

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451-4257

SUBOTICA, 23. RUJNA 2005. * CIJENA 35 DINARA * BROJ 137

Intervju:
Marin Skenderović

Memorijalni turnir "Ladislav Varga"

Dječji nogometni praznik u Subotici

TEMA BROJA: UBOJSTVO POVIJESTI S PREDUMISLJAJEM

kolpa-san®

KUPATILA

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

POMOĆNICA I ZAMJENICA**ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Dušica Dulić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (glazba i kazalište),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Zvonko Sarić (kultura),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA: Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding, Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto, po
Službenom glasniku broj 140 od 1. siječnja 2005.

Mahniti pirovi

Jedno od subotičkih grobalja ponovno je oskrnavljeno i to je već treći takav sramni događaj u posljednja dva tjedna, a tko zna koji u nekoliko godina unatrag. Možda nekom blistavom umu ovo izgleda periferno i nedovoljno za ozbiljniju reakciju, ali blistavi umovi su nas i proveli putem koji vodi nigdje i koji već dobro poznajemo.

Ukoliko je iskustveni zaključak, da su groblja omiljena meta neimenovanih »malo-ljetnika«, »vandala« i »huligana«, onda bi valjda logično bilo da oni koji su odgovorni za opću sigurnost, obrate posebnu pozornost na čuvanje tih mjesta koja imaju toliku simboličku i emotivnu vrijednost za svakog tko drži do savjesti, vjere i osobnoga integriteta. Ako se već drugačije ne može, bolje je da uniformirane policajce u ophodnjama svakodnevno i po cijeli dan srećemo na grobljima, nego na svakoj petlji polautoceste za Novi Sad.

Incidenti su, makar u njih spadalo i »obično vađenje križeva«, ili »samo lomljenje česme na groblju«, opet dio naše svakodnevice. Nije dugo trajao period zatišja, ako je tog zatišja uopće i bilo. I sada će se opet netko iznenaditi, da ne kažemo šokirati, kada se to pitanje potegne u nekoj međunarodnoj instituciji, a jedno se takvo izvješće – mađarske nacionalne manjine – upravo najavljuje pred Europskim parlamentom. Ako se, zbog naelektriziranog javnog mnijenja, godinama pumpanog protiv svega i svačega, a poglavito protiv civilizacijskih vrijednosti, još uvijek ne uhićuju i isporučuju »narodni junaci« i »ratni idoli«, uopće nije jasno zbog čega se tolerira izživljavanje na spomenicima i grobljima. Je li doista veće zlodjelo voziti auto nevezana po jasa, od poigravanja s najosjetljivijim emocijama u čovjeka?

Incidente, dakako, ne treba zlorabiti i na njima graditi karijere, čega također ponegdje ima. Ali, ne treba ih niti zanemarivati i zaobilaziti, jer je njihov efekt višestruko štetan: stvaraju loše ozračje među ljudima, u svijet šalju lošu sliku o zemlji, ohrabruju počinitelje, a hohštaplerima daju mogućnost za politički marketing. Sasvim dovoljno da se svaki incident pojedinačno, razriješi i sankcionira.

Z. P.

Sve češća meta anonimnih vandala. Dokle?
Bajsko groblje u Subotici

ČETVRTAK, 15. 9.

Imidž

Svjedočenje Vojislava Šešelja šteti imidžu Srbije, smatra profesor Radoslav Stojanović, glavni pravni zastupnik SiCG pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu.

»Taj govor, koji je Šešelj promovirao pred sudom u Haagu, jeste govor koji možete čuti od kavanskih, uličnih pijandura i onda se sasvim ozbiljno postavlja pitanje kakva smo mi to država bili ako su na vlasti u toj državi bili ljudi na razini uličnih i kavanskih pijandura. Ono što je mnogo gore od ovoga, jeste ono što sam čuo kao objašnjenje da Šešelj svojim svjedočenjem ne brani ni sebe ni Miloševića, ali da brani državu. Moram primijetiti kako je jedan od ozbiljnih dokaza bosanske tužbe protiv naše zemlje za genocid opis onog što govori Šešelj u svojim intervjuima i javnim izjavama«.

Bauk

Pokret za neovisnost CG počeo će za deset dana veliku kampanju uoči referenduma o neovisnosti koji je najavljen za proljeće 2006. godine. Pokret planira u okviru referendumske kampanje održati veliku međunarodnu konferenciju o budućim odnosima Srbije i Crne Gore u beogradskom centru Sava. Cilj konferencije je građanima Srbije, uz pomoć njihovih oporbenih stranaka, objasniti kako neovisna Crna Gora nije bauk i kako neće biti faktor nestabilnosti u regiji. Predstavnici Pokreta za neovisnu evropsku Crnu Goru, kako je najavljeno, posjetit će 15 najjačih punktova dijaspore kako bi se utvrdilo kakav može biti njihov doprinos obnovi crnogorske državnosti.

Iščekivana

Sudsko vijeće je donijelo rješenje da se za Mirjanom Marković ponovno raspiše tjeratica, jer se nije pojavila u zakazano vrijeme na suđenju. Pojavljivanje Mire Marković na suđenju, osim naivnih, očekivao je još samo republički tužitelj. Njezin odvjetnik, Zdenko Tomanović, koji je prije tri mjeseca garantirao kako će se ona odazvati pozivu suda, na osnovu čega je i povučena Interpolova tjeratica, sada je izjavio kako on nije obećao ništa. Također, Tomanović je dodao kako je razlog njenog nedolaska činjenica da je rješenje o određivanju pritvora nekadašnjoj prvoj dami Srbije i dalje na snazi.

PETAK, 16. 9.

Priznanje

Hrvatski predsjednik Stjepan Mesić je odluku Haškog suda (ICTY) da postupak protiv hrvatskih generala Rahima Ademija i Mirka Norca, optuženih za ratne zločine u operaciji Medački džep, ustupi Hrvatskoj ocijenio kao priznanje hrvatskom pravosuđu.

Mislim kako je to sada povjerenje u hrvatsko pravosuđe jer uz sve kritike koje smo imali i mi, a koje smo dobivali i sa strane, očito je da je hrvatsko pravosuđe sazrelo, rekao je Mesić. Komentirajući odluku Haškog suda da prvi predmet za ratne zločine prepusti Hrvatskoj, rekao je kako hrvatsko pravosuđe može preuzeti i predmete koji nisu laki te je izrazio očekivanje da će se ono na njima potvrditi.

Manjine

Lider SVM-a József Kasza potvrdio je kako će se obratiti Europskom

Koordinacija nacionalnih manjina Grada Zagreba u posjetu Subotici

U znaku upoznavanja i uspoređivanja..8-10

U pripremi novi zakon o manjinskim nacionalnim vijećima

Nedoumice oko izbora: neposredno ili elektorski.....11

Izaslanstvo Izvršnog vijeća AP Vojvodine u posjetu Zagrebu

Medusobnom potporom, u obostranu korist.....12,13

Hrvati u Bačkoj (4.)

Pozitivan učinak Banovine Hrvatske....14,15

Novi udžbenik iz povijesti u Srbiji -didaktičko, sadržajno i metodičko šarlatanstvo

Ubojstvo historije s predumišljajem.20-23

Divlja biljna pošast

Ambrozija hara.....52,53

parlamentu, kako bi ga izvijestio o položaju nacionalnih manjina u Vojvodini. »Moje obraćanje pred Europskim parlamentom odnosit će se na napade na vojvođanske Mađare koji su se događali u Vojvodini tijekom posljednje dvije godine, kao i na položaj nacionalnih manjina u Srbiji danas«, rekao je Kasza za novosadski »Dnevnik«. On je kazao kako nedavni bombaški napad na njegovu obiteljsku kuću u Subotici nije ključni povod za poziv koji je dobio iz Brisela, već da taj napad predstavlja samo jedan u nizu incidenata, kojima su u posljednjem periodu bili izloženi pripadnici mađarske manjine u Vojvodini.

SUBOTA, 17. 9.

E-sudovi

Informacijski sustav za upravljanje sudskim predmetima u idućih će se godinu i pol uvesti u četiri hrvatska suda, u općinske sudove u Zagrebu i Puli te trgovačke u Zagrebu i Splitu, najavila je ministrica pravosuđa RH Vesna Škare-Ožbolt. Riječ je o sustavu koji prati tijek sudskog postupka za svaki predmet i u svakoj fazi njegova rješavanja, od podneska kojim se pokreće sudski postupak do zatvaranja predmeta, rekla je ministrica Škare-Ožbolt. Nakon testiranja na probnim e-sudovima sustav bi se trebao početi primjenjivati na svim hrvatskim sudovima, kako bi omogućio lakši, brži i učinkovitiji rad te bolju kontrolu nad djelovanjem cijelog pravosuđa.

Zaštitnik

Dragan Vasiljković, poznatiji kao kapetan Dragan, doputovao je u Beograd, gdje želi razgovarati s državnim dužnosnicima. List Australian objavio je tekst u kom je Vasiljković opisan kao vođa srpskih paravojnih jedinica, a Vasiljković, koji sada koristi ime Danijel Sniden i radi kao instruktor golfa, zbog toga je od lista tražio 200.000 australijskih dolara na ime odštete. Pred dolazak u Srbiju, Vasiljković je hrvatskim medijima izjavio kako će se u Beogradu sastati s državnim dužnosnicima i kako očekuje da će troškove suđenja s navedenim novinama snositi Vlada Srbije jer, kako je pojasnio, nije riječ samo o njemu, već o svakom Srbu.

NEDJELJA, 18. 9.

Povlačenje

Crnogorski premijer Milo Đukanović upozorio je kako će službena Podgorica povući svo osoblje koje predstavlja Crnu Goru u Beogradu ako Vlada Srbije »nastavi sa pravno-političkim nasiljem nad institucijama državne zajednice«.

PONEDJELJAK, 19. 9.

Eksplוזija

Jedna osoba je lakše ozlijeđena u eksploziji u zgradi Veleposlanstva Velike Britanije u Zagrebu. To je potvrdio britanski veleposlanik u Hrvatskoj, John Ramsden.

Ministar unutarnjih poslova Republike Hrvatske Ilica Kirin objavio je kako je kriminalističkom obradom utvrđeno kako je eksplozivnu napravu u veleposlanstvo Velike Britanije unio i aktivirao 28-godišnji djelatnik toga veleposlanstva Damir Rovišan koji je pritom lakše ranjen u lijevu potkoljenu. Kirin je rekao da je Rovišan priznao policiji da je samoinicijativno unio i aktivirao eksploziv u veleposlanstvu u kojemu je radio četiri godine.

Mito

Odvetnik Mileta Dragića, Radivoj Paunović, rekao je za B92 kako je njegovom klijentu određen četrdesetosmosatni pritvor i kako će ga saslušati istražni sudac: »Na teret mu se stavlja sumnja da je podmitio pukovnika VSiCG, tako što mu je dao neki dar, čak nije ni precizirano u čemu se dar sastoji. Sumnja se na neki lizing oko kupovine nekog automobila. Radi se o pukovniku Vučkoviću, nije bilo riječi o kom je automobilu bilo govora, ali je samo sumnja da je on dao mito Vučkoviću. Ta je sumnja apsolutno neosnovana i očekujem da će istražni sudac već sutra pustiti Dragića na slobodu«.

UTORAK, 20. 9.

Linč

Helsinški odbor u Srbiji upozorio je državne dužnosnike kako je predsjednica Odbora Sonja Biserko posljednjih dana izložena ozbiljnim prijetnjama.

»Savjet i suradnici Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji smatraju se obvezima upozoriti javnost kako kampanja protiv nevladinih organizacija i njihovih čelnih ljudi, koja je započela u vrijeme Miloševićeva režima, traje i dalje, čak s pojačanim intenzitetom«, navodi se u pismu koje je upućeno državnim dužnosnicima Srbije i relevantnim međunarodnim organizacijama. Navodi se da je u tekstu koji je 8. rujna objavljen u listu »Tabloid«, Sonja Biserko, između ostalog, optužena da je hrvatski

špijun. Posebno zabrinjava što su u tekstu navedeni adresa Sonje Biserko i podaci o članovima njezine najuže obitelji koji mogu biti u posjedu samo organa Državne sigurnosti.

Prozivanje

Rimokatolička crkva i vatikanska hijerarhija mogli bi »u nekoliko dana« utvrditi točnu lokaciju na kojoj se skriva haški bjegunac Ante Gotovina, budući da se on nalazi u franjevačkom samostanu u Hrvatskoj, ali ne žele to učiniti, kazala je glavna haška tužiteljica Carla Del Ponte u intervjuu za Daily Telegraph objavljenom u internet izdanju novina. »Imam informaciju da se (Gotovina) skriva u franjevačkom samostanu, dakle štiti ga katolička crkva. O tome sam izvijestila Vatikan i Vatikan u potpunosti odbija s nama surađivati«, kazala je Del Ponte. Haška tužiteljica u srpnju je posjetila Rim kako bi podijelila svoje informacije s vatikanskim ministrom vanjskih poslova nadbiskupom Giovannijem Lajolom. On je, piše list, odbio pomoći, rekavši joj da Vatikan nije država te stoga nema »nikakve međunarodne obveze« da pomogne UN-u u lovu na ratne zločince.

SRIJEDA, 21. 9.

Tuča

Kako saznaje B92, odmah poslije utakmice, u kojoj je reprezentacija SiCG od Francuske izgubila 74:71, došlo je do tuče u svlačionici reprezentacije SiCG u kojoj je sudjelovalo nekoliko igrača. Među najratobornijima bili su Rakovević i Jarić.

U autobusu reprezentacije koja je trebala vratiti igrače iz Novog Sada u Beograd negdje oko 1 poslije ponoći našli su se samo Šćepanović, Radmanović i jedan član stručnog štaba.

A TKO JE TAJ SLOBO?

Šešelj je kao »pseudonacionalnu Spoeziju koja pripada socijalnom podzemlju nastalu među navijačima na nogometnim stadionima« okarakterizirao pjesmu koju su pjevali borci u Vukovaru, a čiji stih glasi »Slobo, šalji nam salate, bit će mesa, klat ćemo Hrvate«, naglasivši kako je on nikada nije pjevao niti zna tko je Sloba koji se spominje u pjesmi. Danas, 16. rujna

PRAVEDNO DJELO

Između policajca u Širokom Brijegu i Bijeljini nema razlike. Prvi smatra kako mu je dužnost štititi Hrvate od države BIH. Drugi – da od iste države i njenih zakona ima štititi Srbe. Ipak postoji jedna razlika: bosanski Srbi u svaki spor sa svojom državom uvlače Srbiju. Zagreb se kloni miješanja u Be-ha poslove. Zato Mesića u svijetu ne smatraju nastavljacem Tuđmanova djela. Beogradski čelnici svaki čas daju do znanja kako je Sloba vodio pravdoljubivu i pravednu politiku. I kako su oni od Boga dani i od naroda izabrani da dovrše pravedno djelo. To je, na Slobinu radost, dodatna pre - preka za ulazak Srbije u društvo pristojnih zemalja. **Mihal Ra - mać**, Danas, 15. rujna

STRAH

Vlada, kao u vrijeme Miloševića, plaši strance dolaskom Šešeljevih radikala, a mi smo druga radikalna strana. Nas se Milošević ni - je plašio koliko se boji sadašnja vlast. To je njihova slabost. **Sonja Biserko**, predsjednica Helsinškog odbora u Srbiji, Danas, 15. rujna

UVIJEK SPREMAN

Uživat ću u miru koliko mogu. No, kad zatreba, opet ću se doći boriti. **Dragan Vasiljković** Kapetan Dragan, bivši vođa Knindži, Večernji list, 16. rujna

PIŠI, PIŠI MI

Poslije toliko godina »skupljanja dokaza« Kape-tana Dragana želi se pred hrvatski sud dovesti dragovoljno! Naivno bi to bilo i s puno naivnijima od njega. Njegova neskrivena ignorancija ne samo hrvatske ministricе, nego i Hrvatske, zapravo je i očekivana. Njegovo je pismo nešto civiliziranije od Šešeljeva, manje je primitivno i psovačko, ali je jednako pod-cjenjivačko. Zapravo, upravo onakvo kakvo može napisati netko tko se svojedobno došao boriti protiv nje, tko je ne može smisliti, osim kao »Lepu vam vašu«. **Milan Jajčinović**, komentator, Večernji list, 18. rujna

NA JASLAMA GOSPODINA SOROSA

László Végel i ta družina kojoj pripada Dušan Janjić i Alpár Losonc potječu iz iste političke kuhinje. To su ljudi koji su na jaslama gospodina Sorosa, plaćenici, pa pričaju tu priču. Razli - ka je u tome što gospodin Végel u džepu ima mađarsko državljanstvo, a ja nemam. **József Kasza**, predsjednik SVM-a, Građan - ski list, 17. rujna

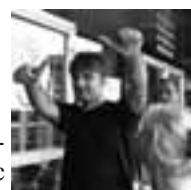

AKO HOĆEŠ. A AKO NEĆEŠ?

Ako hoćeš državnu zajednicu s Crnom Gorom ne smiješ u Miloševićevu stilu njenom predsjedniku zgaditi život u Beo - gradu. **Radivoj Cvetičanin**, komentator, Danas, 17. rujna

UTJECAJ FRIZURE MIRE MARKOVIĆ

Do prije sa - mo mjesec dana izgledalo bi kao vic, ali ipak ispade kako je utjecaj frizure Mire Marković na srpsku medijsku scenu veći nego što je itko mogao pretpostaviti. Sve dok Željko Mitrović nije spomenuo kako je Aleksandar Tija - nić onomad namještao Mirin cvijet u kosi, najnovija epizoda njihova višegodišnjeg rata uglavnom je podrazumijevala teze o nelojalnoj konkurenciji i navodnim financijskim marifetlucima. Poslije toga, strogo medijska problematika odjednom je prepuštena zabravu, a glavni akteri i njihova publika posvetili su se rješavanju mnogo zanimljivijih misterija: tko je kome bio partijski drug; tko je pas, tko bitanga, a tko primitivac; tko će se kome pomokriti u bazen i tko će u tom bazenu potom plivati. Odgovor na pitanje svih pitanja – je li srcu Mire Marković bliži bio vlasnik televizije Pink ili direktor Radiotelevizije Srbije i tko joj od njih dvojice više duguje – još uvijek se čeka. **Tamara Skrozza**, komentatorica, Vreme, 15. rujna

Dujizmi

- ✓ *Plaćamo kamate. To je naš dug prema povijesti;*
- ✓ *Naši problemi nisu veliki, ali oni su složeni;*
- ✓ *To što se pojedinci odlikuju, zasluga je naroda.*

Dujo Runje

S vremena na vrijeme

Držimo do sebe!

Imam potrebu pred početak pregovora o pridruživanju Europskoj uniji dati i svoj mali doprinos tom velikom činu, kako za nas tako i za Uniju. Zapravo, više bih htio podsjetiti na neke činjenice koje, vidim, nitko ne spominje, koje ne bi smjele a da se ne istaknu, a koje su naša specifičnost na kojima treba inzistirati da se i ubuduće zadrži i po čemu bismo u toj novoj zajednici bili prepoznatljivi kao i do sada. Te naše specifičnosti bi morale biti tema pregovora po cijenu – ili sve ili ništa.

Najprije, naša zemlja mora ostati geofizički tu gdje jest, na nezaobilaznom mjestu, odnosno, na raskršnici putova između sjevera i juga i istoka i zapada. Nema dana da me netko iz automobila ne pita kuda se ide za Oslo, kuda za Lusaku, kuda za Tokio, kuda za New York... Jednom kažem – prva lijevo pa samo ravno, drugom govorim – poslije trećeg semafora lijevo, trećem – na pravom si mjestu i na pravom putu...

NAŠI SPORTAŠI MORAJU BITI NAJBOLJI: Obvezno s Unijom dogovoriti se da naši sportaši i dalje budu među najboljima u svijetu, a ne samo u Europi, da naša znanost ostane u vrhu europske, da nam povijest i dalje bude bogata i da i ostali europski narodi budu ponosni na nju, da kao narod ostane mo i dalje najhrabriji, najinteligentniji i najduhovitiji u Europi, da ne priznajemo domaće i europsko sudstvo koje je korumpirano već da za nas i dalje bude ovlašten međunarodni sud, specijalno formiran za nas, ali bez Ruande. Nismo mi i Ruanda baš isto.

Naši pregovarači moraju se izboriti da svi naši građani imaju ravnopravan status i da budu potpuno jednaki pred međunarodnim humanitarnim organizacijama. Mislim, prije svega, na ono malo naših građana koji nemaju status izbjeglica, da im se taj status mora osigurati kao i svim drugim izbjeglicama, bez obzira što oni nisu nigdje ni izbjegli ni pobjegli, samo zato jer, bukvalno, nisu imali gdje i često su bili u gore položaju od onih koji su napuštali svoja ognjišta. I sam spadam u tu skupinu koja je zavidjela izbjeglicama što su imali gdje pobjeći. Zato bi, možda, našoj bezimenoj zemlji najviše priličilo ime Zemlja izbjeglica. Ali na tome ne treba previše inzistirati – ako prođe, dobro je.

Budući da je kod nas, za razliku

od ostalih u svijetu, prosječna

starost zaposlenih veća od

prosječne starosti umirovljenika,

tu specifičnost treba zadržati i

ubuduće. Kao što svi znaju, kod

Piše: Milinko Bujišić

nas mladi ljudi ili nemaju posla

ili su u mirovini, a stari rade

dokle ima gram snage u njima

kako bi izdržavali svoju djecu

koja su u mirovini ili

nezaposlena

Vojska i policija i dalje moraju ostati privatne i moraju biti u rukama nekolicine ljudi, počevši od onih što ih opremaju i snabdijevaju pa do onih koji im zapovijedaju. Treba inzistirati na tome da ne smiju ni u kom slučaju braniti narod, jer u posljednje vrijeme narod ima loše iskustvo s ovim čimbenicima sile, a i saznanje da su uvijek bolje prošli oni koje naše sile nisu branile niti napadale od nas koje su branili.

Jedan od naših uvjeta treba biti i da ne ulazimo u NATO alijansu, kako bismo sutra imali ozbiljnog partnera za rat. To podjednako odgovara i nama i Alijansi tako da ćemo za taj naš stav imati i njihovu podršku, jer bi se u suprotnom postavilo pitanje i smisla postojanja ove velike vojne organizacije a i nas samih.

MLADI DA UŽIVAJU, STARI NEKA RADE: Budući da je kod nas, za razliku od ostalih u svijetu, prosječna starost zaposlenih veća od prosječne starosti umirovljenika, tu specifičnost treba zadržati i ubuduće. Kao što svi znaju, kod nas mladi ljudi ili nemaju posla ili su u mirovini, a stari rade dokle ima gram snage u njima kako bi izdržavali svoju djecu koja su u mirovini ili nezaposlena. Ti mladi umirovljenici, koji ne vide nikakvu perspektivu u svojoj zemlji, a i iz straha da nikada neće dočekati mirovinu s punim radnim stažom, uglavnom uživaju invalidske mirovine, kupljene za nekoliko tisuća eura. I tako imamo slučajeve da otac radi i izdržava sina umirovljenika kojega u nekim slučajevima mora i školovati kao mladog i perspektivnog. I otac bi rado išao u mirovinu, ali od svoje zarade ne može platiti cijenu prijevremene mirovine.

Naš materinski jezik, koji više od svih drugih jezika pruža mogućnosti za komunikaciju i za verbalne obračune, i koji obiluje velikim brojem sinonima za sve genitalije, neophodne u mnogim dočaravanjima stvarnosti, mora imati značajno mjesto u budućem sporazumijevanju europskog svijeta. Ili, druga je varijanta da svoje psovke na njihovom jeziku unaprijede, do nama potrebne razine. To se mora decidirano podvući u sporazumu.

Imam još dosta prijedloga, ali pošto će pregovori dugo trajati, imat ću priliku iznijeti ih.

**Autor je kolumnist,
tekst je objavljen u Danasu 16. rujna**

Koordinacija nacionalnih manjina Grada Zagreba posjetila Suboticu

U znaku upoznavanja i uspoređivanja

*Izaslanstvo manjina Grada Zagreba upoznato s ustrojem i funkcioniranjem manjinskih tijela i organizacija u Srbiji i Crnoj Gori * Uspostavljeni kontakti u cilju razvijanja daljnje suradnje * Čelnici subotičke Lokalne samouprave tvrde kako bi efikasniji rad državnih tijela, osobito policije u otkrivanju počinitelja vandalskih činova, pomogao očuvanju i razvijanju dobrih međunacionalnih odnosa u gradu*

Piše: Dušica Dulić

U organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici Koordinacija nacionalnih manjina Grada Zagreba posjetila je 16. i 17. rujna Suboticu.

U okviru posjeta, izaslanstvo je imalo susrete s predsjednikom i zamjenikom predsjednika Općine, *Gézom Kucserom* i *Petrom Kuntičem*, načelnikom Sjevernobackog okruga *Zoranom Prčićem*, posjetilo je subotičku Sinagogu, a u prostorijama Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko

kolo« upriličen je i susret s predstavnicima mađarskog i hrvatskog nacionalnog vijeća, te s predstavnicima njemačke i islamske zajednice. Zagrebačko izaslanstvo je drugoga dana boravka u Subotici imalo susrete sa subotičkim biskupom *dr. Ivanom Penzešem*, te ocem *Miodragom Šipkom* u Pravoslavnoj crkvi.

SUSRET PREDSTAVNIKA MANJINA: Susret upriličen u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« bio je prigoda za međusobno upoznavanje s ustrojem i

funkcioniranjem manjinskih tijela i organizacija u Hrvatskoj i Srbiji i Crnoj Gori, te za uspostavljanje kontakata u cilju razvijanja daljnje suradnje.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Zvonimir Pekanović* upoznao je goste sa zastupljenošću Hrvata u skupštinama općina Subotica, Sombor i Apatin, te Skupštini AP Vojvodine, o zahtjevu za izravnju zastupljenost i u Narodnoj skupštini Srbije, zatim o početku obrazovanja na hrvatskom jeziku, te razvoju medija na hr-

Hrvatska manjina u Srbiji i srpska manjina u Hrvatskoj pozvane na suradnju: razgovor predstavnika manjina u Hrvatskom kulturnom centru

vatskom i aktualnim problemima u tom području.

Predsjednik Izvršnog odbora Mađarskog nacionalnog vijeća *Bálint Pásztor* informirao je pripadnike nacionalnih manjina iz susjedne Hrvatske o pripremi republičkog Zakona o nadležnostima, načinu izbora te financiranju nacionalnih vijeća, zatim o

Grada Zagreba Subotici i njezinim institucijama nacionalnih manjina *Orlović* je objasnio potrebom uspostave izravne komunikacije nacionalnih manjina u susjednim državama.

Predsjednik DSHV-a i zamjenik predsjednika Općine Subotica *Petar Kun* tić ukazao je i na neke od problema te ne-

ske manjine u SiCG, te srpske i crnogrske manjine u Hrvatskoj.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *mr. Davor Vidiš* rekao je kako se sredstva matične domovine u organizaciji diplomatskih predstavništava raspoređuju hrvatskim institucijama putem formiranog Povjerenstva koje sačinjavaju predstavnici Generalnog konzulata i predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća, smatrajući kako ljudi angažirani i postavljeni u ime zajednice imaju bolji uvid u konkretne potrebe, te prioritete zajednice.

Bilo je riječi i tome kako se Hrvati u Crnoj Gori pripremaju za samostalnost Crne Gore, te da aktivno rade na uspostavi svojih udruga i političkih organizacija. Govoreći o pitanju opstanka Hrvata na Kosovu, u Janjevu, konstatirano je kako je broj Hrvata na Kosovu u odnosu na popis iz 1991. godine danas sveden tek na jednu dvadesetinu.

O funkcioniranju njemačke zajednice u Srbiji i Vojvodini govorio je predsjednik Njemačkog narodnog saveza *Rudolf Weiss*. Rekao je kako u Srbiji ima 3.901 Nijemac (od toga je njih 3.154 u Vojvodini), kako je nerealna uspostava obrazovanja na nje-

načinu financiranja manjinskih udruga i organizacija od strane državne uprave na svim razinama, te o načinu konstituiranja i reizbora manjinskih vijeća.

Predsjednik Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba *David D. Orlović* ukazao je na tri različita načina uređivanja predstavničkih tijela nacionalnih manjina u tri susjedne države, konkretno u Hrvatskoj, Mađarskoj te Srbiji i Crnoj Gori. U Mađarskoj manjine u sredinama gdje žive biraju svoje manjinske samouprave na čelu sa Zemaljskom samoupravom, a u Hrvatskoj postoje općinska, gradska i županijska vijeća na čelu s Koordinacijom nacionalnih manjina. Dok je u ove dvije države institucionalna zastupljenost manjina ustrojena na svim razinama vlasti, u Srbiji i Crnoj Gori manjine imaju formirana nacionalna vijeća samo na državnoj razini.

Predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Zagreba i predsjednik Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba *David Orlović* zauzeo se na ovome skupu i za suradnju srpske manjine u Hrvatskoj i hrvatske u Srbiji budući da ih na to, kako je kazao, upućuje situacija u kojoj se nalaze u svojim domicilnim državama. »U sličnoj smo poziciji jer je riječ o značajnim manjinama, kako po broju ljudi tako i po povijesnoj prisutnosti, a i srpska u Hrvatskoj i hrvatska u Srbiji nove su manjine i nemaju razvijenu manjinsku strukturu«, rekao je *Orlović* ističući prednosti suradnje dvije zajednice na planu poboljšanja njihova položaja u domicilnim državama.

Posjet Koordinacije nacionalnih manjina

riješena pitanja, ističući kako u SiCG nema pozitivne diskriminacije, kako je umjetno podijeljena hrvatska zajednica na Hrvate, Bunjevce i Šokce, te kako se poslije demokratskih promjena u zemlji slabo radi na integraciji manjina u tijela uprave, škol-

Razmjena iskustava: Rudolf Weiss, Davor Vidiš, Bálint Pásztor i Josip Z. Pekanović

stvo, vojsku, i drugo. Napomenuo je i kako se iščekuje konstituiranje Mješovitog odbora koji treba pratiti provođenje međudržavnog Sporazuma o zaštiti hrvat-

mačkom, ali će se u većim mjestima gdje su Nijemci brojčano zastupljeniji tražiti uvođenje njegovanja njemačkog jezika s elementima nacionalne kulture. U više je

navrata istaknuo kvalitetnu potporu matične domovine, kako u logističkom tako i u materijalnom smislu navodeći kao primjer nedavno otvoren Kulturni centar Nijemaca u Vojvodini, sa sjedištem u Subotici, koji je financijski osigurala Vlada Njemačke.

Predsjednik Islamske vjerske zajednice u Subotici *Fetiš Kurdali* podsjetio je okuplje-

ne na konfiskaciju nekadašnje džamije u ovome gradu, poništavanje islamskog groblja 1971., te je iznio podatak kako u Subotici s okolicom ova vjerska zajednica ima oko 11.000 pripadnika. Nedavno je formiran i Muslimanski kulturni centar, a jedan od problema ove zajednice je financiranje, te se za sada oslanja isključivo na sredstva donatora, budući da nema svoju imovinu, a ni-

ti matičnu domovinu koja bi stajala iza njih.

Zagrebačko izaslanstvo je kroz iskazano zanimanje upoznato s funkcioniranjem državne uprave i općine u jednoj multietničkoj sredini, zatim s funkcioniranjem manjinskih nacionalnih vijeća, te su uspostavljeni kontakti s pripadnicima ovdašnjih manjinskih zajednica.

Prijam kod gradonačelnika Subotice

Ostvarivanja manjinskih prava u uzlaznoj putanji

U okviru svoga posjeta Subotici izaslanstvo Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba koje je predvodio njen predsjednik David Orlović susrelo se s predsjednikom i zamjenikom predsjednika Općine Gézom Kucserom i Petrom Kuntićem. Susretu su nazočili i generalni konzul Davor Vidiš i konzul *Tihomir Šilović* koji su pomogli u organiziranju ovoga posjeta, te načelnik Odjela za manjine Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske *Andrija Jakovčević*, sa suradnikom *Ivanom Zebom*.

Kucsera je, predstavljajući Općinu Subotica iz aspekta međunarodnih odnosa ocijenio ove odnose relativno dobrim, ali je istaknuo kako bi efikasniji rad državnih tijela, osobito policije u otkrivanju počinitelja vandalskih činova, pomogla očuvanju i razvijanju dobrih međunarodnih odnosa. Predsjednik Općine je kazao kako je, kad su u pitanju prava nacionalnih manjina, problem Radio Subotice

najakutniji budući se i nakon privatizacije mora osigurati informiranje na materijalnom jeziku kako to Zakon o manjinama predviđa, te je istaknuo kako Lokalnu samoupravu očekuje i zadatak da se riješi pitanje programa na hrvatskom jeziku koji trenutačno nije zastupljen s dovoljno vremena.

Kucsera je izrazio nadu da će se obnoviti dobri odnosi s gradom Osijekom i da će se prekogranična suradnja s tim gradom i regijom razvijati, jer je, kako je kazao, u interesu Subotice kako suradnja u okviru regije Dunav-Tisa-Kireš tako i prekogranična suradnja sa zapadnim susjedom.

Petar Kuntić je govoreći o ostvarivanju prava nacionalnih manjina iz domene kulturne autonomije istaknuo kako je Subotica jedina općina, pokraj Bača, koja ima radijsko uredništvo na hrvatskom jeziku pokraj srpskog i mađarskog, istaknuo je i kako se očekuje skoro osnivanje Hrvat-

ske drame u Narodnom kazalištu, te da će se intenzivirati suradnja s osječkim HNK.

David Orlović je predstavio Koordinaciju nacionalnih manjina Grada Zagreba koja okuplja petnaest nacionalnih manjina. Iako, kako je kazao, Grad Zagreb ima pet posto stanovnika koji su pripadnici nacionalnih manjina, prva je samouprava koja je osnovala ovakvo tijelo prije tri godine i pružila pomoć u radu Koordinacije koje ima za cilj okupiti predstavnike nacionalnih manjina u ostvarivanju njihovih kulturnih i političkih prava. Koordinacija nakon uspostave širi suradnju s koordinacijama u drugim gradovima i županijama a žele proširiti suradnju i s multietničkim gradovima i lokalnim samoupravama kao i manjinskim organizacijama u Republici Mađarskoj i Srbiji i Crnoj Gori, kazao je Orlović, te je uputio poziv predsjedniku Kucseri da posjeti Koordinaciju u Zagrebu.

J. D.

Efikasnija policija bi puno pomogla: predstavnici Koordinacije i hrvatske diplomacije kod gradonačelnika Subotice

U pripremi novi zakon o manjinskim nacionalnim vijećima

Nedoumice oko izbora: neposredno ili elektorski

*Za sada se još uvijek ne zna prema kojim »pravilima igre« će se odvijati budući izbori **

U optičaju su dva načina izbora, oko kojih ne postoji konsenzus: jedan neposredni uz posebne biračke spiskove nacionalnih manjina a drugi kao i do sada elektorskim putem

Piše: Jasminka Dulić

Sljedeće godine manjinskim nacionalnim vijećima koja su konstituirana prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina iz 2002. godine predstoje novi izbori. Mađarskom nacionalnom vijeću, koje je prvo održalo elektorsku skupštinu i koje se prvo konstituiralo, četverogodišnji mandat ističe u rujnu 2006. godine, a drugima, kao Hrvatskom nacionalnom vijeću na primjer, siječnja 2007.

Prema najavama, taj bi se izbor trebao održati prema novom Zakonu o nacionalnim vijećima, koji je u pripremi, a koji bi trebao preciznije definirati način izbora članova ovoga tijela kao i njihove ovlasti. Međutim zasada se još uvijek ne zna prema kojim »pravilima igre« će se odvijati izbori.

NEMA KONSENZUSA OKO IZBORA:

Tajnik Savjeta Vlade Republike Srbije za nacionalne manjine *Petar Lađević* izjavio je za Slobodnu Europu kako se u tom tijelu efikasno radi na donošenju zakona koji će precizirati ovlasti i način izbora nacionalnih vijeća. Za sada, kaže Lađević, postoji visok stupanj konsenzusa kad su u pitanju ovlasti vijeća ali nikako nema konsenzusa kada su u pitanju izbori za nacionalna vijeća.

U prvom mandatu članovi vijeća izabrani su posrednim izborima, preko elektora, koji su mogli biti predstavnici udruga, stranka kao i oni pripadnici manjine koji su sakupili 100 potpisa potpore iz svoje nacionalne zajednice. Zamjerke upućivane tom načinu izbora su da vijeća nisu izabrana demokratskim putem, odnosno neposrednim izborima, te im se tako u pojedinim segmentima njihove ovlasti osporava legitimitet odlučivanja. Za sada su u optičaju dva načina izbora, oko kojih ne postoji konsenzus: jedan neposredni uz posebne biračke spiskove nacionalnih manjina a drugi kao i do sada elektorskim putem.

PRIJEDLOG JOŠ NIJE POZNAT:

Predsjednica Slovačkog nacionalnog vijeća i koordinatorka svih dvanaest nacionalnih vijeća u Srbiji *Ana Tomanova Makanova* kaže za »Hrvatsku riječ« kako je u tijeku izrada prijedloga Zakona o nacionalnim vijećima koji treba definirati ovlasti, način izbora i financiranje vijeća nacionalnih manjina.

»Formirane su radne skupine koje se bave pitanjima ovlasti vijeća a kao osnova je uzeta četvrta radna verzija o nacionalnim vijećima«, kaže Ana Tomanova Makanova. »Radne skupine su održale sastanke u Beogradu po oblastima: za kulturu, informiranje, obrazovanje i službenu uporabu

jezika i pisma. U radnim skupinama su predstavnici nacionalnih vijeća, pokrajinskih struktura, republičkih ministarstava i Ministarstva za ljudska i manjinska prava SiCG. Nemam saznanja o tome dokle su oni stigli, dakle, radi se, ali ništa konkretno

Čekajući prijedlog:
Ana Tomanova Makanova

još nismo vidjeli, nikakve njihove radne materijale, prijedloge, zapisnike.«

»Kada je pak riječ o drugom dijelu Zakona koji se odnosi na izbore za članove nacionalnih vijeća do sada je organiziran jedan okrugli stol u organizaciji NVO Građanske inicijative gdje su bili uključeni svi relevantni predstavnici nacionalnih vi-

jeća i sve strukture pokrajinske i republičke i savezne vlasti i OEES-a. Na razini Republike na tu temu se ne govori i još uvijek nije oformljeno radno tijelo koje bi se bavilo samim izborima članova nacionalnih vijeća a također niti o trećem dijelu te radne verzije Zakona koji se odnosi na financiranje vijeća također nemam nikakvih saznanja«, kaže Tomanova Makanova i dodaje kako se radi na prijedlogu Zakona ali još malo sporo, malo razvodnjeno i malo neozbiljno.

ZA ALTERNATIVNI IZBOR: Koordinatorica nacionalnih vijeća Tomanova Makanova kaže kako je načelna preporuka da sva nacionalna vijeća pojedinačno održe sastanke gdje bi ovo pitanje razmotrili i dali svoja konkretnija viđenja i prijedloge dok je glede načina izbora na posljednjem sastanku predsjednika nacionalnih vijeća prevladalo mišljenje da Zakon treba dati alternativni izbor nacionalnim manjinama kako će birati članove svojih nacionalnih vijeća ili neposredno ili putem elektorske skupštine.

Tomanova Makanova očekuje da će, kad bude pripremljen, prijedlog Zakona u svim oblastima ovlasti, izbora, financija i kaznenih odredbi ponovno doći na nacionalna vijeća na javnu raspravu i da će se tek onda napraviti konačni prijedlog koji će ići na usvajanje. Za sada je na nivou samog početka, zaključuje ona, ali dodaje kako bi krajem godine i najkasnije do početka godine Zakon morao biti usvojen jer predstoji sljedeći krug izbora, nacionalnih vijeća i bilo bi logično da se oni održe po novom zakonu. ■

Slovačko nacionalno vijeće

Za elektorski način izbora članova vijeća

»Služba za pravna pitanja Nacionalnog vijeća slovačke nacionalne manjine je na svom sastanku održanom s temom izbora članova vijeća zaključila kako je situacija na terenu takva da je bolje za nas, kao manju manjinu elektorski način biranja članova nacionalnih vijeća nego neposredni, jer kod neposrednog načina izbora postoji problem manjinskih biračkih lista odnosno u sredinama gdje su manjine u malom broju postoji neka rezerva prema tome da se upišu na manjinske biračke liste,« kaže Tomanova Makanova te dodaje kako je njeno osobno mišljenje »da nacionalna vijeća trebaju biti vijeća stručnjaka koji poznaju problematiku i mogu biti sposobni napraviti strategiju razvoja u kulturi, obrazovanju, medijima jer nacionalna vijeća nisu u bukvalnom smislu manjinski parlamentari već su to tijela kulturne samouprave koja imaju u kompetenciji četiri oblasti«.

Na primjedbu da je taj način izbora kritiziran kao nedovoljno demokratski Tomanova Makanova kaže kako se slaže s time da je najdemokratskiji način direktnim, neposrednim izborima ali dodaje kako je pitanje da li to malim manjinama, disperziranim po cijelome teritoriju Srbije, odgovara. »Tko će napraviti manjinske liste, tko će financirati, hoće li se ljudi prijaviti na manjinsku listu, to je veliko pitanje. Možda će u nekim sljedećim krugovima sazreti situacija, poboljšati se međunacionalni odnosi i odnosi između manjine i većine, i dostići dovoljna razina demokratskog razvoja i građanskog društva te onda možemo ozbiljno na tu temu razmišljati«, ocjenjuje Tomanova Makanova.

Izaslanstvo Izvršnog vijeća AP Vojvodine u posjetu Zagrebu

Međusobnom potporom, u obostranu korist

U Zagrebu razgovarano o otvaranju mosta između Erduta i Bogojeva, puštanju u rad skele između Bača i Vukovara, položaju nacionalnih manjina, te je upućen poziv investitorima da se uključe u gospodarske projekte obiju zemalja Bojan Pajtić je naglasio kako će pokrajinsko Izvršno vijeće sljedeće godine pomoći svim zainteresiranim preduzetnicima iz Vojvodine da se na mnogo bolji i organiziraniji način predstave na Zagrebačkom velesajmu*

Pripremila: Dušica Dulić

Krajem prošloga tjedna u službenom posjetu Zagrebu boravilo je izaslanstvo Izvršnog vijeća AP Vojvodine na čelu s predsjednikom *mr. Bojanom Pajtićem*. Tijekom boravka, pokrajinsko se izaslanstvo susrelo s potpredsjednikom Vlade Republike Hrvatske *Damirom Polančecom*, predsjednikom Koncerna »Agrokor« *Ivicom Todorićem*, te s predsjednikom SDSS i zastupnikom u Saboru Republike Hrvatske *Miloradom Pupovcem*. Cilj ovoga posjeta je razvijanje i unapređenje suradnje u svim oblastima, a posebna pozornost je posvećena gospodarskoj i kulturnoj suradnji, kao i položaju nacionalnih manjina u Vojvodini i Hrvatskoj.

U izaslanstvu IV AP Vojvodine bili su i pokrajinski tajnik za regionalnu suradnju *Predrag Grgić* i predsjednik Općine Zrenjanin *Goran Knežević*, a u svim susretima u Zagrebu sudjelovao je i veleposlanik Srbije i Crnoj Gori u Hrvatskoj *Milan Simurdić*.

USPOSTAVITI KVALITETNIJE PROMETNE VEZE: Potpisivanje

sporazuma o slobodnoj trgovini, jedan je od prioriteta u procesu unapređivanja odnosa Srbije i Hrvatske, ocijenjeno je u prošlotjednom razgovoru predsjednika Izvršnog vijeća AP Vojvodine *mr. Bojana Pajtića* s potpredsjednikom Vlade Republike Hrvatske *Damirom Polančecom*. Naime, za sada su usuglašeni svi elementi novih međudržavnih ugovora, pri čemu još ostaje da se još samo usuglase detalji oko veterinarske inspekcije i fitosanitarne inspekcije. Polančec je obećao kako će u roku od dva tjedna hrvatska Vlada razmotriti prijedloge koji su stigli iz Srbije i kako će se o tome u najskorije vrijeme izjasniti, kako bi sporazum bio što prije potpisan, što će otvoriti mogućnosti za

daljnji razvoj međusobne suradnje, prije svega u oblasti gospodarstva.

Prilikom susreta Pajtića i Polančeca razgovarano je o otvaranju mosta između Erduta i Bogojeva, za koji su osigurana sredstva od donatora, kao i za puštanje u rad

Suradnja: Bojan Pajtić i Damir Polančec

skele između Bača i Vukovara. Budući da su to investicije od zajedničkog interesa i trebaju pridonijeti boljoj gospodarskoj suradnji, ocijenjeno je kako bi hrvatska strana trebala stvoriti preduvjete kako bi ove prometne komunikacije što prije bile puštene u uporabu.

POZIV INVESTITORIMA DVAJU

DRŽAVA: Predsjednik Pajtić je istaknuo kako je AP Vojvodina zadovoljna dosadašnjom suradnjom s gospodarstvenicima iz Hrvatske, međutim postoje još široke mogućnosti da se hrvatski investitori uključe u gospodarske projekte u pokrajini. On je naglasio kako SiCG podržava integraciju Hrvatske u Europsku uniju, jer se time stvaraju mogućnosti i za što brže

priključivanje zemlje tokovima europske integracije. Stvaranjem Europe bez granica biti će obesmišljena sva sporenja na ovim prostorima i biti će stvorene mogućnosti za brži gospodarski, ekonomski i demokratski razvoj dvaju država. Gospodarstvo je osnova čitave buduće suradnje i zbog toga je predsjednik Pajtić pozvao investitore iz Hrvatske koji su spremni uložiti sredstva u vojvođanska poduzeća da se uključe, ali isto tako je zatražio i od potpredsjednika hrvatske Vlade da omogući i investitorima iz Srbije ulaganja u hrvatska poduzeća.

Polančec je naglasio kako je prošlost iza nas i kako su Hrvatska i Srbija i Crna Gora prvi susjedi. Zbog toga, treba graditi mostove povezivanja, jer bez suradnje nema napretka ni za jednu od ovih zemalja. Dolazi vrijeme uključivanja u Europu koja treba biti slobodna i demokratska. Opredijelili smo se za politiku međusobnog pomaganja i podržavanja i želimo da se u EU što prije nađe i Srbija, kao i ostale bivše jugoslavenske republike, naglasio je potpredsjednik hrvatske Vlade Damir Polančec.

U razgovoru je bilo riječi i o položaju hrvatske i srpske zajednice u Hrvatskoj i u Vojvodini i zajednički je ocijenjeno kako je u Vojvodini učinjen značajan pomak u ostvarivanju ljudskih prava svih nacionalnih zajednica.

POMOĆ I ZA SRBE U HRVATSKOJ:

Tijekom boravka u Zagrebu, predsjednik Pajtić susreo se i s potpredsjednikom SDSS-a i zastupnikom u Saboru Hrvatske *Miloradom Pupovcem*. U razgovoru s Pupovcem, Pajtić je naglasio kako je Izvršno vijeće APV do sada pružalo pomoć Nacionalnom vijeću Srba u Hrvatskoj kroz stipendiranje studenata i kroz pomoć kultur-

Između Hrvatske i Vojvodine

Sve intenzivnija gospodarska suradnja

Gospodarska suradnja AP Vojvodine s partnerima iz Hrvatske iz godine u godinu dobija sve veći značaj, a posebno u posljednje dvije godine, nakon potpisivanja Sporazuma o slobodnoj trgovini. Tako je na primjer, robna razmjena u 2002. godini bila 58,3 milijuna dolara, sljedeće 87,5 milijuna, a 2004. godine vrijednost razmjene iznosila je 154,7 milijuna. Pored toga, postoji velika zainteresiranost i za zajedničke projekte u oblasti infrastrukture i energetike, kao što je izgradnja naftovoda Konstanca-Pančevo-Omišalj-Trst, s kojim bi se konkuriralo kod fondova Europske unije, ali i u putnom gospodarstvu, zračnom, željezničkom i riječnom prometu.

nim društvima i Crkvi. Stoga IV Vojvodine smatra kako treba učiniti novi korak u pružanju pomoći Srbima u Hrvatskoj time što će iz Fonda za razvoj i Fonda za razvoj poljoprivrede biti izdvojena određena sredstva za ulaganja u pojedine gospodarske projekte u Hrvatskoj, kako bi se stvorile mogućnosti da se izbjeglice koje se nalaze u Vojvodini što prije vrate u svoje domove.

Pupovac podržao je ovakve stavove i rekao kako bi se u njih trebalo uključiti i Vlada Republike Srbije, da se pomogne formiranje zadruga, zatim da se ojačaju kućanstva onih koji su prognani, da mogu dobiti povoljnije kredite od banaka i da će Nacionalno vijeće Srba predložiti koji su to konkretni projekti u kojima bi trebala sudjelovati i vojvođanska i srpska vlada. Pupovac se posebno zahvalio Izvršnom vijeću APV na političkoj i materijalnoj podršci i na naporima na uspostavljanju suradnje s Hrvatskom, jer je to dobro za sve Srbe koji žive u Hrvatskoj. **OBILAZAK ZAGREBAČKOG VELESAJMA:** Predsjednik Izvršnog vijeća APV mr. Bojan Pajtić posjetio je i Zagrebački velesajam gdje je razgovarao s gene-

Zagrebački velesajam ponovno okuplja gospodarstvenike iz cijele regije

ralnim ravnateljem te značajne međunarodne sajamske manifestacije *Davorinom Spevecom*. Ovogodišnji Zagrebački velesajam okupio je sudionike, predstavnike kompanija i poduzeća iz cijelog svijeta. Između ostalog, na ovogodišnjem Velesajmu sudjeluje i trideset šest izlagača iz SiCG – tu su poduzeća »Dijamant«, PIK »Bečej«, »Banat« iz Vršca, Institut za ratarstvo i povrtlarstvo, kao i druge ugledne vojvođanske tvrtke. Pored spomenutih tvrtki koje su nastupile samostalno, na Zagrebačkom velesajmu prisutna su i poduzeća

čiji je nastup organiziran u okviru Gospodarske komore Srbije.

Predsjednik Pajtić obišao je tom prigodom štandove ovih izlagača i u razgovoru s gospodarstvenicima ocijenio je kako je Zagrebački velesajam značajna prilika za poduzeća iz SiCG, a posebno mala i srednja poduzeća, da na pravi način predstavljaju svoje proizvode ne samo hrvatskoj, nego i međunarodnoj javnosti. Veoma je značajno, naglasio je Pajtić što vlada veliko zanimanje za proizvode koji su i ranije predstavljali značajne brendove u bivšoj Jugoslaviji a putem sudjelovanja na ovakvim velikim sajamskim manifestacijama, otvaraju se mogućnosti za izvoz proizvoda u mnoge zemlje u okruženju. Pajtić je posebno naglasio kako će pokrajinsko Izvršno vijeće sljedeće godine pomoći svim zainteresiranim preduzetnicima iz Vojvodine da se na mnogo bolji i organiziraniji način predstavljaju na Zagrebačkom velesajmu.

Mr. Bojan Pajtić je tom prilikom pozvao i predstavnike Zagrebačkog velesajma da uspostave mnogo čvršću suradnju s rukovodstvom Novosadskog sajma, kako bi se omogućilo da hrvatska poduzeća zauzmu značajnije mjesto na sajamskim izložbama koje se održavaju u Novom Sadu.

Direktor Zagrebačkog velesajma Davorin Spevec ocijenio je kako je dosadašnja suradnja s Novosadskim sajmom bila veoma uspješna, naglasivši kako je zajednički interes obje sajamske organizacije da pridonesu afirmaciji domaće proizvodnje i domaćih proizvođača, a osobito novih proizvoda, proizvodnih programa i inovacija koje se uvode u posljednje vrijeme. ■

Bojan Kostreš najavio

Vojvodina počela priključenje Euroodiseji

Zahvaljujući ovom programu mladi iz Vojvodine, kao i iz Srbije, imat će mogućnost putovati i raditi u Europi, a ujedno će mladi iz Europe moći doći, živjeti i raditi u Vojvodini

Predsjednik Skupštine Vojvodine **Bojan Kostreš** izjavio je kako je Vojvodina počela ulazak u program Euroodiseja, koji će mladima iz ove pokrajine omogućiti da žive i rade u nekoj od europskih zemalja.

»Ovaj program pomaže mladim ljudima da putuju i rade u Europi, da stječu nova iskustva. Po našem mišljenju, on je veoma značajan zato što veliki broj mladih iz Vojvodine, kao i iz Srbije, nema tu prigodu zbog veoma strogog viznog režima i skromnih materijalnih mogućnosti«, rekao je Kostreš agenciji Beta.

Priključenjem Vojvodine Euroodiseji, i mladi iz Europe imat će priliku doći, živjeti

i raditi u našoj pokrajini, rekao je Kostreš.

»Činjenica da će veliki broj mladih doći iz Europe u Vojvodinu meni daje neku nadu da će i ti mladi ljudi u velikoj mjeri prenijeti neka nova znanja Vojvodini i kompanijama u kojima budu radili, i da ćemo moći primijeniti sva ta znanja u budućnosti«, rekao je Kostreš.

On je objasnio kako je program zasnovan na principu reciprociteta, što znači da će u Europu otići onoliko mladih Vojvodana koliko mladih dođe iz Europe u Vojvodinu.

Predsjednik vojvođanske skupštine naglasio je kako je taj program još jedan

most k Europi, i to ne samo za pokrajinu, već i za cijelu Srbiju.

»Za nas je pristup programu Euroodiseja veoma značajan iz prostog razloga što je, po našem mišljenju, to još jedan način otvaranja Vojvodine prema Europi, a samim tim i Srbije prema Europi. Mi ćemo na taj način omogućiti da Srbija bude bliže Europi«, kazao je Kostreš.

Inače, Euroodiseja ovih dana proslavlja 20 godina postojanja. Taj program počeo je s radom 1985. godine, a danas uključuje mnoge regije iz Velike Britanije, Španjolske, Italije, Francuske, Njemačke i drugih europskih zemalja. ■

Hrvati u Bačkoj (4.)

Pozitivan učinak banovine Hrvatske (4.)

Uspostava Banovine Hrvatske imala pozitivan učinak i za bačke Hrvate, jer se njihovo hrvatstvo više nije doživljavalo kao separatistička prijetnja beogradskoj vlasti. Osim toga, iza bačkih Hrvata sada je po prvi puta stajala Hrvatska, koja je kroz institucije Banovine Hrvatske ostvarila brojne odlike samostalne države, a Hrvati su u Beogradu po prvi puta bili prihvaćeni kao ravnopravni partneri

Piše: mr. sc. Robert Skenderović

Godine 1928. u Beogradu je izvršen atentat na *Stjepana Radića*, koji je nedugo nakon atentata preminuo od posljedica ranjavanja. Njegov pogreb bio je velika manifestacija hrvatskog seljaštva okupljenog oko HSS-a. Pogrebu su prisustvovali i najugledniji bački haesesovci: subotičku delegaciju predvodili su *Josip Đido Vuković*, *Mihovil Katanec*, *Stipan Vojnić Tunić* i *Mirko Ivković Ivandekić*, a na čelu somborske delegacije je bio *Joso Strilić*, predsjednik somborske kotarske organizacije HSS-a. Uz njih su pogrebu prisustvovali i brojni haesesovci iz *Lemeša*, *Bačkog Brega*, *Bača*, *Bačkog Monoštra* i drugih mjesta.¹

Gubitak velikog vođe hrvatskih seljaka nije više mogao ugroziti opstojnost HSS-a u Bačkoj. Naprotiv, nakon Radićeve smrti mnogi su Hrvati koji su se do tada protivili radu HSS-a uvidjeli da je ta stranka jedina prava politička snaga koja može ostvariti hrvatske interese. Tako je HSS nakon Radićeve smrti nastavio širiti svoju organizaciju u Bačkoj, pa su samo u prosincu 1928. godine u Tavankutu osnovana tri no-

Nakon sporazuma prestali pritisci:
Dragiša Cvetković Maček i *Vladko Maček*

va mjesna ogranka, a osnivanje ogranka nastavljeno je i u drugim mjestima.² Međutim, 6. siječnja 1929. godine kralj *Aleksandar Karađorđević* uvodi diktaturu i raspušta sve političke stranke. Nove okol-

Svečani mimohod u Subotici 1936. prigodom obilježavanja 250. godišnjice doseljavanja Bunjevaca u Bačku: »Bunjevačko kolo« iz Sombora

nosti prisilile su bačke Hrvate da traže nove načine borbe za vlastitu opstojnost. Diktatura je pojačala nasilje nad brojnim političkim protivnicima Karađorđevićeve vlasti, ali je za bačke Hrvate imala i jednu dobru posljedicu. Prestavši sa otvorenim političkim radom bački su se Hrvati u cjelosti usmjerili na rad svojih prosvjetnih, kulturnih, vjerskih i sportskih institucija. U tome zajedničkom cilju ponovno su se zajedno našli pristaše HSS-a i Vojvodanske pučke stranke, pa su ubrzo među bačkim Hrvatima izgladnile sve stare političke prepirke. Tako su od 1929. godine bački Hrvati ponovno jedinstveno nastupali u svojoj borbi. To jedinstvo simbolički je okrunjeno 1930. godine otvaranjem Hrvatskog prosvjetnog doma u Subotici koji je trebao postati središnja kulturno-prosvjetna institucija bačkih Hrvata.³

POSLEDJICE DIKTATURE: Godine 1931. Aleksandar Karađorđević je odlučio provesti nakaradne diktatorske izbore, koji su u skladu s tada vladajućom diktaturom nudili jednu jedinu listu – listu generala *Petra Živkovića*. Ti su izbori, čiji se rezultat nije mogao ne pogoditi, ipak izazvali veliko razočaranje, jer su političke smicalice i pritisci odveli u okrilje vladajuće radikalne garniture subotičkog odvjetnika

Mirka Ivkovića Ivandekića i njegovog brata *Ivana Ivkovića Ivandekića*, dvojicu velikih intelektualaca koji su još od vremena mađarske vlasti krajem 19. stoljeća vodili borbu za opstojnost bačkih Hrvata.⁴ Sljedeće godine bačke Hrvate je pogodio još jedan udarac. Velik pritisak vlasti na sve ugledne članove ukinute Hrvatske seljačke stranke natjerao je u siječnju 1932. godine *Mihovila Kataneca* i *Josipa Đidu Vukovića* da obustave objavljivanje »Nevena«.⁵ Te su posljedice diktature napravile veliku štetu daljnjem razvoju hrvatske nacionalne svijesti bačkih Hrvata, ali je tome još veći udarac zadao novi velikosrpski program beogradskih vlasti od 1929. godine. To je bio program jedinstvene jugoslavenske nacije u koju su, nažalost, povjerovali mnogi naivni Bunjevci i Šokci, mada se u stvari radilo samo o prikrivenom obliku asimilacije nesrba.

Nakon atentata na kralja Aleksandra 1934. se nije promijenilo ništa na unutar-njem planu. Državne su vlasti nastavile s podržavanjem srpskih radikala i onih Bunjevaca i Šokaca koji su pristajali uz radikalnu politiku. Dapače, 1936. godine bunjevački su radikali ponovno pokrenuli list »Neven«, koji je od tada po prvi puta u svojoj povijesti izlazio u antihrvatskom

Joso Šokčić, urednik lista »Neven«

Politika Bunjevci ostanite Bunjevci nije primljena u narodu

Javno priznanje Jose Šokčića, urednika lista »Neven«: »Politika koju sam ja zastupao doživila je potpuni slom. Vidim to po tome što su mi Bunjevci svakog miseca sve više i više otkazivali Neven iz razloga, što se nisu slagali sa ortodoksnom bunjevačkom politikom. Osim toga morao sam viditi kod otvorenih očiju da su se svi nezavisni Bunjevci priznavali Hrvatima, posjećivali hrvatske priredbe, potpomagali hrvatsku štampu i svaku hrvatsku manifestaciju. To mi je davalo povoda za razmišljanje... Politika: 'Bunjevci ostanite Bunjevci' nije primljena u narodu i ona se drži sada samo pomoću vrlo tankog konopca.«

političkom duhu. Zalažući se tobože za jugoslavenstvo, novo je uredništvo »Nevena« u stvari iz broja u broj veličalo srpsko-pravoslavnu tradiciju, s jasnom namjerom da u tome pravcu preusmjeri razvoj bunjevačko-šokačkog identiteta.⁶ Kao odgovor na takvu politiku bački su Hrvati odlučili 1936. godine organizirati u Subotici proslavu 250-te godišnjice dolaska zadnje veće skupine Bunjevaca u Bačku. Ta je proslava dokazala da su bački Bunjevci i Šokci velikom većinom ipak bili opredijeljeni za hrvatski nacionalni identitet, što je snažno odjeknulo i u Beogradu i u Zagrebu.

SPORAZUM CVETKOVIĆ-MAČEK:

Mada je rat već bio na vratima Kraljevine Jugoslavije, bački su Hrvati u razdoblju od 1936. do 1941. uspjeli ostvariti još mnogo velikih uspjeha na području kulture, prosvjete i gospodarstva. Jedan od velikih trenutaka bio je ostvaren prilikom osnivanja Hrvatskog doma u Tavankutu u studenome 1939. godine. Na proslavu je došlo više od trideset različitih društava bačkih Hrvata i sakupilo se preko 7000 ljudi, pa se time još jednom pokazala odanost bačkih Hrvata svojem nacionalnom identitetu. Istovremeno na državnoj razini potpisan je sporazum Cvetković-Maček kojim je unutar Kraljevine Jugoslavije stvorena Banovina Hrvatska. Sporazum je u Hrvatskoj shvaćen kao velika pobjeda HSS-a, ali je Bačka po njemu ostala izvan granica Banovine Hrvatske. Mada su neki bački Hrvati to shvatili kao tragediju, ubrzo su svi prihvatili novo stanje. Dapače, uspostava sporazuma Cvetković-Maček pozitivno se odrazila i na političke prilike u Bačkoj, jer su gotovo preko noći prestali pritisci beogradskih vlasti na Bunjevce i Šokce, pa su u novim okolnostima svi koji su to htjeli mogli slobodni izražavati svoje hrvatsko nacionalno opredjeljenje. U takvoj atmosferi protekla je i proslava otvaranja »Hrvatskog doma« u Tavankutu na kojoj su prisustvovali izaslanici iz Zagreba na čelu sa prof. Tomasićem i brojni drugi gosti. Ta je proslava u vrijeme donošenja sporazuma Cvetković-Maček utjecala i na najinteresantniji

obrat koji se dogodio u uredništvu lista »Neven«. *Joso Šokčić*, urednik lista od 1936. godine i uvjereni protivnik hrvatstva bačkih Bunjevaca i Šokaca, u svojim je novinama na prvoj strani u broju od 1. prosinca objavio vlastiti članak »Kraj jedne zablude« u kojem je priznao da je godinama zastupao krivo uvjerenje da Bunjevci i

mi je davalo povoda za razmišljanje... Politika: 'Bunjevci ostanite Bunjevci' nije primljena u narodu i ona se drži sada samo pomoću vrlo tankog konopca. Mimonarodna politika ne može da se održi i meni može da bude samo žao što to nisam i ranije opazio. Zbog svega toga moje misto nije u političkim strankama i uopće u političkom životu. Ja se povlačim iz njega zadovoljan što sam imao prilike i snage da priznam svoju zabludu. *Joso Šokčić*«

Sve ovo pokazuje da je uspostava Banovine Hrvatske imala pozitivni učinak i za bačke Hrvate, jer se njihovo hrvatstvo više nije doživljavalo kao separatistička prijetnja beogradskoj vlasti. Osim toga, iza bačkih Hrvata sada je po prvi puta stajala Hrvatska, koja je kroz institucije Banovine Hrvatske ostvarila brojne odlike samostalne države, a Hrvati su u Beogradu po prvi puta bili prihvaćeni kao ravnopravni partneri. Tako je tek 1939. godine u cjelosti završio nacionalni pokret bačkih Hrvata,

Ista politika i nakon smrti kralja: atentat na Aleksandra Karađorđevića u Parizu 1934.

Šokci nisu Hrvati. U tome tekstu Šokčić je analizirao razloge neuspjeha protuhrvatske bunjevačko-šokačke politike sljedećim riječima: »Politika koju sam ja zastupao doživila je potpuni slom. Vidim to po tome što su mi Bunjevci svakog miseca sve više i više otkazivali Neven iz razloga, što se nisu slagali sa ortodoksnom bunjevačkom politikom. Osim toga morao sam viditi kod otvorenih očiju da su se svi nezavisni Bunjevci priznavali Hrvatima, posjećivali hrvatske priredbe, potpomagali hrvatsku štampu i svaku hrvatsku manifestaciju. To

okupivši oko sebe gotovo sve bačke Bunjevce i Šokce. Ulazak HSS-a na političku scenu Bačke dao je bačkim Hrvatima osjećaj da iza njih stoji čitava Hrvatska koja im je spremna pomoći u borbi za vlastiti položaj. Krajem tridesetih godina bački su Hrvati bili u naponu političke, kulturne i gospodarske snage. Međutim, Drugi svjetski rat, koji je već tada bio na vratima Kraljevine Jugoslavije, doveo je ponovno u pitanje sve te uspjehe.

Svršetak

¹ *Neven*, God. XL, 16. kolovoza 1928., br. 33

² *Neven*, God. XLI, 3. siječnja 1929., br. 1

³ *Neven*, God. XLII, 25. prosinca 1930., br. 29

⁴ *Neven*, God. XLIII, listopad 1931., br. 13

⁵ »Pretplatnicima i prijateljima Nevena« – *Neven*, God. XLIV, siječanj 1932., br. 1

⁶ *Neven*, Božić 1936., God.

Marin Skenderović, voditelj ureda Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj

Kada bi bilo moguće, rado bih se vratio

*Sve moje aktivnosti u hrvatskoj zajednici do 1991. bile su i uzrokom da sam iznenada dobio poziv u rezervu, znači u rat protiv svojega naroda * To je bio šok i za mene i za moju obitelj **

U Suboticu rado dolazim, ali se vraćam gotovo uvijek s tugom u srcu,

ne zbog nostalgije, nego zbog činjenice da je ovaj grad, moj rodni grad, zaostao u razvitku

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Nekadašnji Subotičanin Marin Skenderović voditelj je ureda Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj sa sjedištem u Budimpešti. Na čelu te institucije nalazi se već gotovo deset godina. Svoj je životni put započeo je prije 53 godine u Subotici, u Gat, oženjen je i otac četvero djece. Osnovnu školu, popularno zvanu »Golubova«, i gimnaziju, koja se onda zvala »Moša Pijade«, pohađao je u Subotici, a elektrotehniku studirao u Zagrebu. U Zagrebu je studentske dane proveo u vrijeme Hrvatskog proljeća i nakon povratka u Suboticu zaradio karakteristiku – »sumnjivo držanje u vrijeme masopoka«. Radio je jedno vrijeme u Skupštini Općine, zatim u »Fabrici ambalaže« u Bačkim Vinogradima, a posljednje radno mjesto mu je bilo u »Tržnici«, gdje je vodio izgradnju subotičkog buvljaka.

HR: Prije odlaska iz Subotice 1991. godine bili ste zaposleni na vodećem mjestu u subotičkoj »Tržnici«, u vrijeme kada se gradio nadaleko čuveni »buvljak«. Na kojim ste poslovima tada radili?

Izgradnja je započela još u vrijeme socijalizma, kada su u Suboticu počeli masovno dolaziti Poljaci i Mađari kako bi na ovoj pijaci kupovali jeftinu robu, koju su Subotičani najčešće nabavljali »na crno« u Italiji, Austriji ili Njemačkoj. Prostor je bio neuređen – ljeti oblaci prašine, a u proljeće i jesen blato i bare. Građani, prodavači i kupci bili su nezadovoljni i gradski čelnici su obećali sredstva za izgradnju novoga buvljaka. Na prijedlog čelnika »Peščare«, u čijem sastavu je tada bila Tržnica, prihvatio sam mjesto ravnatelja izgradnje i započeo s pripremnim radnjama – izrade programa izgradnje, idejnih rješenja i ostale potrebne dokumentacije. Nakon pola godine političari su izjavili kako sredstava nema, te su čelnici »Peščare« skoro odustali od izgradnje. Tada sam predložio model po kojemu bi se buvljak ipak mogao graditi. Model je u biti bio jednostavan – ponuditi građanima poslovni prostor u privatno vlasništvo, ali na način da unaprijed plate svoj poslovni prostor. Tajna je bila u cijeni četvornog metra, naime, u cijenu je trebalo ugraditi troškove gradnje ne samo poslovnog prostora nego i izgradnje potrebne infrastrukture. Također je trebalo u cijenu ugraditi i troškove izgradnje prostora koji bi koristila sama Tržnica. Najvažnije i možda najzahtjevnije je bilo steći povjerenje kupaca i prikupiti potrebna sredstva. Izgradnja je bila planirana etapno, i započela je nakon što smo prikupili sredstva za izgradnju prve etape. Ostalo je već sve išlo lakše.

HR: Još uvijek se pamti i Vaš angažman u nogometnom klubu Bačka, najstarijoj nogometnom klubu na jugoslavenskim prostorima.

Koncem osamdesetih godina čelnicima nogometnog kluba »Bačka« ponudio sam model – kako osigurati sredstva za normalan rad kluba. Bio je to model po kojemu se gradio buvljak i model po kojemu je kasnije zamišljena i izgradnja Dinamovog stadiona – izgraditi poslovni prostor i dijelom ga prodati, a dijelom iznajmljivati i iz najma osigurati financiranje kluba. Izabran sam za predsjednika kluba, te sam paralelno počeo i s izgradnjom poslovnog centra NK Bačka. Kako je Bačka dio povijesti i Subotice i subotičkih Hrvata, najstariji klub na prostorima bivše zajedničke države – osnovan daleke 1901. godine –

kako se blizila proslava 90. obljetnice postojanja kluba, zamislio sam kako reorganizirati klub i organizirati proslavu koja bi bila dostojna ove slavne prošlosti i koja bi bila na europskoj razini. Projekt s Bačkom, nažalost, nije uspio. Program koji sam predložio nije bio prihvaćen u cijelosti, te sam na sastanku skupštine podnio ostavku. Najspornija točka u predloženom programu bila je skidanje zvijezde petokrake sa znaka kluba i vraćanje originalnog znaka iz 1901. godine, znaka koji se temeljio na hrvatskom grbu.

HR: U sklopu svojih brojnih poslovnih aktivnosti našli ste tih godina vremena da se aktivno uključite u organizaciju najvećeg žetelackog praznika, Dužijance. Što biste izdvojili iz tog vremena, kada je ovaj praznik svih poljodjelaca »evoluirao« u svojevrsnu gradsku instituciju koja ponosito nastavlja starovremensku tradiciju?

Kao predsjednik Bačke bio sam članom organizacijskog odbora Dužijance. Bilo je to u vrijeme kada je Dužijancu trebalo vratiti na razinu kakva je bila na samim počecima, i vratiti joj izvorno značenje – žetelacke svečanosti bačkih Hrvata, čija je osnovna poruka zahvaliti Bogu za uspješnu žetvu. Do tada je organizacijski odbor birala partija, a Dužijanca je bila »zajednička stečevina radnog naroda i narodnosti Subotice i sjevera Bačke«. Moji tadašnji istupi u lokalnim medijima su bili tumačeni kao nacionalistički i doživljavao sam svakakve napade od strane lokalnih novinara. Istih onih novinara koji su, i u ono vrijeme a i kasnije, u velikoj mjeri pridonijeli napetostima na ovim prostorima.

HR: Nisku Vaših društvenih djelatnosti u korist hrvatske zajednice na ovim prostorima nastavili ste angažiranim djelovanjem kroz rad »Bunjevačkog kola«. U kojim oblastima ste ponajviše bili aktivni i koje biste kulturne događaje izdvojili iz tog perioda?

Nakon »neuspjeha« s Bačkom i radom u organizacijskom odboru Dužijance došao sam u KUD »Bunjevačko kolo«. Izabran sam za dopredsjednika, čija je zadaća bila organizacija velikih svečanosti, napose Velikog prela u Dužijance. Osim ovih priredbi, sudjelovao sam i u organizaciji književnih večeri, gdje bih posebno naglasio književnu večer s *Tomom Verešom*, jednim od najvećih intelektualaca rođenih u Subotici. Jedna od najvažnijih zadaća novoga predsjedništva je bilo vraćanje pridjeva »hrvatsko« u ime društva. Naime, kao što je opće poznato, društvo je bilo osnovano pod imenom Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Bunjevačko kolo«, a pridjev hrvatsko skinut je nakon Hrvatskog proljeća.

HR: Neposredno prije izbijanja prvih oružanih sukoba bilo je aktualno i pitanje osnivanja ogranka Matice hrvatske u Subotici. U kojim ste

uvjetima započeli ovu inicijativu?

Tijekom 1991. godine, skupa s grupom uglednih subotičkih intelektualaca, pokrenuo sam osnivanje ogranka Matice hrvatske u Subotici. Sastanke smo održavali u našem stanu u Palmotićevoj ulici. Međutim, kada su započeli oružani sukobi u Hrvatskoj, većina članova organizacijskog odbora prihvatila je prijedlog pokojnog profesora *Bele Gabrića* (koji je i sedamdesetih godina bio član Matice) da se s osnivanjem ogranka ipak pričeka. Odluka je demokratski, glasovanjem, donesena u posljednji trenutak, neposredno prije osnivačke skupštine. Kako je već bila najavljena u hrvatskim medijima – posebni gost trebao je biti sada pokojni *Vlado Gotovac*, stiglo je puno čestitki u povodu osnivanja.

HR: Bila su to teška vremena. Kako se takav Vaš angažman u hrvatskoj zajednici odrazio na odnos vlasti prema Vama?

Osim navedenih aktivnosti sudjelovao sam i javno istupao u brojnim predizbornim

svukao se kod prijatelja i već sam oko 22 sata bio u Mađarskoj. Mislio sam skloniti se dok ludilo ne prođe, i nakon svega se vratiti u Suboticu i nastaviti tamo gdje sam stao. No, svakako treba naglasiti, kako sam kao osvjedočeni »eurofil« vjerovao da Europa neće dopustiti da sukobi eskaliraju do velikih razmjera. Računao sam kako će sve trajati samo nekoliko mjeseci. Ovaj moj bijeg iz vojarne opisao sam i poslao beogradskom tjedniku »Vreme«, koji je to i objavio, koliko se sjećam odmah negdje u studenom 1991. godine.

HR: Od prisilnog napuštanja rodnog grada do »legalnog« povratka prošlo je puno godina. Kada ste se, poslije rata i »izgnanstva«, prvi puta vratili u Suboticu? I, gdje ste boravili sve to vrijeme? Kako je Vaša obitelj preživljavala taj period?

U Suboticu sam se vratio, ne nakon neko liko mjeseci kako sam mislio, nego nakon skoro 11 godina, s obzirom da su se, kako to svi dobro znamo, stvari na ovim prosto-

skupovima, napose kritizirajući suludu politiku *Miloševića* i tadašnje JNA. Sve ove moje aktivnosti u hrvatskoj zajednici bile su i uzrokom da sam iznenada dobio poziv u »rezervu«, znači u rat protiv svojega naroda. To je bio šok i za mene i za moju obitelj. Naime držao sam kako, kao pripadnik civilne zaštite, a ne rezervnog sastava JNA, nikako ne mogu dobiti poziv za sudjelovanje u ratu. Nisam se niti pripremao za situaciju koja je nastala. Imao sam već 39 godina i nikada nisam želio živjeti izvan voljenog rodnog grada. Situacija je bila nemoguća – u rat protiv svoga naroda nikako nisam mogao, a otvoreno odbijanje poziva bi značilo maltretiranje od strane vojnih i civilnih vlasti. Pokušao sam tražiti kako na legalan način izbjeći poziv, prije svega liječničkim potvrđama i slično. No, kada sve to nije uspjelo, 17. listopada 1991. godine izašao sam iz vojarne, pre-

rima događale kako su se događale. Poslije nekoliko mjeseci boravka u Mađarskoj, otišao sam u Njemačku i tamo boravio dvije godine, da bih se u svibnju 1994. godine ponovno vratio u Mađarsku, u Budimpeštu. Nakon neugodnosti koje je moja obitelj trpjela u Subotici, dvije starije kćeri su tijekom 1993. godine nastavile školovanje u Hrvatskoj gimnaziji u Budimpešti, dok su najmlađa kćer i supruga živjele u Subotici – znači živjeli smo »na tri strane svijeta«. Takav život nam je postao neizdrživ i odlučili smo se obiteljski život nastaviti u Budimpešti. Život u Njemačkoj nije nas privlačio, napose nakon mojih dvogodišnjih iskustava, a i Budimpešta je puno bliže Subotici. U Budimpešti smo otvorili tvrtku koja se bavila trgovinom, a u slobodno vrijeme, najčešće tijekom vikenda, kćeri i supruga su putovale u Suboticu.

HR: Kada ste postali voditeljem Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj?

Bilo je to 1996. godine kada je tadašnji hrvatski ministar turizma *Niko Bulić* odlučio pojačati promidžbu hrvatskog turizma u Mađarskoj. Na preporuku tadašnjeg hrvatskog veleposlanika u Mađarskoj profesora *Zdenka Škrabala* u svibnju iste godine potpisao sam ugovor s Hrvatskom turističkom zajednicom i započeo sam s promidžbom hrvatskog turizma u Mađarskoj. Nakon nešto više od godine dana zastupanja u listopadu 1997. godine otvoreno je i predstavništvo HTZ-a u Mađarskoj, čiji sam voditelj od osnutka.

HR: Što je temeljita zadaća HTZ-a i u kojim segmentima promidžbe hrvatskih turističkih i ostalih potencijala ste ponajviše angažirani?

Hrvatska turistička zajednica (HTZ) je nacionalna turistička organizacija čije je zadaća, između ostalog, i promidžba Hrvatske i hrvatskog turizma napose u svijetu. Promidžba se provodi preko Glavnog ureda koji koordinira cijelim sustavom i koji ima svoja predstavništva u svijetu. Danas postoje predstavništva HTZ u 16 zemalja – Njemačkoj, Italiji, Sloveniji, Češkoj, Austriji, Mađarskoj, Francuskoj, Poljskoj, Nizozemskoj, Velikoj Britaniji, Švedskoj, Belgiji, Rusiji, Švicarskoj, Slovačkoj i u SAD-u. Svoju zadaću promocije predstavništva realiziraju uglavnom kontaktima s organizatorima putovanja i predstavnicima medija. Potrebno je prije svega stvoriti točnu i pozitivnu sliku Hrvatske kao privlačne turističke destinacije. Potencijalnim gostima treba pokazati i dokazati kako vrijedi putovati u Hrvatsku, budući da je to tako lijepo, zanimljivo, sigurno, nezaborav-

no, jedinstveno, neponovljivo. Potrebno je naglašavati hrvatske komparativne turističke prednosti, ali i poznavati navike, običaje, kulturu, gospodarsku situaciju zemlje u kojoj se djeluje. Također treba voditi računa i o konkurenciji, koja nastoji turiste dovesti u svoju zemlju. U svakom slučaju zadaća je vrlo kompleksna i nije ni malo lagana.

HR: Kako je izgledao početak turističkog lobiranja u Mađarskoj i širenje interesiranja za ljetovanje i odmor u susjednoj Hrvatskoj?

Početak je u Mađarskoj bio doista težak. Mađarski su turisti najviše putovali u Grčku, Italiju, Španjolsku. Mediji su se vrlo malo bavili Hrvatskom. Prilozi su uglavnom bili intonirani u negativnoj konotaciji, govorilo se o tek završenom ratu i ratnim posljedicama, na primjer porušenim objektima, napuštenim kućama,

kazati sve ono o čemu se govori u promidžbi, a nakon povratka u Mađarsku novinari vjerodostojno mogu napraviti priloge o svojim doživljajima. Naravno, postoje i određene pogodnosti kada je Mađarska u pitanju, a najvažnije su blizina i zajednička osamstoljetna povijest, povijest koja, unatoč prijemima tijekom zajedničkog života, nikada nije dovela do krvavih sukoba onih razmjera koje smo doživjeli nakon samo sedamdesetak godina života u zajedničkoj južnoslavenskoj zajednici. To su svakako bile i ostaju uporišne točke u promidžbi. Međutim, sve to nije dovoljno. Vremena, ljudi i navike se mijenjaju, ili, kako mi u turizmu volimo reći, »mijenjaju se i navike i turistički proizvodi«. Danas više nije dovoljno more i sunce, ljudi traže doživljaje, događaje, sve važnija postaje kultura, gastronomija, enologija, wellness, a boravak je sve kraći i nastoji se posjetiti više destinacija u tjedan dana. Znači, treba osluškivati i tržište.

HR: Turistička promidžba danas predstavlja već svojevrsnu umjetnost utrivanja u borbi za svakog novog gosta. Za takvu aktivnost potrebna je, prije svega, i jaka logistika. S kime izravno suradujete u realiziranju zamišljenih promidžbenih aktivnosti i što biste izdvojili kao glavne i primarne atribute u ponudi?

U početku sam težio stvoriti samo pozitivnu sliku o Hrvatskoj, međutim, kasnije sam od Hrvatske htio stvoriti brand. Naravno, za realizaciju svih nastojanja trebalo je i treba imati snažnu podršku Glavnog ureda Hrvatske turističke zajednice. Bez toga nema uspješne promidžbe, budući da netko treba i realizirati zamišljeni program boravka novinara u Hrvatskoj i, naravno, platiti troškove boravka. Međutim, kada je Hrvatska u pitanju, promidžbu zaista možete provoditi kvalitetno, budući da je Hrvatska jedna od najljepših turističkih destinacija u svijetu. Tisuću sto osamdeset pet otoka na hrvatskoj obali Jadrana, očuvana prirodna baština, ili, ako hoćete, najčišće more u Europi ili svijetu, ali i raznolikost na relativno malom prostoru – nacionalni parkovi, ravnice, gorja, more ili povijest i kultura iz antike, srednjeg vijeka, renesanse i baroka. Gostoljubivost i uljudenost su nam također komparativne prednosti. U novije vrijeme izuzetan promidžbeni adut su i nove dionice autocesta, koje su – a to smjelo tvrdim, budući da sam proputovao gotovo cijelu Europu – sigurno najljepše u Europi. Danas se u Hrvatsku i po Hrvatskoj putuje izuzetno sigurno i relativno brzo.

HR: Kakvi su konkretni rezultati promidžbenih djelatnosti na kojima ste radili svih proteklih godina?

Koliko je promidžba bila uspješna, govore brojke – od 1995, kada je u Hrvatskoj boravilo svega nekoliko desetaka tisuća mađarskih turista, pa do ove godine, kada

početku obnove i sl. Procijenio sam kako će za promidžbu u Mađarskoj biti potrebno stvoriti jedan loby za Hrvatsku. Da bih stvorio taj loby, tražio sam poznate, kako se to danas kaže VIP, osobe iz javnog, kulturnog, političkog života u Mađarskoj, koji su o Hrvatskoj govorili pozitivno. Držao sam, a što se na koncu i pokazalo ispravno, kako će pozitivne izjave poznatih osoba o Hrvatskoj, mađarski mediji i zabavlježiti i tako potaknuti i novinare, ali i obične ljude da nam povjeruju kako je Hrvatska zaista lijepa i jedinstvena.

HR: Koje su, primjerice, konkretno aktivnosti provedene u nastojanju da se stvori što bolja slika ljepotama hrvatske obale?

Jedan od važnih koraka na tom putu je jačanje bilo organiziranje studijskih putovanja za predstavnike medija. Na tim putovanjima moguće je onda i neposredno po-

ih je boravilo nekoliko stotina tisuća, bilježi se stalni porast dolazaka i broja noćenja mađarskih turista u Hrvatskoj. Danas u Hrvatsku dolazi daleko više mađarskih turista nego prije rata. Porast je realiziran i u najteže doba za turizam u Hrvatskoj – 1999. godine, u vrijeme kada je NATO provodio ratne operacije u SRJ. Sva tržišta, osim Mađarske, bilježila su pad broja dolazaka. Tada sam se posebno angažirao i te godine sam organizirao ljetovanje u Hrvatskoj (na Mljetu) za mađarskog premijera *Viktora Orbana*. Cilj je bio poslati snažnu poruku mađarskim građanima – evo, vjerujte nam, u Hrvatskoj je zaista sigurno, pozvali smo vašeg premijera i ugostili ga ovdje na jugu.

Naravno, tijekom ovih godina i predstavništvo HTZ u Mađarskoj je postalo prepoznatljiv brand. Osim što VIP osoba ma preporučujemo i organiziramo boravak u Hrvatskoj (eto, na primjer, ove godine gotovo cijeloj obitelji *Habsburg* – devetnaestero članova na čelu s gospodinom *Otom* i gospođom *Reginom*, te njihovom djecom i unucima), i osobno, kao voditelj ureda, često gostujem u TV emisijama u kojima se govori u Hrvatskoj, ali i ne samo o turističkim temama.

HR: Prirodom svog dinamičnog posla često ste u prigodi susretati se s ličnostima iz javnog života, koje svaka na svoj način znakovito doprinose dodatnoj promidžbi Hrvatske kao idealnom mjestu za odmor. Možete li nam podastrijeti i neke konkretne brojeve, primjerice za period do konca kolovoza?

Kontakti s poznatim osobama su posebna priča, što možete vidjeti i na ovim fotografijama. Kontakti s hrvatskim čelnicima uglavnom se ostvaruju tijekom njihova boravka u Mađarskoj, ali kontakti s mađarskim čelnicima su ciljani, kako sam već rekao za promidžbene svrhe.

Ove godine je u Hrvatskoj tijekom 8 mjeseci boravilo 388.000 mađarskih turista koji su ostvarili 2.150.000 noćenja – što je 13 posto više nego lani u isto vrijeme. Mađarskim građanima Hrvatska je konačno postala najvažnija inozemna destinacija i nigdje u inozemstvu ne borave preko 2 milijuna dana. O Hrvatskoj sada govore kao o susjednoj, bliskoj, prijateljskoj, prelijepoj destinaciji. Osim što su očarani našim ljepotama, izuzetno pozitivno govore o našoj gostoljubivosti.

Unatoč tome što do kraja godine očekujemo više od 400.000 mađarskih turista, još puno treba raditi da bi se dostigao optimum. Sve je više mađarskih turista koji u Hrvatsku putuju u pred i podsezoni, sve ih više dolazi k nama tijekom produljenih vikenda, međutim, kako budu rasli prihodi mađarskih građana, tako očekujemo i porast dolazaka – ipak je hrvatska obala najbliža za mađarske turiste. Eto, na primjer, Češka – također država s 10 milijuna stanovnika, udaljenija od Mađarske, ali nam

iz Češke dolazi gotovo 700 tisuća gostiju.

HR: Pokraj brojnih poslovnih angažmana u Budimpešti i Mađarskoj koliko ste često u prigodi da posjetite rodni grad? Kako ga danas doživljavate nakon toliko godina?

U Suboticu rado dolazim, ali se vraćam gotovo uvijek s tugom u srcu. Ne zbog nostalgije, nego zbog činjenice da je ovaj grad, moj rodni grad, zaostao u razvitku. Grad je zapušten, veliki broj je polusrušenih ili praznih kuća, a ono što se i eventualno gradi kao da ne pripada ovim

zajednica u Subotici imala koristi od mog povratka. Međutim, ako ne prije, možda onda kada budem u mirovini?!

HR: Na koncu, u par rečenica, kako biste sumirali period od proteklih petnaestak godina u kojemu ste prošli puno toga i što biste izdvojili kao najvrjednije?

Kada se osvrnem unazad i sjetim se što sam sve proživio posljednjih petnaestak godina, kada sve stavim na vagu, sve dobro i sve loše, ipak moram biti zadovoljan. Teški trenuci, kojih je zaista bilo pu-

prostorima. Međutim, pogledajte mađarske gradove – a Subotica je nekada bila treći najveći i najvažniji grad u Monarhiji. Ili hrvatske gradove – a Hrvatska je izuzetno stradala u ovom posljednjem ratu, uostalom rat je bjesnio na hrvatskom teritoriju. Svugdje se može vidjeti napredak, iako možda sami građani i nisu zadovoljni brzinom napretka, ali napredak je vidljiv.

HR: U stranu svi Vaši radni uspjesi na poslovima voditelja HTZ-a u Budimpešti i zavidna reputacija koju ste stekli u Mađarskoj, jeste li pomišljali na povratak kući u Suboticu i razmišljate li uopće o tome?

Unatoč tome da već evo 14 godina ne živim u Subotici, kada bi bilo moguće, rado bih se vratio. Vjerujem da bi i hrvatska

no, ipak se zaborave, a ostane ono što je bilo lijepo. Život i rad u Mađarskoj me je obogatio ili, ako hoćete, oplemenio, novim poznanstvima, novim iskustvima. Raditi se u Mađarskoj može, sva su Vam vrata otvorena, napose ako poštujete i zemlju u kojoj radite i njezine građane. Mađarska je lijepa zemlja, a Mađari izuzetni ljudi, nama Hrvatima posebno naklonjeni. Ipak se radi o istom sustavu vrijednosti, mentalnom sklopu i civilizacijskom krugu. Puno sam i putovao i upoznao Lijepu našu kao rijetko tko. U Hrvatskoj je predstavništvo također postalo, kako se to kaže »mjerilo stvari« kada je Mađarska u pitanju. A eto, nakon tri kćeri, 1997. godine ovdje u Budimpešti nam se rodio i sin Ante.

Novi udžbenik iz povijesti u Srbiji – didaktičko, sadržajno i metodičko šarlatanstvo

Ubojstvo historije s predumišljajem

*Autori udžbenika generaciji osmaša u Srbiji servirali gnjusnu kupusaru punu optužnica kao da su suci-istražitelji a ne povjesničari * Premda načelno nisu lagali, u pojedinim lekcijama su umalo u svakoj rečenici napisali neistinu * Ako se ovaj udžbenik hitno ne povuče iz srbijanskih škola, posljedice za mentalno zdravlje ove generacije srbijanskih osmaša bit će nesagledive*

Piše: Zdenko Samaržija

Za »Istoriju 8«, udžbenik Suzane Rajić, Koste Nikolića i Nebojše Jovanovića, moglo bi se reći kako je uvjerljivo najgori udžbenik povijesti za učenike osnovnih škola u zemljama bivše Jugoslavije. Sudeći po tom udžbeniku, ali i po ostalim udžbenicima povijesti koje izdaje Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd, Srbija je suvereno otplutala od suvremenih didaktičko-metodičkih strujanja i duboko se zakopala u historio-grafske metode 19. stoljeća. Osim ksenofobije i isijavanja mržnje prema susjednim narodima, osobito Hrvatima, koji su, kako se to servira osmašima u Srbiji, krivi za sve pa i više od toga, ovaj udžbenik zatajio je ovoj generaciji srbijanskih učenika uzroke umalo svih društvenih i političkih procesa 20. stoljeća – nije objašnjena priroda totalitarizma, nisu izloženi razlozi nastanka versajskog sustava ni uspona *Adolfa Hitlera*; ne spominju se uzroci sloma socijalističkoga sustava, a za raspad svake jugoslavenske držane tvorevine traže se isključivo krivci a ne uzroci. Zatajili su učenicima da su djeca u 20. stoljeću uživala u filmskim jurnjavama Mickeya Mousa, da su mladići šarmirali djevojke (i obrnuto) uz stihove i glazbu *Elvisa Prasleya* te da su njihove djedove i bake do suza nasmijavali *Miodrag Petrović Čkalja* i *Mija Aleksić*. Ne spominje se rock-skupina *The Beatlese* niti se spominje *Bill Gates*.

Nitko od autora srbijanskih udžbenika ne traži da pozitivno pišu o *Josipu Jurju Strossmayeru* ili *Branku Gavelli*, tehno-loškim dostignućima Amerikanaca i britanskim glazbenicima – ako oni nisu važni

Ogadena povijest

Gomilajući podatke, osobito one iz ratova te one kojima nastoji izjednačiti postupke vojske Dragoljuba Mihailovića i pokreta koji je vodio Josip Broz, koje učenik ne može složiti u sustav, osobito vrijednosni, autorski je tim ogadio ovoj generaciji povijest – povijest je predočio kao povijest ratova i nasilja nad Srbima.

za život Srba može ih se i ignorirati – no preuzimajući autorstvo nad udžbenikom povijesti preuzeli su moralnu odgovornost za korektno izlaganje događaja i procesa zadnjih desetljeća 19. stoljeća i cijeloga 20. stoljeća te jasnu i razgovijetnu prezentaciju uzročno-posljedičnih veza onih društvenih i političkih procesa relevantnih za srbijansku povijesnu znanost. Dakako, i učenicima sugerirati što je u tim procesima pozitivno a što za osudu. Međutim, u ovoj knjizi nema ničega po čemu bi se ova tiskovina svrstala u udžbeničku literaturu, ni sa stručne a osobito s didaktičko-metodičke i moralne strane.

DADAIZAM: Ovaj je knjiga neprimjerna uzrastu učenika. Rečenice su duge, nezgrapne, opterećene kvalifikacijama i diskvalifikacijama. Nastavne su jedinice glomazne. U svaku su lekciju ugurali 5 do 7 kartica teksta, a negdje i više, te potpuno

ignorirali korištenje didaktičko-metodičkog aparata. U bočnom su stupcu, reda radi, ponekada postavili pitanja. Ta su pitanja destimulativna za učenike i svojevrsan su biser didaktičkoga dadaizma. Lekcije nemaju uvodni dio, koji bi bio motivirajući, niti imaju zaključni dio u kojem bi se sumiralo gradivo i svrstalo ga u vrijeme i prostor. Kako autori nisu izdvojili na kraju knjige manje poznate riječi već su samo neke zakučastije stavili izvan teksta i objasnili njihovo značenje, učenik oskudnije ga vokabulara brzo će se izgubiti čitajući tekstove.

Od tridesetak karata, od kojih neke informiraju, neke dezinformiraju a neke zbunjuju učenike, samo su dvije sjajne. Nijedna nije didaktički obrađena. Grafikona ima desetak, koji nerijetko, pružaju informacije kontradiktorne onima u tekstu. Na 61. stranici stoji masnim slovima da je srpski na-

rod u Bosni i Hercegovini činio većinu. Na 63. stranici pak stoji tablica u kojoj piše da je Srba u BiH bilo 43 posto a grafikon, koji nema legendu, pokazuje da je u Bosni i Hercegovini bilo 43 posto pravoslavnih žitelja. To baš i nije neka većina. Metodom a la *Vojislav Šešelj* stavljen je znak jednakosti između pravoslavaca i Srba, što je u najmanju ruku proizvoljno tumačenje jer ondašnji popisi nisu imali rubrike nacije već vjere i jezika. Valja samo pogledati u Bosnu pa će se samo po sebi nametnuti pitanje, kako su autori došli do podatka o 33 posto muslimana u BiH. A gdje su Srbi katolici? U Dalmaciji, naravno.

Kako do kvalitetnog udžbenika

Srbijanska je udžbenička literatura duboko zabrazdila u bespućima povijesne znanosti velikih i malih naroda. Trebat će puno truda i međusobnih sučeljavanja da Srbija dobije kvalitetan udžbenik. Do tada bi bilo mudro da se prevede na srpski jezik koji kvalitetan udžbenik, britanski, njemački, poljski, slovenski ili hrvatski, svejedno.

SRBI U DALMACIJI: Samo autorima znanom metodom izračunali su da je »Početkom 20. veka u Dalmaciji (...) živelo oko 120.000 Srba. Ali Srbi u Dalmaciji nisu bili isključivo pravoslavci. Oko 100.000 njih bili su rimokatoličke veroispovesti, a izjašnjavali su se kao Srbi. Devetnaesti vek u Primorju ispunjen je verskom i nacionalnom netrpeljivošću između Srba i Hrvata.«

Notorna je laž da je u 19. stoljeću bilo nacionalnih netrpeljivosti između Srba i Hrvata; u prvoj polovici svi su oni bili Iliiri, Vlasi, Morovlasi, Slaveni, Sklavi ili Dalmatinci – današnja se nacionalna imena nisu upotrebljavala u narodnosnom smislu. U drugoj polovici 19. stoljeća, u kojem je većina pravoslavaca slavenskoga podrijetla prihvatila srpsku nacionalnu ideologiju a većina katolika se počela osjećati Hrvatima, premda je bilo Slavena-katolika koji su se osjećali Talijanima, dolazilo je u gradovima do međunacionalnih razmirica koje se ne mogu svrstati u nacionalne netrpeljivosti. Promjena vjere u europskih naroda nije ništa neobično. U Dalmaciji i danas postoji uzrečice: Ante i Dušane, braćo moja, koje smo danas vire. Nijedan popis stanovništva Austro-Ugarske Monarhije nema rubrike iz kojih bi se mogli egzaktno dokazati izrečeni podaci o broju Srba, a ponajmanje o broju katolika koji se iz-

jašnjavaju Srbima. Ukratko, te su podatke autori izmislili.

Srbe u Dalmaciji nije nitko pitao kako se osjećaju – mislimo da su se osjećali loše. Naime, Dalmacija je bila najzaostaliya pokrajina Monarhije, balast s kojim vlast nije imala ideja što učiniti.

MONARHIZAM. ORUŽJE: Monarhizam sam po sebi nije ni dobar ni loš. Međutim opčinjenost autorske ekipe okrunjenim srpskim glavama, koja izbija iz umalo svakoga pasusa teksta koji se odnosi na nacionalnu povijest (pa i za 1950. godinu), sugerira učenicima da okrunjene glave imaju neku magičnu moć pa ih treba same po sebi cijeniti.

»Vrhovni komandant srpske vojske, prestolonaslednik Aleksandar Karađorđević, u svom ratnom proglasu (29. jula 1914. godine) pozvao je ceo narod pod srpsku trobojku: 'Srbi, branite svom snagom svoje

vlastima? Ili u lekciji u kojoj se navodi da je sin tog istog Aleksandra 1941. godine također napustio zemlju, autorski je tim zaboravio učenike podsjetiti da stvore stav o onima koji bježe od problema pitajući ih, recimo: Da si visoki državni dužnosnik bi li napustio svoju zemlju u vrijeme okupacije? Ili, podržavaš li stav *Dragoljuba Mihailovića* o pasivnom otporu ili bi se da tvoju zemlju netko okupira priključio aktivnom otporu?

Način predočavanja povijesnih zbivanja, za koji se opredijelio autorski tim, u središte učenikova interesa, umjesto naroda i osobito sudbina njegovih vršnjaka, stavlja istaknute pojedince. Takav način ograničava učenikovo udivljenje u procese te onemogućuje suosjećanje sa žrtvom i identifikaciju s pravednikom.

»Uprkos poredama srpske vojske na bojnopolju u decembru 1877. godine i u

ognjište i srpsko pleme! I zaista, tokom celog rata, narod je bio uz vojsku i vojska uz civilno stanovništvo. Oružja su se prihvatala i žene, i starci, i deca, a zabeleženi su brojni primeri njihovog junaštva, velikih podviga i viteškoga držanja koji su zbunjivali neprijatelja...«

Naopako bi bilo da narod nije bio uz svoju vojsku i vojska uz svoj narod. U moru podataka autori ne objašnjavaju kako je Vrhovni štab (te vojske koja je cijelo vrijeme rata, navodno, bila uz civilno stanovništvo) s razbijenim trupama ubrzo napustio taj isti narod. Autori ni ovdje ne stavljaju pred učenika pitanje koje bi potaklo učenika da izgradi vlastiti stav: Podržavaš li stav Generalštaba da se s ostacima vojske povuče i prepusti narod okupacionim

januaru 1878. godine nije bilo sigurno da će velike sile dozvoliti Srbiji da prisajedini oslobođene teritorije... Srbima je u ovim ratovima bilo potrebno ne samo dobro oružje već još bolja diplomatija. ...Ona je morala posrednim putem, zakulisano, da dozna šta velike sile planiraju i da istim putevima brani svoje interese.«

Ovakav stav, bez jasne osude rata kao sredstva rješavanja političkih i nacionalnih pitanja, u učenika potiče ratno raspoloženje jer mu rat prikazuje kao neminovnost. A diplomatsku aktivnost predočava (podsjetimo autore da su tekst namijenili djevojčicama i dječacima od 14 ili 15 godina) kao zbir nemoralnih radnji kojom se bave oni koji su predodređeni za vođenje državne politike.

Zamijenimo godine 1877. i 1878. s godinama 1991. i 1992. pa pročitajmo tekst:

Uprkos poredama srpske vojske na bojnopolju u 1991 i 1992. godine nije bilo sigurno da će velike sile dozvoliti Srbiji da prisajedini oslobođene teritorije... Srbima je u ovim ratovima bilo potrebno ne samo dobro oružje već još bolja diplomatija. ...Ona je morala posrednim putem, zakulisano, da dozna šta velike sile planiraju i da istim putevima brani svoje interese.

DRUŠTVENA HISTORIJA: Ovakav način pisanja udžbenika ubojstvo je historije s predumišljajem. Osim oskudnih znanja iz povijesne znanosti, koje su glavna smetnja da autori napišu suvisli tekst koji bi pružio učenicima holističku sliku 20. stoljeća, prave brljotine nastaju u poglavljima u kojima su se autori dotaknuli strukturalne historije. U nekim detaljima, koji trebaju ličiti strukturalnoj historiji, autori su pokazali elementarno nepoznavanje metoda strukturalne povijesti te su se već nakon nekoliko rečenica o modi ili svakodnevicu vratili političkoj povijesti i povijesti ratovanja.

O RADIĆU: Akoprem, kada je već donesen Vidovdanski ustav, po kojem su građani »uživali sva demokratska prava (biračko, pravo na udruživanje, pravo zbora i dogovora)» (sic!) i kada se u toj Kraljevini SHS živjelo bajno, pobunili su se tamo neki Hrvati, koji su se razvijali u toj

O GENOCIDU U NDH: Genocid u NDH je najkvalitetnije napisano poglavlje. Korektno se navode metode kojima je ustaški režim stvarao psihozu užasa kod političkih protivnika te Srba, Židova i Roma, kao i koncentracijski logori u kojima su mnogi zatvarani, mučeni teškim radom i oskudnom prehranom, fizički maltretirani i po-

najemo, ubio u zatvoru. Ono između bio je, valjda, splet nesretnih okolnosti.

O DJEČAKU: Ilustracija i fotografija u udžbeniku ima puno. Na njima su, listom, okrunjene glave i namrgođeni muškarci, prikazi ratova, zbjegov i patnji te oružja. U udžbeniku su didaktički obrađene čak dvije ilustracije, slika juriša na Zimski

Pojam »Srbin«

Autorima nije jasno što je pojam »Srbin« značio kroz povijest. Može se naslutiti da autori razumiju nacionalno-integracijske procese svih naroda, osim Srba. Nije bilo Cincara, Grka ni Vlaha koji su živjeli u turskim varošicama u današnjoj Srbiji te su se u nacionalno-integracijskom procesu uklopili u srpsku naciju. Pojam »Srbin« je za autore statičan, vječan i nepromjenjiv.

državi osam puta brže nego dok su živjeli pod Austrijancima (koje autori redovno nazivaju Nijemcima) i Mađarima. Ubrzo je ubijen *Stjepan Radić* (pogrešno je navedena godina), a kralj je Aleksandar razmišljao o mirnom razlazu Srba i Hrvata. Autori udžbenika nisu iznijeli što je Aleksandar mislio pod mirnim razlazom i onda su u maniri šahovskoga velemajestora neistina radili rokadu događaja pa je odlazak *Ante Pavelića* u emigraciju smještaju u jesen 1929. godine a potpuno prešućuju aktivnost *Josipa Broza*, koji je na kasnijem Bombaškom procesu jasno naznačio svoju daljnju djelatnost.

nižavani, mučeni i na koncu ubijeni. Međutim, umjesto da se navedu imena zlikovaca ili tekstu udžbenika pridoda koje svjedočanstvo, autori su umalo pola kartice autorskoga teksta uludo bacili u licitiranju koliko je nedužnih ljudi ubijeno u Jasenovcu – kao da je u drugim logorima bilo ugodnije i kao da zločin nije počinjen ako u njemu nije stradalo stotine tisuća nevinih – i kao da je to esencijalni problem, a ne zločinačka politika ustaških vlasti. Tko žrtvi ne pokaže pijetet, dva puta je ubija. Tko o žrtvi laže, mrcvari je ponovno. Osim što su poniženi za života i umrli u mukama, nisu sahranjeni po obredu svoje vjerske zajednice. Mnogima se grob ne zna.

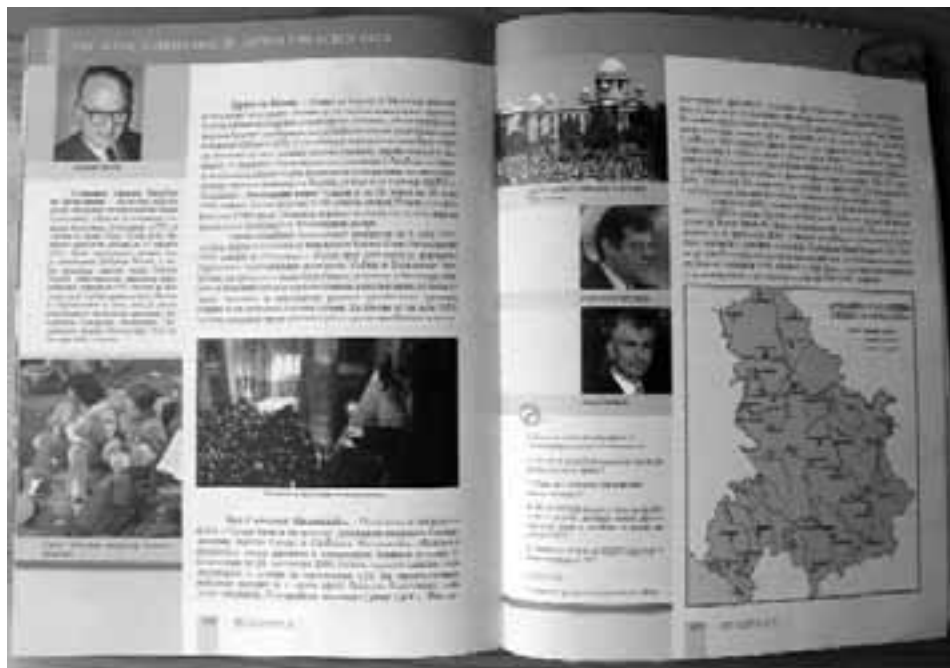
»Pored iscrpljujućeg rada, logoraši su izlagani teškim mučenjima. Žrtve su zakopane u zajedničke grobnice, bačene u Savu ili spaljene u krematoriju.« Grozno. No, grozna je neistina izrečena u udžbeniku. U Jasenovcu, naime, nije bilo krematorija. To ni najmanje ne umanjuje patnje logoraša, ali o autorima govori puno.

O NEDIĆU: »Posle zavođenja okupacionog sistema prihvatio je (*Milan Nedić*) dužnost predsjednika vlade«. Dakle, dogodio se smjena vlasti, malo manje demokratska, i onda je brigu nad Srbima preuzeo Milan Nedić, koji se nakon rata, doz-

dvorac u Petrogradu te fotografija srbijanskoga dječaka kojeg je slikao njemački fotograf za vrijeme nacističke okupacije Srbije. To ne znači da u udžbeniku nema i drugih sjajno odabranih ilustracija, najmanje još četiri.

Na 151. stranici, kao uvod u lekciju Život u pozadini i na frontu, nalazi se fotografija trinaestogodišnjeg dječaka, navodno šegrta. On je, piše ispod fotografije »...tvoj vršnjak, snimljen 1942. godine, u jednoj srbijanskoj varoši. Njega je fotografisao nemački vojnik i kasnije mu poklonio fotografiju«. Pored fotografije je niz pitanja koja se odnose na fotografiju. Pitanja su upravo onakva kakva inozemni povjesničari postavljaju zbunjenim profesorima povijesti na radionicama u organizaciji međunarodnih udruga kojima je stalo da se podigne razina nastave i udžbeničke literature u tranzicijskim zemljama. Recimo, »Kakav utisak na tebe ostavlja činjenica da je nemački vojnik fotografisao a potom poklonio srpskom dečaku fotografiju?« ili »Šta pokazuje izraz dečaka na fotografiji (strah, ravnodušnost prema činjenici da pred njim neprijateljski vojnik, prijateljski pogled)?«. Međutim, nakon nekoliko solidnih i motivirajućih pitanja, uslijedio je rafal blasfemija. »Da li se za šegrta, zbog

slučajnog poziranja nemačkom fotografu, može reći da je bio saradnik okupatora?« Pa, može. Ako je njemački vojnik okupator, a ovaj je šegrt surađivao prilikom fotografiranja, onda je on suradnik okupatora. A ako ga je fotografirao slučajno, onda nije suradnik okupatora. Sada slijedi Mala škola »Svak se svrbi gdje ga češe« pa autori nastavljaju s pitanjima: »Ko su bili saradnici okupatora? Na koji način se sve moglo sarađivati sa njima?«. Sudeći po tekstu udžbenika, u Srbiji nije bilo suradnika okupatora.

AMERIČKO ŽITO: Autori ovoga udžbenika prezentirali su učenicima antipovijest – okultnu pseudoznanost koja ignorira uzroke. Nisu objasnili prirodu totalitarizma, nacističkog i socijalističkog, i u poglavlju o socijalističkoj Jugoslaviji zamagljuju uzroke mnogih procesa.

»U prvoj fazi sukoba (sa *Staljinom*) Jugoslavija je nastojala da u praksi (sic!) odbaci optužbe koje su dolazile iz Moskve, a zatim se postepeno okrenula saradnji sa zapadnim zemljama. Od njih je najpre dobila pomoć u hrani, koja je bila neophodna.«

Autori su propustili napomenuti da su glad u Jugoslaviji uzrokovali suludi eksperimenti komunističkih vlastodržaca, osobito nasilna izmjena vlasničke strukture – oduzimanje dijela zemljišnih posjeda od seljaka – i partijnost u imenovanju rukovodećeg kadra na socijalističkim veleposjedima. Nisu napomenuli surove postupke prema seljacima, klasnim neprijateljima, na primjer, uzimanja poreza u naturi te zadržavanja nerealnih poreznih kvota. Zatim autori nastavljaju: »Saradnja sa zapadnim zemljama bila je iznuđena. Teška ekonom-

ska situacija i glad koja je pretila posle sušnih godina prevaziđena je ekonomskom pomoći SAD«.

Ispast će da su *Trumanova* jaja, šušavci i američko žito stigli u Jugoslaviju zbog elementarne nepogode. I jesu, ako se polustoljetna vladavina komunista tretira kao elementarna nepogoda.

DOBRI I LOŠI MOMCI: Vrhunac besmislica i netočnosti autori su dosegli na 172. i 173. stranici. Riječ je o raspadu socijalističkoga sustava u Europi, no autori su tekstu prikazali naslov »Kraj hladnog ra-

(zbivanja u Mađarskoj 1956. godine i oružanu sovjetsku intervenciju autori nazivaju »neočekivanom pobunom«, a nakon tih mađarskih nestašluka samouvjereno izjavljuju: »Stanje u istočnom bloku bilo je mirno do 1968. godine...«; da bi pri dnu 173. stranice bubnuli i ostali živi napisavši da je »Najzbuđljivije bilo u Istočnoj Nemačkoj, gde su masovne demonstracije počele...«), no ono što vrijeđa svakoga čitatelja, tj. gledatelja, jesu šarlatanski postavljene fotografije. Na 172. stranici je fotografija s neke parade sovjetske vojske, ispod koje piše »Ponos Sovjetskoga Saveza – Crvena armija«, fotografija iz Budimpešte 1956. te fotografija *Mihaila Gorbačova*. Na susjednoj su stranici raspjeva ni Česi 1968. godine te u bočnom stupcu fotografije *Lecha Walense*, *Vaclava Havela* te *Nicolae Ceausescu*. Netko je među njima suvišan. Ako su Gorbačov, Walensa i Havel zaslužili biti uz bok Ceausescu, e onda svaka čast uredniku ove knjige.

BUDALASTO: Recimo to jednostavnije, samo budalast čovjek može posjesti svoje dijete na koljeno i očekujući da nešto razumije reći mu: »I sama JNA je, kao federalna vojska, 'tragajući za izgubljenim smislom postojanja i svojom državom' najčešće prilikom oslobađanja sopstvenih kasarni i vojnika u njima doprinela razaranja mnogih gradova i stradanju mnoštva civila u njima. (pa će ironično nadodati) Ironijom istorije, nekadašnju partizansku vojsku, u svakoj su od republika, počeli nazivati 'četničkom vojskom'. Tako je jugoslovenska vojska nadživela sopstvenu državu«.

Toliko o odgojnim momentima ovoga udžbenika.

Stakanje i rastakanje

Dok se uzroci nastanka Jugoslavije gube u omaglicama nacionalnih stremljenja početka 20. stoljeća, rastakanje je Jugoslavije, socijalističke, počelo kada je zao momak (Josip Broz) smijenio centrifugalnoga momka (*Aleksandra Rankovića*) pa su vlast preuzeli tehnochrati (*Latinka Perović*) i nacionalisti (*Savka Dapčević-Kučar*).

»Istovremeno su po prvi put izbili otvoreni sukobi između republika i započela je velika politička kriza koja je privremeno smirena 1974. godine donošenjem novog ustava. Sukobi su u javnosti eskalirali juna 1966. godine na tzv. Brionskom plenumu CK SKJ na kome je smenjen Aleksandar Ranković, potpredsednik SFRJ, šef jugoslovenskih obaveštajnih službi i posle Tita najmoćniji čovek u državi. Njegovom smenom, zbog navodnog prisluškivanja Tita, započeo je proces razgradnje Jugoslavije, uz sve veće tendencije Slovenije i Hrvatske ka osamostaljivanju.«

Ni slova o Saveznom investicijskom fondu i stvarnoj gospodarskoj i političkoj moći Aleksandra Rankovića.

»... (1971) (je) u Hrvatskoj buknuo veliki nacionalni pokret (MASPOK) koji su predvodili čelni ljudi SK Hrvatske Savka Dapčević i *Mika Tripalo*. Otvoreno je istican zahtev za nezavisnošću Hrvatske...«

Ajme! Savka i njena ekipa tražili su veći stupanj samostalnosti republika, politiku čistih računa te afirmaciju Hrvatske unutar socijalističke Jugoslavije.

Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine

Osuda izgređnika u Novom Itebeju

Nepoznati počinitelji prefarbali mađarske natpise u ovom vojvođanskom mjestu

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine izrazilo je ogorčenje zato što je u Novom Itebeju prefarban mađarski naziv mjesta na sve četiri nedavno postavljene table na prilazima selu.

Kako je priopćeno, taj se incident desio u noći između nedjelje i ponedjeljka, 18. i 19. rujna.

»Ovim je zlodjelom zasad nepoznati počinitelj očigledno želio izazvati uznemirenje javnosti i poremetiti skladne odnose ne samo

među mještanima, već i u Vojvodini uopće«, piše u priopćenju. Također se ocjenjuje kako je »neshvatljivo da još ima pojedinaca kojima smeta drugačiji jezik svojih sugrađana i koji ne biraju načina tu svoju netolerantnost iskazati«.

»Oštro osuđujemo spomenuti događaj i nadamo se kako će Ministarstvo unutarnjih poslova otkriti vinovnika, te da će tijela pravosuđa energično reagirati i poduzeti odgovarajuće mjere protiv izgređnika«, navodi se u priopćenju. ■

József Kasza će izvijestiti Europski parlament o položaju Mađara u Vojvodini

Neću preuveličavati, ali neću niti šutjeti

Pismo premijeru Vojislavu Koštunici uputio američki kongresmen Tom Lantos, u kojemu zahtijeva da se više pozornosti obrati na poboljšanje položaja mađarske manjine u Vojvodini

Lider Saveza vojvođanskih Mađara József Kasza potvrdio je da je pozvan obratiti se Europskom parlamentu, kako bi ga izvijestio o aktualnom položaju nacionalnih manjina u Vojvodini.

»Moje će se obraćanje pred Europskim parlamentom odnositi se na napade na vojvođanske Mađare koji su se dešavali u Vojvodini tijekom posljednje dvije godine, kao i na položaj nacionalnih manjina u Srbiji danas«, rekao je Kasza za novosadski »Dnevnik« od petka 16. rujna.

On je kazao kako nedavni bombaški napad na njegovu obiteljsku kuću u Subotici nije ključni povod za poziv koji je dobio iz Bruxellesa, već da taj napad predstavlja samo jedan u nizu incidenta, kojima su u posljednjem periodu bili izloženi pripadnici mađarske manjine u Vojvodini.

Kasza je rekao kako će se njegovo obraćanje u Bruxellesu »zasnivati na činjenicama«, odnosno na materijalu koji je SVM sakupio o tim incidentima, a s kojim su već upoznata i odgovorna tijela u Srbiji, kao i određene europske institucije.

»Mogu reći samo da ću u tom izvješću iznijeti realno stanje, niti ću što preuveličati, ali neću ni prešutjeti ono što se dešavalo«, istaknuo je lider SVM-a.

Tri dana prije toga mađarski su mediji prenijeli kako je američki kongresmen Tom Lantos, koji je i član Odbora za vanjsku politiku Bijele kuće, uputio pismo premijeru Srbije Vojislavu Koštunici, u kojemu je zahtijevao da se više pozornosti obrati na poboljšanje položaja mađarske manjine u Vojvodini.

H. R.

Orbanov prijedlog

Jedan od dopredsjednika europske Narodne stranke, najjače političke grupacije u Europskom parlamentu, Viktor Orban je na zasjedanju predsjedništva ovog saveza stranaka predložio da Europski parlament sasluša predstavnike Hrvata i Mađara iz Vojvodine u vezi incidenta i njihovog položaja te da nakon toga, ako se ukaže potreba, pošalju promatračku misiju u Vojvodinu.

U povodu 26. rujna, Europskog dana jezika

Jezik više za Europu

Konferencija »Jezik više za Europu« održat će se u ponedjeljak 26. rujna u Novom Sadu. Vijeće Europe je, naime, proglasilo 26. rujna 2001. godine taj datum za Europski dan jezika, s preporukom da se obilježava u europskim zemljama, kao jedan od mogućih odgovora na probleme jezika, komunikacije, međunarodne suradnje i razumijevanja.

Kulturna raznolikost posvećena jeziku, navodi kako treba poštovati materinski jezik na svim obrazovnim razinama i podržavati učenje više jezika. Stoga Europska unija kao opći cilj jezične politike smatra kako svaki njen građanin, pokraj svog, treba znati još dva jezika Unije. Jedan je jezik identiteta, a dva su strana jezika za internacionalnu komunikaciju i su-

djelovanje u zajedničkim europskim tokovima.

Program obilježavanja Europskog dana jezika u Novom Sadu uključuje izlaganja uvodničara, inozemnih stručnjaka, znanstvenika i predstavnika obrazovnih institucija. Sudionici Konferencije bit će i predstavnici nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u SiCG, vladinih i nevladinih udruga i prosvjetnih radnika.

Konferencija će se održati u Izvršnom vijeću AP Vojvodine, u dvorani na trećem katu, a početak je zakazan za 10 sati.

N. V.

Održan zajednički sastanak Mjesnog odbora DSHV Zemun i Zajednice Hrvata iz Zemuna

Suradnjom do ostvarenja interesa

»Zaključeno je je došlo vrijeme da se u skladu s novom orijentacijom suradnje u našoj zajednici i u budućnosti zajednički radi na onim programima koji su u interesu Hrvata, da prestanu bilo kakva prepucavanja i svađe i da se skupa lobira u interesu Hrvata na tim prostorima«, izjavio je poslije sastanka predsjednik DSHV-a Petar Kuntić

Na inicijativu Mjesnog odbora Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, u Zemunu je 15. rujna održan sastanak s predstavnicima Zajednice Hrvata u Zemun – Knjižnica i čitaonica »Ilija Okrugić«. Na sastanku su bili nazočni, pokraj predstavnika MO DSHV-a iz Zemuna Josipa Bačić i Bože Gojevića i predstavnici Čitaonice Stipana Ercegovca i dr. Zvonka Sajfera, konzul Republike Hrvatske u Beogradu Branimir Lončar te predsjednik i potpredsjednik DSHV-a Petar Kuntić i Đorđe Čović, kao i zainteresirani članovi obiju organizacija.

Prema riječima Petra Kuntića, zajednički je sastanak trebao odrediti smjernice daljnjeg djelovanja i aktivnosti Hrvata na tom području a ova je prigoda iskorištena i za susret s novim župnikom u Zemun Jozom Dusparom, koji je također bio nazočan na sastanku.

Skupa prema istome cilju: sa sastanka u Zemunu

Knjižnica i čitaonica »Ilija Okrugić«

»Sama knjižnica ima oko 3500 knjiga i pokraj toga imamo i tisak koji dolazi iz Hrvatske, kao na primjer Globus i Nacional, a između ostalog i Hrvatsku riječ na koju smo pretplaćeni. Svi članovi mogu doći i pročitati što ih zanima, a pokraj toga sastajemo se, igramo šah, domino, karte, i radimo na tome da bude takvo ozračje gdje ćemo se svi dobro osjećati, dolaziti i družiti se. Pošto nosimo ime Ilije Okrugića, koji je bio župnik u Petrovaradinu u XIX. stoljeću i pokraj toga jako plodan književnik i skladatelj, naša knjižnica želi afirmirati njegovo djelo koje je uglavnom nepoznato. Ilija Okrugić je napisao drame, pjesme, liriku, sonete a neke je pjesme i uglazbio, kao što su na primjer »Milkina kuća na kraju«, »Za jedan časak radosti«, »Srijem, lijepo je živjet u njem« kao i brojne crkvene pjesme«, kaže predsjednik udruge Ercegović te dodaje kako »članovi udruge mogu biti svi ljudi dobre volje, svi oni koji imaju namjere pomoći i raditi na afirmaciji i njegovanju kulture naše manjine«.

RADITI SKUPA: »Zaključeno je kako je došlo vrijeme da se u skladu s novom orijentacijom suradnje u našoj zajednici i u budućnosti zajednički radi na onim programima koji su u interesu Hrvata, da prestanu bilo kakva prepucavanja i svađe i da se

skupa lobira u interesu Hrvata na tim prostorima«, kazao je za »Hrvatsku riječ« Petar Kuntić nakon sastanka. »Suradnjom i usklađenim djelovanjem političke stranke i udruge Hrvatske čitaonice možemo očekivati rezultate na tom prostoru gdje su Hrvati činili značajnu zajednicu što, međutim danas nije tako, jer kako je rečeno nije isto za Hrvate živjeti u Zemunu ili Subotici. Stoga je zaključeno da i u budućnosti treba više koordinirati djelovanje i međusobno i s uredom Hrvatskog nacionalnog vijeća i s glavnim uredom DSHV-a kao i s Konzulat RH ako bude određenih problema.«

Jedan od inicijatora ovog sastanka Božo Gojević, ocijenio je nakon sastanka kako svatko svoj dio posla treba raditi a na dobrobit svih.

NA ISTOME POSLU: »Svi smo mi na istom poslu ali će svatko svoj dio posla obavljati ne miješajući se u rad drugih i, normalno, nećemo niti zapostavljati jedni druge«, rekao je Gojević. »Mi, kao stranka, želimo političkim djelovanjem ostvariti naša prava i interese a udruge to žele putem kulture, i u tom smislu mi imamo namjeru surađivati jer to moramo i nadam se da će stvari krenuti boljim koracima, bez obzira na neke nesuglasice koje su postojale ranije. Trebaju se pokrenuti i kultura i politika u Zemunu jednim korakom i bržim tempom, jer kultura ne može bez politike niti politika bez kulture u jednoj nacionalno manjinskoj zajednici. One se moraju dopunjavati jer su to osnovna dva postulata u svakoj zajednici. Dosta je bilo djela i svađa, trebamo krenuti skupa, vidje-

ti gdje su Hrvati u Zemunu, i animirati ljude i pri tome djelovati svatko na svoj način. Mislim da će biti pomaka jer postoji želja i namjera i kod jednih i kod drugih. Mi ćemo raditi prema našem Statutu i programu a Čitaonica prema njihovim, mi kroz politiku a oni kroz kulturu«.

Književna večer u listopadu 0 djelu Ilije Okrugića

Knjižnica i čitaonica 8. listopada, s početkom u 18 sati priređuje književnu večer kojom želi afirmirati djelo Ilije Okrugića čije ime nosi. Pokraj upoznavanja s djelom Ilije Okrugića kroz riječi, bit će prikazan kratki dokumentarni film o njemu a glumci Aljoša Vučković i Neda Arnerić će govoriti njegove stihove i jedan dio njegovih drama. U glazbenom djelu pak će se moći čuti pjesme koje je napisao i uglazbio.

Predsjednik ZHZ Knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić« Stipan Ercegović je za »Hrvatsku riječ« kazao kako je cilj sastanka koji je upriličen, bio približiti se međusobno te da je svatko imao prigodu iznijeti svoje stavove. »Mi smo rekli svoje stavove kako želimo da se Čitaonica bavi isključivo kulturom, a nakon razgovora i rasprave zaključak je da je dobro raditi skupa i djelovati zajedno pri čemu se mi u Čitaonici držimo svog programa i svi smo angažirani oko toga«.

J. Dulić

Prošlog vikenda u Vrbanji

Susret za nezaborav

Od pamtivijeka je hrvatski puk slavio Blaženu djevicu Mariju, častio ju i podario ju laskavim nazivom Kraljice Hrvata, a Marijanskih je svetišta diljem Hrvatske od stoljeća sedmog

VRBANJA – Udruga povjesničara i baštinka zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema običava se sastajati prema potrebi a barem dva-tri puta na godinu i to uvijek na nekom povijesno zanimljivom mjestu, pa je tako u povodu blagdana Presvetog imena Marijinog upriličen susret u Vrbanji, ili bolje rečeno u Cvelferiji. Organizator ovoga susreta bio je dopredsjednik spomenute Udruge, *Ivica Čosić – Bukvin* iz Vrbanje, povjesničar-amater i seljak koji je izdao 11 knjiga o rodnoj Vrbanji i Cvelfe-

Crkvice Marijinog uznesenja kod Dunje

riji, koji je udesio da se skup održi u povodu crkvenoga goda u župi Vrbanja, gdje je i srednjovjekovna crkva posvećena imenu Marijinom, a kako se marijanska svetišta uvijek pohodilo o Marijinim blagdanima, Čosić je za članove Udruge osigurao obilazak čak tri marijanska svetišta: Drage Gospe Bošnjačke u Bošnjacima, Skrovite Gospe Šumanovačke kod Gunje i Majke božje Lučičke kod Lipovca. Osobit događaj i predivan ugođaj, bogat sadržajno i vizualno, prelijepo i ugodno posebice za onoga tko se tu nađe po prvi puta.

MARIJANSKA SVETIŠTA: Od pamtivijeka je hrvatski puk slavio Blaženu djevicu Mariju, častio ju i podario ju laskavim nazivom Kraljice Hrvata, a Marijanskih je svetišta diljem Hrvatske od stoljeća sedmog. Ona, i danas najpoznatija, svakako

su sinjsko, trsatsko, bistričko, aljmaško, mada se može reći da i nema sredine bez marijanskoga svetišta. Na području biskupije Đakovačke i srijemske, najpoznatiji je Aljmaš, ali tu su još i Dragotin, Ilača, već spomenuti Bošnjaci, Gunja i Lipovac, a s druge strane Dunava Morović, Tekije, Bunarić (subotička biskupija) i da ne nabram, kako ne bih došao u napast da nekoga ispustim.

Ove sam godine po tko zna koji puta odlazio u Ilaču, a tamo se uvijek odlazilo uoči Velike Gospe, pa kako sam vozio i moju punicu, a uz put smo sretali rijeke vjernika u procesijama iz Lovasa, Tompejevaca, Tovarnika, Šida, rekla je: Ovako smo mi odmah poslije onog rata pješice išli dragoj Gospi u Bošnjake. Gospi se uvijek i išlo pješice, Gospi se išlo i kada je zabranjivano, a zabranjivano je, ali zar ne kažu, zabranjeno je voće najslade.

U Bošnjacima nas je dočekaao *Vinko Juzbašić*, agronom i spisatelj, član udruge povjesničara i baštinka, pun lijepih riječi o Bošnjacima i okolici, ali i srdžbe što se nemarno odnosimo prema tradiciji, prema bogatstvu koje baštinimo. »Vidite ovo je nekada bilo pri kraju sela, bilo je gumno i tu se draga Gospa ukazala prvi puta u svibnju 1954. i vidjelo ju je šest djevojčica, a kroz desetak dana, za blagdan Duhova, vidjelice su je opisale kao mladu djevojku u bjelini s plavim pojasom i krunicom na sklopljenim rukama. Gospa se predstavila kao pomoćnica ljudi i poručila je da joj sagrađe crkvicu s dva tornja, i mi u Bošnjacima to i kanimo učiniti«, kaže Vinko. »U Bošnjake se dolazilo sa svih strana, dolazile su procesije iz čitavog Srijema, iz Bosne, Slavonije, bilo je čudesnih ozdravljenja. Bilo je i zabranjivano u doba komunizma, ali ljudi su dolazili kroz šumu, preko hatara, poljskim putovima. Dolazilo se u svibnju kada se Gospa prvi puta i ukazala, dolazilo se o blagdanu Velike i Male Gospe, a dolazilo se i tijekom cijele godine. Vidite, uredili smo ovaj dio, uredili smo stazu, sve je pokošeno i uređeno a mi idemo preko lokalne samouprave. Otkupljena je već ova prva parcela i to je gruntovno vlasništvo župe sv. Martina. Imamo namjeru urediti čitav ovaj teren, otkupiti još neke parcele i napraviti Gospin vrt s kapelicom s dva tornja i tako ispuniti za-

vjet našoj dragoj Gospi Bošnjačkoj«.

I dok marijansko svetište u Bošnjacima datira tek šezdesetak godina, svetište Skrovite Gospe Šumanovačke spominje se u 14 stoljeću. Naime, prema podacima kojima raspoložemo, ispričao je priču *Stipa Bogutovac*, novinar i publicist iz Gunje. »Kapelica je u Šumanovcima sagrađena još davne 1370. godine a crkvicu su Gospi Šumanovačkoj podigli Franjevci 1373. -1376. godine s dopuštenjem biskupa *Grgura XI*, a uz crkvicu je niklo groblje za četiri sela, Drenovce, Gunju, Račinovce i Đuriće. Crkvu u kojoj danas ovo govorimo, sagradio je župnik *Ilija Vražić* 1822. godine a slika na oltaru, Marijino uznesenje, nabavljena je u Beču 1825. godine«, kaže Stipa. »I Gunja se u pisanim dokumentima spominje dosta rano, a župna je crkva sagrađena

Kapelica Gospe Bošnjačke

1719. godine, a ciglom zidana crkva spominje se 1848. godine. Ponosni smo na našu prošlost, ali smo ponosni i na našu novu župnu crkvu čija je izgradnja započela 1982. godine a mi je s ponosom nazivamo Cvelferska katedrala. Župa je u Gunji osnovana prije više od stotinu godina, a prvi je svećenik zaređen iz Gunje prije 170 godina, i ponosan sam da je to moj predak *Tomo Bogutovac*. Gunja je dala mnoge znamenite ljude a ponosni smo i na *Josipa Šokčevića*, Hrvatskoga bana«.

»Župna crkva sv. Luke u Lipovcu, na-

zvana Lučica, još je starija i datira iz 13 stoljeća», kaže Slavko Šporčić iz Lipovca. Građena je u gotičkom stilu, što je samo potvrda njene starosti, no u neposrednoj blizini nađeni su i temelji samostana kojega su gradili Templari i čija je starost i veća. Stari zapisi kažu da je ova crkva još u ono vrijeme bila marijansko svetište, jer je oltar krasila slika sv. Luke evanđelista, koji je bio i slikar, pa je na oltaru bila slika kako sv. Luka kleči uz tek završenu sliku

Srednjovjekovna crkva sv. Luke u Lipovcu

Majke Božje s Isusom. Od naše je crkve eventualno starija samo crkva Uznesenja blažene djevice Marije u Moroviću, građena u romaničkom stilu. Početkom 16. stoljeća Turci dolaze u ove krajeve i progone kršćane a naša je crkva pretvorena u konjušnicu, o čemu svjedoče alke za koje su vezani konji. Po odlasku Turaka crkva je u potpunosti zapaljena i u tako ruševnom stanju ostala je do obnove u 1897 godini, kada ponovno biva sve brojnije prošteništa, ali ne kao u ranija vremena. Ostala nam je još brošura vlč. *Mihovila Meštrovića* iz 1907. godine, koju je tiskao s odobrenjem biskupa dr. *Andelka Voršaka*.

»Crkva je ponovno stradala u II. svjetskom ratu, a nažalost i u Domovinskom ratu, pa je i danas u žalosnom stanju, ali mještani su oformili Udrugu, odnosno Odbor za uređenje i zaštitu crkve Lučičke koji brine o njejoj obnovi. Uspjeli smo skupiti nešto sredstava, Ministarstvo kulture dalo je sredstva za izvođenje radova pa smo tako obnovili krov i spasili crkvu od daljeg propadanja, a sada uređujemo okoliš. Namjera nam je urediti čitavo ovo područje i tako na najbolji način prezentirati ono što ste danas mogli vidjeti, a to će biti naš doprinos i vjerskom turizmu ali i

vraćanju proštenja na ovo prastaro svetište«, rekao je *Slavko Šporčić*.

BAŠTINICI ZAVIČAJNE STARINE: »Ja sam oduševljen današnjim susretom i ovim ukupnim programom, prije svega jer sam na nekim mjestima po prvi puta«, rekao je *Ilija Maloduš*, predsjednik Udruge povjesničara i baštinka zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema. »Naša udruga upravo i nosi naziv kakav nosi a mi smo svi zaljubljenici u povijest, starine i nacionalnu baštinu, te je nama poslastica obići u jednom danu i svetište drage Gospe Bošnjačke i njihovu crkvu sv. Martina iz 18. stoljeća, obići Gunju i srednjovjekovne Šumanovce koji danas više ne postoje ali ostalo je svetište Skrovite Gospe Šumanovačke, vidjeti Lipovac i srednjovjekovno svetište Gospe Lučičke od koje je starije samo moravičko marijansko svetište, čuti naše ljude kako o tome vrlo lijepo pričaju i kako se organiziraju da sve to otrgnu od zaborava, to je predivno. Žao mi je samo što smo danas u Vrbanji u polovičnom sastavu, ali morate razumjeti da su nam ljudi angažirani i na drugim mjestima, Vinkovačke jeseni su u punom jeku, danas je u Beravcima »Ižimača«, pregršt je sličnih lokalnih manifestacija pa su naši članovi opravdano odsutni, ali evo tu je *Mata Ževac*, seljak iz Donje Bebrine koji je izdao pet knjiga o svome kraju, tu je i naš domaćin *Ivica Ćosić* koji je izdao 11 knjiga i

Bunar i kapelica skrovite Gospe Sumanovačke

12. mu je u pripremi, naš tajnik *Ivica Nikolić* iz Sikirevaca izdao je dvije knjige, tu su i Stipa Bogutovac i Vinko Juzbašić, *Andra Matić* iz Drenovaca urednik glasila ZAKUD-a, tu su i mlađi članovi koji su danas po prvi puta. Vjerujem da je svima nama bilo danas veoma zanimljivo, a pred nama je da to što smo vidjeli otmemo od zaborava«.

»Ova naša udruga želi, kako joj i samo ime kaže, pokriti ovaj nemali prostor Slavonije, Baranje i Srijema, za sada nas ima dvadesetak i nismo opterećeni brojnošću, već radimo tako da na zamišljeni način prosto lebdimo iznad ovog duhovnog prostora, a sama činjenica da do sada imamo

tridesetak i više izdanih knjiga sama za sebe govori dostatno. Podupiremo naše članove da sve do čega dolazimo prenesu na papir, da se sve zapiše i stavi među korice, jer znate kako se kaže: sve što nije zapisano kao da se nije ni dogodilo. Okupljamo se prema potrebi, ali uvijek u drugom okolišu, u drugoj sredini. I današnji je skup pomalo rekreativan ali i radan, pa smo tako dogovorili da već od ove godine pokrenemo naš godišnjak, glasilo koje će sadržati sve ono što tijekom godine radimo, okupljati naše članove kao autore ali i sve druge koji o ovom prostoru imaju što reći i napisati, pa neka iza nas ostane pisani trag«. »Tu je danas i jedan mladac, *Antun Lešić* iz Bošnjaka, učenik 8. razreda osnovne škole. Da, došao sam na nagovor mojega prijate-

U momačkoj sobi našeg domaćina u Vrbanji

lja Vinka Juzbašića, jer sam se nekoliko puta sretao s tim što on radi kod nas u Bošnjacima. Prvi sam puta na jednom ovakvom skupu gdje se govori o slavonskoj tradiciji i baštini, gdje se cunja po prošlosti i po povijesti, što me zagicalo i zainteresiralo, tako da već sada mogu sa sigurnošću reći da ovo nije i posljednji put. Kao mladoga čovjeka zanima me prošlost mojih Bošnjaka i čitavog ovog kraja kojeg zovemo Cvelferija i Elferija, a kako malo od toga imamo u našim školskim udžbenicima biće zanimljivo da poput ovih ljudi prevrćem stare knjige i skidam prašinu i paučinu sa starih izdanja, pa da i sam pridonesem koliko mogu da se otme od zaborava ono što do sada nije oteto«.

Kako se u nas govori, na mlađima svijet ostaje, onda ni Udruga povjesničara i baštinka zavičajne starine Slavonije, Baranje i Srijema, ne mora brinuti o naslijeđu. Mlađi dolaze.

Slavko Žebić

Ministarstvo vanjskih poslova Hrvatske darivalo učenike i HKC »Bunjevačko kolo«

Lektira i tambure za budući uspješan rad

Načelnik Odjela za manjine Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske *Andrija Jakovčević* i njegov suradnik iz Odjela *Ivan Zeba*, predali su predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća – predsjedniku *Josipu Z. Pekanoviću* i predsjedniku Izvršnog odbora *Lazi Vojnić Hajduku* – komplet lektire za osnovnu školu, a za potrebe učenika koji nastavu pohađaju u odjelima na hrvatskome jeziku.

Ujedno su darove predali i Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« – pet tambura za Tamburaški odjel, koje su primili *Mirko Ostrogonac* i *Davor Dulić*.

N. S.

Seminar za nacionalne manjine u istupanju pred međunarodnim institucijama

Obuka za obranu svojih prava

Seminar će se održati 24. i 25. rujna u Subotici, a uz ostale, sudjelovat će i devet predstavnika hrvatske zajednice iz Hrtkovaca, Vajske, Golubinaca, Srijemske Mitrovice, Platičeva, Tavankuta te Subotice

U organizaciji Vojvođanskog centra za ljudska prava iz Novog Sada, a uz podršku Fonda za otvoreno društvo, od 24 do 25. rujna 2005. godine u Subotici će se održati seminar pod nazivom »Osnaživanje pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini za samostalno istupanje pred međunarodnim institucijama u obrani svojih prava«.

Vojvođanski centar za ljudska prava proteklih je godina intenzivno radio na upoznavanju pripadnika nacionalnih manjina u Vojvodini s univerzalnim i regionalnim međunarodnim instrumentima i institucijama, u okviru kojih mogu istupati u obranu svojih prava. Na seminarima je bi-

lo nazočno više stotina pripadnika nacionalnih manjina, a jedna od njihovih osnovnih sugestija u evaluacijskim listićima bila je da se nastavi s organiziranjem sličnih seminara na kojima bi bili u mogućnosti steći i praktična znanja.

Osnovni cilj seminara, na kojemu će sudjelovati predstavnici hrvatske, mađarske, bunjevačke i njemačke nacionalne manjine, bit će praktička obuka za pisanje Intervencije za Radnu skupinu za manjine pri Ujedinjenim Narodima i za Konferenciju o ljudskim dimenzijama pri OEBS-u, kao i sastavljanje Alternativnog izvješća o primjeni Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Evrope. Pred-

viđen je rad za računalima u malim skupinama, a predavači i instruktori će biti predstavnici Vojvođanskog centra za ljudska prava, odvjetnici i pravnici.

Dvodnevni će se seminar održati u Vojvođanskom omladinskom forumu u Subotici u Ulici Cara Lazara 11. Seminar je zatvorenog tipa, a pokraj predstavnika mađarske, njemačke i bunjevačke nacionalne manjine, sudjelovat će i devet predstavnika hrvatske nacionalne manjine iz Hrtkovaca, Vajske, Golubinaca, Srijemske Mitrovice, Platičeva, Tavankuta te Subotice.

Ladislav Suknović

»Kamensko« iz Zagreba otvorilo prodavaonicu u Subotici

U ponudi kvalitetna odijela

Prodavaonica se nalazi u Ulici Vladimira Nazora

Poznati proizvođač muške i ženske modne konfekcije »Kamensko« iz Zagreba otvorio je prodavaonicu u Subotici. Na svečanom otvorenju prošloga petka bili su, među ostalim, nazočni zamjenik predsjednika Općine Petar Kuntić i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Davor Vidiš, kao i članovi Koordinacije nacionalnih manjina iz Zagreba i predstavnici Odjela za manjine Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske, koji su se u Subotici nalazili u službenom posjetu Općini.

»Kamensko« je, inače dioničko društvo koje zapošljava 1600 djelatnika. Osnovna djelatnost je proizvodnja i promet muške i ženske modne konfekcije još od davne 1949. godine s prvim izvozom 1953. na zapadno-europsko tržište. Mjesečna proizvodnja ovoga poduzeća je 40.000 komada muških odijela i 20.000 ženskih kostima i jakni.

Više od 90 posto proizvodnje izvozi se na zapadno-europsko tržište za poznate kupce.

Proizvodi »Kamenskog« plasiraju se na domaće i inozemno tržište pod vlastitim imenom KAZA i pod licencnom proizvodnjom Pierre Cardin.

Prodavaonica »Kamenskog« u Subotici nalazi se u Ulici Vladimira Nazora.

N. V.

S ovojtnog brifinga u Općini

Kritika na račun rada subotičkog MUP-a

»Žao mi je što i pored dosadašnjih obećanja policija opet nije reagirala i nije izdala priopćenje, a nedavanje priopćenja stvara milje nesigurnosti i uvijek postoji mogućnost za pravljenje priče koja možda i nije istinita«, rekao je između ostalog na brifingu predsjednik Općine Géza Kucsera, osvrćući se na učestala sknavljenja groblja u Subotici

Kritiku na račun rada subotičke policije, konkretno, na neizdavanje priopćenja za javnost o vandalskim činovima i tučama, ponovno je na današnjem brifingu javno uputio predsjednik Općine *Géza Kucsera*, napominjući i kako prema njegovim informacijama MUP vodi razgovore s predsjednikom Trgovačkog suda o predmetima koji su u proceduri, na što nema pravo. Ističući kako nije riječ o napadu na rad ovog tijela već podsjećanje na obveze, Kucsera je o konkretnim događajima u gradu rekao:

»Ponovno su se dogodila sknavljenja groblja. Desilo se i to da je veliki križ na Senčanskom groblju kod spomenika Ptica slomljenih krila slomljen i bačen dolje. Prema prvim nalazima, navodno je to prema izvješću policije uradio vjetar. Očigledno da to nije proizvod nekog nevremena jer se dogodilo i da je sam spomenik poliven bojom. Na to smo reagirali. Žao mi je što i pored dosadašnjih obećanja policija opet nije reagirala i nije izdala priopćenje,

je bilo i drugih problema. Bila je tuča u Gimnaziji, zatim imam izjavu roditelja o jednoj drugoj tuči u dvorištu škole 'Lazar Nešić' u Subotici. I ovdje je reakcija policije bila dosta kasna i sam postupak ispitivanja sudionika nije bio do kraja korektan«.

Peticija građana iz okolice tvornice umjetnih gnojiva »Azochem« rezultirala je jednom širom istragom, na temelju koje je utvrđeno kako poduzeće ima tri dozvole za rad, kako je u Subotici boravio pokrajinski tajnik za zaštitu životne sredine i održivi razvoj *dr. Zoltán Gyarmati* radi upoznavanja s aktualnom situacijom i kako su izvršena određena mjerenja te da su analize u tijeku. Određeni su rokovi za mjerenje razine buke i prašine, te rok do kraja godine za sačinjavanje kompletnog elaborata o radu kojemu zatim predstoji javna rasprava.

Kucsera je izvijestio novinare o prošlotjednom susretu s izaslanstvom Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba

Podsjeća policiju na obveze:
Géza Kucsera

Gradonačelnik kritizira subotički MUP zbog neizdavanja priopćenja o incidentima

a nedavanje priopćenja stvara milje nesigurnosti i uvijek postoji mogućnost za pravljenje priče koja možda i nije istinita. Zato zahtijevam od policije da o ovim slučajevima daju izvješće. Moram reći da

rekavši kako je goste upoznao s funkcioniranjem višejezičnosti i multikulturalnosti u našem gradu, te kako je hrvatsko izaslanstvo pozvalo u uzvratni posjet općinsko izaslanstvo manjina.

Govoreći o tučama koje su se dogodile u subotičkim školama, članica Općinskog vijeća zadužena za obrazovanje *Edit Pinter Molnar* najavila je kako će se sljedećega tjedna održati sastanak ravnatelja subotičkih škola, MUP-a i Vojske kako bi se usuglasili stavovi u cilju rješavanja tih problema, s namjerom upućivanja dopisa mjerodavnim ministarstvima da se u škole uvede nadzor školskih policajaca. Na sve češće krađe i stvaranje divljih deponija žale se i poljoprivrednici subotičkog atara te bi vrlo korisno bilo uvesti poljočuvarsku službu bar kroz angažiranje mladih koji vojsku služe civilno, no, trenutačna je zapreka nedostatak zakonske regulative koji bi to osigurao u praksi.

Edit Pinter Molnar najavila je organiziranje akcije »Dan bez automobila« za 22. rujna po peti put u našem gradu, a 24. rujna bit će u znaku vožnje bicikla od Subotice do Palića te nazad, uz sudjelovanje šezdesetak đaka osnovnih škola »10. oktobar«, »Sveti Sava« i »Jovan Mikić«.

Kucsera je još najavio kako će tročlano izaslanstvo našega grada u sastavu predsjednik Općine, zatim gradski menadžer *Duško Guslov* te u ime Agencije za lokalnu demokraciju Subotice *Stanka Parać*, od četvrtka do nedjelje ovoga tjedna boraviti u službenom posjetu Norveškoj, okrugu Buskerud, gdje će imati brojne susrete na kojima će biti riječi o regionalnom razvoju i integraciji manjina, a tom će prigodom Subotičani predstaviti mogućnosti našega grada i prioritete u polju regionalne suradnje.

D. D.

Hrvatski jezik u Bačkom Bregu

»Od ove školske godine i učenici osnovne škole u Bačkom Bregu učiti će hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture« kazao je za naš tjednik član Izvršnog odbora Hrvatskog

nacionalnog vijeća iz Sombora *Joza Kolar*. »Za sada će osmero učenika činiti ovo odjeljenje a ukoliko se više djece bude odlučilo za ovaj predmet moći će se i oni uključiti« poručio je Kolar.

J.D.

Vijesti iz Sonte

Uskoro nova crpka

SONTA – Jedina benzinska crpka u Sonti, vlasništvo Luk-oila, ne radi već dulje od dva mjeseca. Stara crpka sa svim pratećim objektima, demontirana je, sve podzemne instalacije i tankovi su

povađeni i postavljeni novi. Na istom mjestu gradi se nova, suvremena crpka, a istodobno se uređuje i okoliš. Stara benzinska crpka u Sonti bila je vlasništvo zagrebačke INE, da bi početkom rata 1991. godine, poput svih INA-inih objekata u Srbiji administrativnim mjerama postala vlasništvo »Beopetrola«, čiji je danas većinski vlasnik »Luk-oil«. Završetak radova očekuje se u sljedećih deset dana.

Nove štete u ataru

SONTA – Oko 150 nezadovoljnih sončanskih paora obratilo se tijelima lokalne uprave, tražeći da se poduzmu potrebne mjere za sprječavanje daljeg nanošenja šteta u kukuruzištima od strane čopora divljih svinja. Kontaktirano je i predsjedništvo lovačke udruge »Fazan« iz Sonte i dogovorena je hajka na divlje svinje za nedjelju 18. rujna. Kako su tog dana bili izuzetno loši vremenski uvjeti, hajka na divlje svinje je do daljnjeg odložena.

Psi lutalice

SONTA – Posljednjih nekoliko mjeseci da se zamijetiti pojačana prisutnost pasa lutalica na sončanskim ulicama. Ovi četveronošci, od onih malih uličnih starosjedilaca, pa do onih većih, bolje pasmine, u pravilu miroljubivijih, po čijem izgledu se da zaključiti da su

donedavna bili nečiji kućni ljubimci, prava su napast za prolaznike, osobito za školsku djecu. Neki od njih traže novog dvonožnog prijatelja, a neki režeći pokazuju zube, pa se čak i zalijeću na prolaznike. Nekoliko pasa lutalica redovito »ordinira« samim središtem sela, provodeći najviše vremena u dvorištu O.Š. »Ivan Goran Kovačić«, igrajući se s djecom, koja i ne pretpostavljaju kakva se opasnost skriva u toj igri. Ravnatelj škole *Zvonko Tadijan* kaže kako je nemoćan u rješavanju ovoga problema: »ne znam kako da riješimo ovaj, po meni jako veliki problem. Obraćali smo se nadležnima, no iznova nailazimo na puno administriranja i jako inertno rješavanje problematične situacije. Ruke su nam svima vezane djelovanjem udruga za zaštitu životinja, osobito »Arke«. Suglasan sam da životinje zaslužuju bolji tretman od najgrubljeg uklanjanja, no, djeca bi nam ipak u cijeloj ovoj priči trebala biti prioritet. Ne bih želio da netko od njih strada, pa da iznova skupo otplačujemo posljedice, izbjegavajući, po tko zna koji put, angažman u otklanjanju uzroka.«

Značajan doprinos povećanju broja pasa lutalica daju i pojedini Sončani, koji sebi ili djeci nabave umiljato štene, maze ga i tetoše dok ne odraste, a onda ga, jednostavno, istjeraju na ulicu, ne razmišljajući o posljedicama koje će tim aktom izazvati. Možda bi

sankcioniranje takvih osoba bilo djelotvornije od bitke sa »Arkom«, za koju se u svakom momentu može reći da je unaprijed izgubljena.

Grožđebal po 74. put

SONTA – U Sonti će se od 23. do 25. rujna održati tradicionalna folklorno-turistička manifestacija »Grožđebal«, 74. po redu, u organizaciji OKUD-a »Ivo Lola Ribar«, a pod pokroviteljstvom SO Apatin i MZ Sonta. Program će početi u petak 23. rujna, otvaranjem izložbe starinskih nošnji i rukotvorina, te koncertom dječjih folklornih skupina iz Sonte, Prigrevice i Svetozara Miletića. U subotu će se natjecati pjevači-amateri za »Prvi glas Grožđebala«,

uz nastupe ritmičkih skupina iz Sonte i Borova, republika Hrvatska i modnu reviju. U završnom danu ove manifestacije ulicama Sonte će se u svečano urešenim zapregama provesti svi sudionici, na čelu sa knezom i kneginjom »Groždebala«, *Srđanom Do-mićem* i *Andreom Apatinac*. U Domu kulture, na ljetnjoj pozornici, održaće se simbolično vjenčanje kneza i kneginje, a potom u crkvi Sv. Lovre Misa zahvalnica, koju će služiti vlč. *Željko Augustinov*. Centralna priredba, uz sudjelovanje KUD-a »GIK Banat-Pionir« iz Zrenjanina, GKUD-a »Ravangrad« iz Sombora, KUD-a »Seljačka sloga« iz Bogdanovaca, Republika Hrvatska i domaćih, OKUD-a »Ivo Lola Ribar« i KPZH »Šokadija«, održati će se u velikoj sali Doma kulture u 19 sati. Nakon priredbe, organizator će prirediti svečanu večeru za sve sudionike manifestacije.

Završene »Vinkovačke jeseni«

SONTA – Folklorna sekcija i tamburaški orkestar KPZH »Šokadija« iz Sonte sudjelovali su na 40-tim »Vinkovačkim jesenima«,

državnoj smotri folklor, koja se ubraja među najprestižnije manifestacije na prostorima bivše SFRJ. Na mimohodu ulicama Vinkovaca i završnoj priredbi na trgu Vinkovačkih jeseni, SiCG su predstavljali KPZH »Šokadija« i HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Folklorši »Šokadije« su pokazali Vinkovčanima svo bogatstvo i raskoš šokačkih narodnih nošnji, dok su u večernjem nastupu bili pomalo hendikepirani zbog izostanka nekolicine ključnih plesača,

te zbog prisustva teško objašnjive treme. Već idućega vikenda bit će prilike za popravni. »Šokadija« će sa koreografijom prikazanom Vinkovčanima sudjelovati na 74-om »Groždebalu« u Sonti, kojega će organizirati OKUD »Ivo Lola Ribar«. Nakon ovoga nastupa sve snage će se angažirati na organizaciju »Šokačke večeri«, četvrte po redu, koja polako, ali sigurno, postaje zaštitni znak ove udruge. U listopadu će početi i nova sezona za dramsku sekciju uz koju će se i recitatori pripremati za nastupe koji ih očekuju.

Ivan Andrašić

Dani Europske kulturne baštine

Veliki trud i želje Golubinčana

GOLUBINCI – U okviru obilježavanja Dana Europske kulturne baštine u subotu 17. rujna predsjedniku Mjesne zajednice Golubinci *Milanu Čulibrku* predana je zastava, simbol Europskog zajedničkog nasljeđa.

Pokrovitelji ovog događaja su bili Ministarstvo kulture Republike Srbije, Tajništvo za gospodarstvo AP Vojvodine i Tajništvo za obrazovanje i kulturu AP Vojvodine, a organizatori u Golubincima Udruženje Chlos, Mjesna Zajednica Golubinci i Zavod za zaštitu spomenika kulture – Srijemska Mitrovica.

Realizacija Kulturnog programa urađena je dragovoljnim radom u kojoj su uzeli učešće sve kulturne institucije i pojedinci koji se bave raznim vidovima umjetnosti ovoga mjesta. Tako pored KUD-a Golubinci u programu je učestvovalo i Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Tomislav« sa svojim folklornim i tamburaškim odjelom. Pored folklorno-glazbenog dijela bilo je radionica veza i trukeraja, radionica oblikovanja gline i radionica slika od slame. Bilo je na nekoliko mjesta izložbi slika od kojih treba istaći izložbu slika *Branka Oreščanina* koji u svojim djelima oslikava život u Srijemu. Treba istaći da su taj dan mnoga golubinačka domaćinstva bila otvorena za mnogobrojne goste iz Beograda i No-

vog Sada. Pored domova gosti su posjetili Chlos (Zgrada sagrađena u vrijeme Marije Terezije, služila za potrebe postrojbi Austrijske vojske. Poslije bijega iz Srbije i sloma prvog Srpskog ustanka jedno vrijeme u njoj boravio Karađorđe) Pravoslavnu Crkvu i Katoličku Crkvu Sveti Juraj Mučenik u kojoj su bili upoznati s povješću crkve i poviješću katolika i Hrvata na prostoru Golubinaca i Srijema.

Među mnogobrojnim gostima bili su zamjenik Ministra kulture Republike Srbije *Miladin Lukić*, viši savjetnik Ministra kulture Republike Srbije *Borislav Šurdić*, te predstavnici IV APV *Miroslava Kostić* i *Ivošević Rajko*. Malo čudno djeluje da ispred Općinskih struktura vlasti nije nitko prisustvovao. Nekoliko medijskih kuća je sve ovo propratilo, vrijedi istaći prisustvo RTS – TV Beograd koji je u nedjeljnom jutarnjem programu emitirao reportažu o ovome događaju. Veliki trud i želje i sijeme posijano, udruga i *Jovanke Sečanski* koja vodi Chlos u oživljavanju projekt Etno selo Golubinci počelo je da klija, koliko će vremena trebati da nikne zavisit će najviše od samih miještana Golubinaca.

Ivan Radoš

Odlukom Izvršnog vijeća APV

Imenovani predstavnici Vojvodine za diobnu bilancu RTS-a

Izvršno vijeće Vojvodine odredilo je svoje predstavnike u komisiji za izradu diobne bilance Radio-televizije Srbije, priopćeno je u utorak poslije sjednice pokrajinske vlade. Predstavnici Izvršnog vijeća bit će pomoćnik pokrajinskog tajnika za gospodarstvo *Siniša Isakov* i savjetnici pokrajinskog tajnika za informacije *Miloš Bašaragin* i *Milica Zarić*.

Prema Zakonu o radiodifuziji, Vlada Srbije trebala bi utvrditi diobnu bilancu RTS-a do 31. ožujka iduće godine.

Najkasnije do 30. travnja 2006. godine trebale bi početi s radom radiodifuzne ustanove Srbije i Vojvodine.

Pokrajinska je vlada usvojila i sporazum koji će Skupština i Izvršno vijeće Vojvodine potpisati sa Sveučilištem u Novom Sa-

du o nastavku stažiranja studenata u pokrajinskoj administraciji, koje je započeto prije dvije godine.

Ovogodišnjim programom, od 15. listopada 2005. do 15. lipnja 2006. godine, bit će obuhvaćeno do 20 studenata završne godine fakulteta, studenata koji su diplomirali tijekom proteklih godinu dana i poslijediplomaca. ■

U Hrvatskoj se priprema ukidanje obveznog služenja vojnog roka

Slijedi potpuna profesionalizacija vojske

Riječ je o strateškom dokumentu, koji predstavlja temelj za nastavak reforme obrambenog sustava i prilagodbe budućem članstvu u NATO-u

Dok se u Srbiji još uvijek raspravlja o duljini obveznog vojnog roka, kako za mladiće koji vojsku služe s oružjem tako i za one na civilnom služenju, Hrvatska se priprema za potpuno ukidanje obveznog služenja vojske.

Prema novom prijedlogu Strateškog pregleda obrane, hrvatske oružane snage ulaze u postupnu profesionalizaciju. Obvezno služenje vojnoga roka se ukida, a uvodi se model dragovoljnog služenja vojnog roka koji će biti jedan od najvažnijih izvora popune oružanih postrojba kako djelatnih tako i pričuvnih, a novost je i to da će služenje vojnoga roka, ako Vlada i Sabor usvoje taj prijedlog, biti omogućeno i ženama.

PRIPREMA ZA NATO: Kako »Slobodna Dalmacija« navodi, neslužbeno se doznaje iz Ministarstva obrane RH kako je riječ o prijedlogu Strateškog pregleda obrane koji još može doživjeti neke promjene. No, najavljeni prijedlozi ipak se čine vrlo realnim i izvjesnim.

Riječ je o strateškom dokumentu, koji predstavlja temelj za nastavak reforme obrambenog sustava i prilagodbe budućem članstvu u NATO-u, koji bi se uskoro trebao naći na Vladi i koji, da bi stupio na snagu, treba potvrditi Hrvatski sabor.

Prema novom modelu na kojem radi skupina stručnjaka Ministarstva obrane Republike Hrvatske i Glavnog stožera, godišnji kontingent ročnika na koje Ministarstvo računa da bi se dobrovoljno odazvali služenju vojnoga roka ne bi trebao biti veći od

dvije tisuće. Naime, Ministarstvo je procijenilo da je brojka od dvije tisuće ročnika sasvim dovoljna da bi se njome na godišnjoj razini kvalitetno popunile profesionalne snage i pričuva. Dobrovoljno služenje vojnoga roka, kao i sada obvezno, trajalo bi šest mjeseci, ali bi obuka ročnika, kako se najavljuje, bila kvalitetnija.

ZAKAŠNJE OD PET GODINA: O modelu potpune profesionalizacije vojske već se duže vrijeme razmišlja. Osim što je posljednjih godina drastično porastao interes za civilno služenje vojnoga roka, u MORH-u ističu kako su od stupanja na snagu Zakona o obrani iz 2002. godine uočili probleme s regulacijom služenja vojnoga roka. Probleme je na površinu izbacio i nedavni slučaj kada su uredi za obranu skupini policajaca uputili pozive za obvezno služenje vojnoga roka. U MORH-u su tada priznali da im problem predstavlja i reguliranje vojne obveze za svećenike, vojne obveznike koji imaju prebivalište izvan RH, te građane koji zbog odlaska u vojsku moraju prekinuti radni odnos, pa se intenzivno počelo razmišljati o suspenziji obveznog služenja vojnoga roka.

Jedan od velikih zagovornika ukidanja obveznog služenja vojnoga roka bivši je ministar obrane *Jozo Radoš*. On smatra da Hrvatska već pet godina kasni s ukidanjem vojnoga roka i prelaskom na potpunu profesionalizaciju. ■

Incident na Bajskom groblju u Subotici

Oštećena česma kod glavnog ulaza

Direktor Javnog poduzeća »Pogrebno« Nikola Kvala smatra kako je česma oštećena kao odgovor na zabranu da se noću prolazi kroz gradsko groblje

U ponedjeljak 19. rujna u Subotici se dogodio još jedan incident na groblju. S jedne od česama na Bajskom groblju skinut je poklopac i srušeno dva reda cigala. O tome je na konferenciji za tisak javnost obavijestio direktor Javnog poduzeća »Pogrebno« Nikola Kvala:

»U ponedjeljak navečer naš je grupovođa László Zuban izašao zaključati kapije, a ovoga je vikenda svakako bila pojačana patrola oko groblja«, rekao je Nikola Kvala. »Pola sata poslije zaključavanja kapija grupovođa je obaviješten kako voda curi iz česme koja se nalazi na glavnom ulazu u groblje iz Fruškogorske ulice. Iako je bio mrak, vidjelo se kako je s česme skinut poklopac i kako su srušena dva reda cigala, te da je iskrivljena vodovodna cijev. Slučaj je prijavljen policiji u Centru I. Šteta iznosi oko 5000 dinara i podnijet ćemo odštetni zahtjev. Smatram da je ovo bio odgovor na naše protivljenje i na naš stav da ne dozvolimo prolazak kroz gradsko groblje u noćne sate. Zatvorit ćemo sve divlje ulaze i prolaze u groblja i u buduće intenzivirati nadzor.«

Inače, ovo je treći incident na subotičkim grobljima u posljednja dva tjedna. Prethodno su 7. rujna na Senčanskom gro-

Kako spriječiti ovakva nedjela: Nikola Kvala pokraj razrušene česme

blju počinitelji izvadili 12 drvenih križeva i potom ih poslagali u tri kupe od po četiri križa okrenuta naopako. Imena umrlih na križevima bila su ispisana ćirilicom, latiniicom i mađarskim pismom.

Samo nekoliko dana kasnije, 12. rujna, na istome je groblju izvađen veliki drveni križ kod spomenika Ptica slomljenih krila, koji je pronađen položen na zemlji iza spomen ploča.

N. S.

Konferencija o ulozi Crkve i kršćana u budućnosti Europe

Disati punim plućima

KRAKOV – Kršćani mogu dati veliki pri-nos izgradnji Europe, ali se trebaju, međusobno sjedinjeni, ujediniti s ljudima dobre volje, i tako odbaciti pokušaje onih koji vjeru žele svesti na privatni čin, poruka je nadbiskupa *Giovannija Lajola*, tajnika Državnoga tajništva Svete Stolice za odnose s državama, s međunarodne konferencije o ulozi Crkve i kršćana u budućnosti Europe koja je prošloga tjedna održana u Krakovu.

»U sadašnjoj Europskoj uniji od 456 milijuna stanovnika njih 368 milijuna su kršćani, a od toga ima 262 milijuna katolika. Kršćani su većina, ali samo na papiru, jer nisu u istoj mjeri zastupljeni u poli-

tičkim tijelima, medijima i javnome mnijenju, kao ni u kulturnim institucijama. Po-nekad su jedva prihvaćeni, ako ih suvremena sekularistička kultura potpuno ne odbaci kao politički nekorektne«, ustvrdio je nadbiskup, napomenuvši nadalje kako se politička važnost kršćana, posebice katolika, ne može u europskom sklopu zanemariti zbog laičnosti političke zajednice.

Kršćanstvo je pridonijelo i nastavlja davati na svim područjima: od društvenoga do kulturnoga i umjetničkoga, od školstva do obitelji, od bolnica do zbrinjavanja siromaha. Kršćanstvo je jedini istinski ujedinjujući čimbenik različitosti europskih zemalja koje se razlikuju po narodnosti, jezi-

ku i kulturi. Unatoč tim različitostima, posvuda susrećemo istovjetno poimanje čovjekove naravi, dostojanstva i njegove sudbine; iz kršćanskoga su poimanja potekla temeljna načela suvremene države: jednakost, sloboda i zajedništvo. Zbog svega toga Crkva poziva Europu na veću društveno-političku povezanost, ali i na disanje s oba pluća, čuvajući identitet svakoga pojedinog naroda. Da je Europa posvetila dužnu pozornost ovom temeljnom zahtjevu i osjetljivosti pojedinih naroda, možda ne bi doživjela odbacivanje Ustava, koji je potpisan 29. listopada 2004. godine u Rimu, kazao je nadbiskup Lajolo.

U Zagrebu od 26. do 29. rujna 2005.

Tjedan Hrvata iz Makedonije

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika i njezin Odjel za hrvatske manjine tradicionalno priprema tjednu manifestaciju, jedanaestu godinu za redom, kojom se u Zagrebu predstavljaju hrvatske manjine iz Europe – a ove godine posebna se pozornost posvećuje kulturnom i društvenom životu hrvatske zajednice u Makedoniji. Cilj Matičinih manifestacija je predstaviti domaćoj

javnosti kulturne i društvene sadržaje vezane uz život manjinskih hrvatskih zajednica u europskim zemljama, a već uobičajeno se održavaju pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske.

Raspadom zajedničke države Jugoslavije i stvaranjem novih neovisnih država početkom 90-ih godina mnoge hrvatske

zajednice našle su se odvojene međudržavnim granicama od matičnog naroda. Tako su i Hrvati u Makedoniji postali nacionalnom manjinom, ali i zalogom uspješnih mostova suradnje novonastalih država. Unatoč velikim poteškoćama hrvatska manjina u Makedoniji stasala je danas u jednu dobro organiziranu i izuzetno aktivnu nacionalnu manjinu koja će se predstaviti hrvatskoj javnosti s bogatstvom svojih kulturnih i društvenih sadržaja. Tjedan Hrvata iz Makedonije zajedno organiziraju HMI i krovna organizacija – Zajednica Hrvata u Makedoniji uz potporu Grada Zagreba.

HMI

Forum hrvatskih manjina 2005.

U sklopu ovogodišnjeg Tjedna Hrvata iz Makedonije, HMI 27. rujna priređuje Forum hrvatskih manjina, stručni godišnji skup na kojem se razmatra status, problematika i aktualnosti vezane za hrvatske manjine u europskim državama. Na Forumu će se okupiti predstavnici hrvatskih manjina iz Austrije, Češke, Italije, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i SiCG, kao i predstavnici Ureda predsjednika, Hrvatskog sabora, Vlade RH, ministarstava, diplomatsko-konzularnih predstavništava RH i drugih ustanova koje u svoj djelokrug ubrajaju brigu i interes za hrvatske manjine u Europi.

Forum je mjesto dijaloga hrvatskih manjina i njihove stare domovine Hrvatske, na kojem se aktualizira i obrađuje manjinska problematika, kao i prigoda za uzajamno bolje upoznavanje, in-

formiranje i savjetovanje, te jačanje suradnje.

U ovogodišnjem Forumu sudjelovati će predsjednik Hrvatskog kulturnog saveza u Slovačkoj *Juraj Cvečko*, predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji *Ivo Garić*, predsjednica Hrvatskog kulturnog društva u Gradišću Austrija *Mr. Zlatka Gieler*, predsjednica Saveza hrvatskih zajednica u Italiji *Snježana Hefti*, predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore *Dr. Ivan Ilić*, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mađarska *Dr. Mijo Karagić*, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća SiCG *Josip Pekanović*, predsjednik Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj *Milja Radan*, predsjednik Hrvatskog kulturnog saveza u Češkoj *Herwig Sittek* i predsjednik Zajednice Hrvata u Makedoniji *Ivan Šišak*.

Skup će otvoriti *Nikola Jelinčić*, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, a voditi *Silvija Trnčević Pešić*, urednica u redakciji za manjine HTV-a.

ŽUPNI URED – SV. ROKA – Beogradski put 52 – 24000 SUBOTICA

Tel. 554-896; Tel. /fax. 551-036; E-mail: andrija@tippnet.co.yu

*Da biste otkrili svu ljepotu kršćanstva morate ga upoznati!
Da biste iskusili svu milinu i veličinu kršćanskog života morate živjeti kršćanski!*

Srdačno pozivamo na

TEČAJ VJERONAUKA ZA ODRASLE

(vrijedi za srednjoškolce i starije, bez ograničenja godina)

NEDJELJOM U 15,30 SATI

(Prijava za ovu grupu do 30.09.)

U PRSTORIJAMA ŽUPE

*** Na TEČAJ mogu doći:**

- 1. ONI KOJI NISU KRŠTENI**
- 2. ONI KOJI SU SAMO KRŠTENI A NISU PRIMILI OSTALE SAKRAMENTE**
- 3. ONI KOJI SU BILI NA PRVOJ PRIČESTI A NISU KRIZMANI**
- 4. ONI KOJI SE NISU VJENČALI U CRKVI, A NEMAJU ZAPREKE DA TO UČINE**

Pozivamo osobito mlade koji se jednoga dana kane vjenčati u crkvi, da bi se na vrijeme duhovno pripremili za taj veliki događaj svoga života!

**ISUS IMA ODGOVORE NA SVA TVOJA PITANJA!
ISUS IMA RJEŠENJE SVIH TVOJIH PROBLEMA!
ISUS TI ŽELI OTKRITI TAJNU ISTINSKE SREĆE!
ISUSOVO EVANĐELJE JE NAJBOLJI PROGRAM ŽIVOTA!
DOBI, UVJERI SE!**

Piše: vlač. dr.
Andrija Kopilović

Uvreda i praštanje

Nemoguće je

živjeti bez

praštanja.

Pomirenje je

bitni sadržaj

čovjekova

života, kao

lijevak, hrana,

zrak i voda.

Danas su vrlo suvremene, a i bogate metode socioloških analiza pojedinaca, skupina i naroda. Činjenica je da živimo u vremenu koje je puno neobjašnjivih konflikata i koji se konflikti odražavaju na naš život. Svaka pojedina narodna skupina osim onih najpozitivnijih zajedničkih osobina ima i neke mane. Tako se za neke narode može govoriti da su škrti, drugi da su šutljivi, treći da su neuljudni, itd.

Promatrajući našu stvarnost u novije vrijeme uz sve što je u našoj zajednici i narodu vrijedno, mislim da se pojavila jedna vrlo opasna negativnost, a to je prevelika osjetljivost i uvredljivost. Čini mi se da smo postali osjetljivi do te mjere da nas već i misao, a pogotovo riječ ili djelo »vrijeđaju«, te se povlačimo u sebe i tako se naša zajednica »mrvi« u male pojedince i sve više jedan drugomu postajemo otok. Nismo više zajednica nego samo arhipelag. Zatvoreni u sebe i svoju uvredljivost vidimo oko sebe samo pusto i prazno more, a drugoga naziremo tamo negdje na pučini. No, ne bih htio biti negativan »vizionar«, stoga nudim u ovom razmišljanju jedan tekst moga prijatelja dr. Tomislava Ivančića, koji opravdano o uvredljivosti piše čitave »litanije« ali daje i dijagnozu što biva ako se sa uvredama živi. Među ostalim, prenosim malo pretrađeno, njegove misli o uvredljivo-

BEZBROJNI NAČINI RANJAVANJA: Svaka uvreda čovjeku nanosi ranu. Ako je neki čovjek stalno vrijeđan, izranjenost može, biti tolika da prijeđe u bolest. Povrijediti ili raniti čovjeka može se na različite načine. Može se nekome nešto ukrasti i time mu nanijeti štetu, ali i uvredu. Može se nekoga tjelesno raniti te mu se time nanosi dvostruka uvreda, najprije tjelesna bol, a onda i duhovna nepravda. Može se nekoga povrijediti riječima te se povrijede njegove

emocije, ili se može povrijediti njegova slobodna volja tako da ga se prisiljava ili da ga se nagovara na zlo. Može se povrijediti i čovjekov mentalni život, njegovo ispravno zaključivanje, njegov intelekt. No, osobito u čovjeku možemo povrijediti savjest ako ga navedemo na grijeh. Može se nekog navesti također na preljub ili bludnost, može ga se navesti na krađu ili bilo koji grijeh, i na taj ga način učiniti bolesnim. Može se nekoga povrijediti tako da ga se u javnosti obespravi, okleveće ili ogovara. Može se nekoga u društvu omalovažavati, ismijavati, izrugivati, onemogućiti njegov napredak, školovanje ili pak uzdržavanje života. Uvrede nastaju i kad nas netko prezire svojom ohološću ili nam iz škrtosti ne želi pomoći. Kad nas netko na bilo koji način navede na perversni život, ako je netko na nas ljubomoran ili nam je zavidan, tada osjećamo njegove uvrede i ne možemo biti s njime u zajedništvu. Povrijediti nas može i netko tko se s nama svađa, prepire, srdi se na nas. Ili, povrijedi nas netko tko bi na poslu trebao raditi, a ljenčari ili radi brzopleto i površno. Uvrijediti se može i tako da nam netko ne vrati dug, da omalovažava naša djela. Čovjeka se može povrijediti i tako da ga ne ljube oni od kojih očekuje ljubav. Povrijediti nas može svaki čovjek koji krši naša prava ili koji prema nama ne izvršava dužnosti. Povrijedi nas netko tko nas nepravdom istje-
ra sa radnog mjesta, tko se profiterstvom bogati na naš račun, tko šverca našim imanjem, tko nas izda, zataji, oduzme dobar glas. Netko nas može povrijediti ako se izruguje nekoj fizičkoj ili psihičkoj bolesti ili tjelesnoj mani. Također nas netko povrijedi ukoliko u nama ruši kreposti i vrline, ukoliko pred nama veliča i hvali grijeh i zločinstvo, ukoliko nas prisiljava da sudjelujemo u njegovim zlim djelima, te osobito ako nam oštećuje duh, tijelo ili dušu. Čovjek može

biti na bezbrojne načine ranjen. Rane čovjeka paraliziraju, bole, oduzimaju mu psihičku i duhovnu snagu, onemogućuju ga u rastu i odnosu prema ljudima i Bogu.

TRAŽIMO POMIRENJE: Nemoguće je živjeti bez praštanja. Pomirenje je bitni sadržaj čovjekova života, kao lijek, hrana, zrak i voda. Unatoč toga što je nemoguće ne biti povrijeđen, potrebno je praštanje i traženje pomirenja, kako bi rane zarasle i kako bi čovjek opet bio cjelovit i zdrav. Kad se pitamo kako je moguće ispraviti sve uvrede i nepravde, preostaje nam samo jedan odgovor: pomirenjem i praštanjem. To znači traženjem pomirenja, da bi onaj drugi priznao da je krivo učinio, molio nas za oprost, te pred javnošću priznao da je pogriješio, da nas je krivo osudio, te nam tako vratio čast, ali i nadoknadio štetu koju je počinio, opet s nama živio u slozi i tako unio mir u naš život. Da bi moglo nastati pomirenje, nužno je biti spreman na oprost. Više-manje svi smo i uvreditelji i uvrijeđeni, nužno je stoga da svi znamo priznavati grijehe i da svi znamo opraštati. Drugim riječima, želimo li da nama netko oprosti, nužno je da i mi drugima opraštamo. Želimo li da nama Bog oprosti, nužno je da i mi opraštamo drugima. Praštanje je zahtjev našeg zdravlja, zahtjev pravde u nama i u ljudima, mogućnost da čovjek preživi, da živi u društvu, da može liječiti sve uvrede koje je dobio. Iz ovoga je ujedno jasno da je nemoguće ozdraviti od bilo koje duhovne bolesti ako nismo oprostili. No, i psihičke bolesti, pa često čak i organske bolesti ne mogu se do kraja izliječiti ako se nismo pomirili s uvrediteljem, ako nismo bili spremni oprostiti, ako nismo u organizam unijeli mir, pomirenje i na taj način snagu svih naših nutarnjih energija da nas liječe. Praštanje je uvjet svestranog i cjelovitog zdravlja.

Iz muzeja u Mezőkövesdu

Razgledanje jarganja

*Iako nije dugačko vrime hasniranja jarganja on je u razvoju prinosa snage najpreg živinske na tiranje mašine do hasniranja kojekaki motora odigro zdravo važnu ulogu čime je potako umne ljude da izmisle motor ko prostoriju i za hasniranje daleko podesniju mašinu * Da nije bilo jarganja pitanje je dal bi kome palo na pamet da smisli eksplozivni i posli elektromotor*

Piše: Alojzije Stantić

U prošlom broju sam spominio da sam obašo i muzej zemljodilski mašina u Mezőkövesdu, di sam med starim zemljodilskim mašinama vidio i sve fele ležeći jarganja, med njima i večike koje sam vidio samo na slici. Tu napravu su do prija tridesetak godina još uveliko hasnirali zemljodilci i u našem ataru.

Jarganj za četiri para konja

Nastanak jarganja su potakli Egipćani koji su milenij pr. Kr. smislili napravu koju je u krug okrećo magarac el goveče i s njom podizo vodu iz Nila za navodnjavanje usiva. S tom napravom su onda odminili čovika u izvlačenju vode šadufom (ručna naprava za izvlačenje vode), postigli su obilnije navodnjavanje. Po tom uzoru su ljudi kroz vikove i u više krajeva Zemlje pravili uređaje koje je tekuća okrećala voda i tako stvorenu snagu su prinostili za okrećanje kake druge naprave, na priliku mlin u vodenici. Oštroumni ljudi su se ugledali na kojekake naprave za izvlačenje vode i u novom viku su napravili jarganj. Tu prostu napravu je u krug okrećo konj (i), a snagu s njeg su priko dugačke kardanske (savitljive) osovine prineli na okrećanje mrvljačice, el kake druge mašine.

JEDNOSTAVNA NAPRAVA: Kad su počeli praviti sve veće kasle (vršalice), koje više nisu mogli okrećati ljudi, niki zanatnici su smislili da naprave jarganj od salivanca (tuč, liveno željezo) kojeg će okrećati konj (i) i snagu prinet na okrećanje kasle. Kad su u Austrijskom carstvu počeli praviti veće kasle one su zahtivale i veću snagu za okrećanje, pa je zanatnik *István Vidats*

1852. prikazo u radu kaslu za koju je napravio jarganj po ugledu na taku napravu koju je najpreg napravio Amerikanac *Ba-rett*. To je otprilike početak pravljenja jarganja, proste naprave. Posli su ji počeli praviti sve više zanatnika, pa i veći fabrika mašina za zemljodilce. Friško su počeli od prostog jarganja za dva, počeli praviti veće jarganje za četiri, šest pa i osam konja, najveće jarganje koje su napravili.

Jarganj je dosta jednostavna naprava, mogli su ga kupiti i hasnirati i manji zemljodilci. Nuz to razvoj jarganja je uveliko potako i dodavanje novi radni tila kaslama, koje su tim povećale učinak u vršidbi, al su zahtivali i više sbage za okrećanje. Vremenom se i jarganj pokazao prislab za sve veće kasle, koje su sridinom XIX vika počeli tirat (pogoniti) parni kazani lokomobili (nepokretne parne mašine), koje su s kaslom konjima el volovima privlačili iz guvna u guvno.

Iako sam vidio al samo na slici jarganj (uređaj preko kojeg je konj pokretao neki stroj) za četiri, šest i osam konja, u muzeju zemljodilski mašina sam vidio velike jarganje, dobro sačuvane, koje bi oma mogli hasnirati: triba njim umetnuti rudu, jarmac, upregnuti konje i početi tirat (okrećati) kaku mašinu priko dugačke kardanske osovine. Take jarganje su u većim domazlucima hasnirali još u XIX. viku za tiranje kasli (vršalice), mlinova i krupara (prekrupača) većeg učinka.

SALAŠARI I JARGANJ: Zemljodilci s manje zemlje su hasnirali najmanje jarganje koje su okrećali jedan-dva konja, s njima su tirali mrvljačicu (krunjač) el manji mlin za krupljenje kuruza. Take su imali i osridnje gazde, a gledao sam kako je s njim radio i moj dida.

Iako nije dugačko vrime hasniranja jarganja on je u razvoju prinosa snage najpreg živinske na tiranje mašine do hasniranja kojekaki motora odigro zdravo važnu ulogu čime je potako umne ljude da izmisle motor ko prostoiu i za hasniranje daleko podesniju mašinu. Da nije bilo jarganja pitanje je dal bi kome palo na pamet da smisli eksplozivni i posli elektromotor.

Med zemljodilcima jarganji su bili omiljeni, nuz pomoć konja čovika su odminili u više teški poslova, a svakako najviše kad

su se latili odranjivanja svinja naveliko. Za gojenje (tov) jedan je od najteži poslova namrviti (nakruniti) i posli prikupiti dosta kuruza, da narane destine, pa i stotine ranjenika. Kadgod nije bilo teško prodat ranjenike, jel kad je naša varoš povezana u mrižu gvozdeni putova (željeznica), ranjenike su friško mogli odnet u daleke velike varoši. Triba imat na umu da su do druge polovice XX. vika ranu spremali najviše na svinjskoj masti, jel su cincokrt (suncokret) naveliko počeli odranjivati posli pedeseti

Jarganj za par konja u radnom položaju

godina XX. vika.

Kad su ranjenike ugojili na oko sto kila svaki je od nji na dan poijo 3-4 kile kuruza, pa mož izračunati koliko je mrvljeni kuruza tribalo svaki dan. Taj su posao do jarganja ručnom mrvljačicom obavljali ljudi. S jarganjem su i s jednim el dva konja ljudi su s lakoćom namrvili za jedan sat kuruza koliko namrvili za viodan ručnom mrvljačicom. Posli su nuz mrvljačicu kupili i kruparu, pa gazda nije moro krupiti kod krupara i plaćati mu ušur (ujam). Velika je pridnost jarganja bili zimi kad su litnji putovi raskvašeni, onda su ranu za svinje spremili odjedared i jeptinije na salašu, a i manje su dangubili u tom poslu.

Priča o Hrvatima – Hrvati u drugoj polovici 19. stoljeća (66.)

Dalmacija u vrijeme Bachovoga apsolutizma

*Obrada zemlje zastarjelim načinom te nemotiviranost dalmatinskih seljaka zbog još uvijek snažnoga kolonetskoga sustava uzrokovala je skromne prinose s oranica nedostatne da se dalmatinsko selo uključi u kapitalističko gospodarstvo * I onako siromašni seljaci zaduživali su se kod i zbog visokih kamata ostajali bez sredstava za život **

Piše: Zdenko Samaržija

Gospodarski oporavak Dalmacije vezan je uz 1856. godinu. Dokrajčene su cehovske povlastice i vlada je proglasila slobodu obrtničkoga djelovanja. Dio je seljaka vještih zanatu prešao u grad. Stanje se naglo popravilo 1858. godine. Talijanske je vinograde poharala bolest i porasla je cijena dalmatinskim vinima – prije vinske konjunktura za vedro se dobivalo između 2 i 4 forinte, a sada je cijena dosegla i 30 forinti.

Obogatili su se vinogradari i trgovci, ali i neki seljaci. Usporedo je porasla i potreba za većim brodovima i u Dalmaciji, osobito na otocima došlo je do jačanja brodogradnje – zbog povećane potrebe za prijevozom vina iz Dalmacije naglo je napredovalo brodarstvo na Lošinju.

GERMANIZACIJA: Bachov je apsolutizam svojom naglašenom germanizacijom (godine 1853. u škole je uvedeno obave-

zno učenje njemačkoga jezika) i centralizacijom poništio umalo sva dostignuća dalmatinskih preporoditelja. Kao i u drugim hrvatskim zemljama tako su i Dalmaciju preplavili doušnici, a hrvatski su se intelektualci sklonili iz politike u manje opasne djelatnosti – bavili su se znanošću i kulturom.

MLADI I OBRAZOVANI: U sjemeništu u Splitu i na zadarskoj bogosloviji čitale su se hrvatske knjige, a skupina je đaka, pod vodstvom Mihovila Pavlinovića, Natka

Nodila i Luke Botića, osnovala društvo *Neboj* se iz kojeg je izašla većina hrvatskih preporoditelja.

MIHO KLAJČ: Miho Klaić rođen je u Dubrovniku 1829. godine. Bio je profesor u zadarskoj gimnaziji. Bio je vođa narodnoga preporoda Hrvata u Dalmaciji, član i predsjednik Dalmatinskoga sabora i predstavnik u Carevinskom vijeću. Borio se za ujedinjenje Dalmacije i Banske Hrvatske. Osnovao je brojne zaklade i gospodarska društva, a jedan je od osnivača Matice dalmatinske. ■

Napredak

Za vrijeme Bachovoga apsolutizma otvorene su pomorske škole u Zadru, Splitu, Kotoru, Dubrovniku, Rovinju, i Malom Lošinju. U Rijeci je 1850. godine počela raditi plinara. U Dubrovniku je 1850. godine osnovana prva meteorološka postaja u Hrvatskoj – uslijedilo je otvaranje postaja u Zagrebu, Gradiški, Zadru, Osijeku, Splitu, Varaždinu, Rijeci te na Korčuli, Visu i Hvaru 1858. Ante Kuzmanović, liječnik i novinar, pokrenuo je 1850. godine u Zadru prvi hrvatski pravni časopis »Pravdonoša«. Bokaljanin Ivan Visin prvi je Hrvat koji je oplovio svijet; krenuo je 1850. godine iz Antwerpena, a uplovio je 1858. godine u tršćansku luku. Za vrijeme Bachovoga apsolutizma uvedene su poštanske marke. U Puli je u nazočnosti cara Franje Josipa otvoreno 1853. godine ratno brodogradilište.

Piše: Milivoj Prčić

T(V)JEDNIK

Svjetski događaj, u nas nedovoljno zabliježen, svakako je susret predsjednika SAD *Busha* i predsjednika Rusije *Putina* u New Yorku, tijekom 60. zasjedanja Opće skupštine OUN, koja predstavlja na neki način začetak nove antante dvije vojno najmoćnije sile svijeta, o temi kako onemogućiti Iranu proizvodnju nuklearnog oružja. Ovdje kad se kaže Iran, misli se pritom i na Sjevernu Koreju, Siriju, Libiju i još poneke neželjene u ekskluzivnom klubu.

Svijet, a u njemu i naša država, mora pozdraviti ovakav potez vojnih velesila koji će spriječiti da se teroristi bilo koje politike, vjere ili boje kože, uz bilo čiju pomoć, dokopaju ubitačnih sredstava ogromnih kapaciteta i time izazovu vjerojatno posljednji svjetski rat. ■

Na domaćoj sceni najuzbudljiviji je bio nedolazak vođe JUL-a *Mirjane Marković* na suđenje u Beogradu, što treba značiti automatski novu tjeralicu Interpola, tzv. »crvenu« (uhiti gdje nađeš), a tada nema ništa od kupovanja vile u Den Haagu itd. Ni Rusija moguće neće biti sigurno mjesto kao prije, a onda preostaje *Lukašenko* ili opet ta Sjeverna Koreja, moguće neka od država na granici Europe i Azije sa sufixom »stan«!

Jednako je zanimljiv i neodlazak predsjednika SiCG *Markovića* na 60. jubilaru Opću sjednicu OUN, a tamo nije otišao ni *Tadić*, predsjednik Srbije, već je odletio samo ministar bez ovlasti, tj. *Vuk Drašković*, sa svojim engleskim je-

zikom koji nitko ne razumije, a i ne sluša, za razliku od francuskog jezika negdašnjeg ministra vanjskih poslova SFRJ *Koče Popovića*, kojeg je slušala cijela dvorana OUN uz primjerenu pozornost.

Kuha se nekakva »kaša« u zajedničkoj još državi, a kako će je *Solana* »dosoliti«, to ćemo vidjeti na proljeće, po svemu sudeći.

A za to vrijeme *Vojislav Vojvoda Šešelj* nam priča na TV B92 horor priče začinjene hard-core pornografijom, pa tko izdrži alal mu vjera. Suci su očito na kraju snaga, ali će oni »odsvirati« konac te utakmice! ■

Teatarski i teatralni sukob gradonačelnice Novog Sada, republičkog ministra kulture i umjetničkog ravnatelja »Sterijinog pozorja« okončan je nekakvim kompromisom, kako to već i biva! Od svih napada obranjen je *Medenicin* suvremeni koncept programa i tako su neke od stranaka ili partija poražene u svojim nacionalnim i konzervativnim stavovima glede programa. Mnogi pak misle da je repertoar cijelog Pozorja negda napisao sam *Sterija Popović*. Čitajte naslove njegovih komada: »Pokondirena tikva«, »Rodo-

ljupci«, »Kir Janja« i »Zla žena«, a može i obrnuto, jer su ti igrokazi uvijek aktualni!

Ne znam-o tko je ovlastio RTS da se svakodnevno u »špici« samonaziva »nacionalnom« televizijom, kada egzistira u višenacionalnoj državi, ali znamo da im je jednako stalo do plaćanja pretplate Mađara, Bošnjaka, Rumunja, Slovaka, Rusina, Bugara, Hrvata i mnogobrojnih Roma širom Srbije! ■

Apsolutni šampion svih sportova u 2005. godini je dakako i van sumnje gospodin *Roman Abramovič*, vlasnik Chelsea iz Londona, sa stadiona Stamford Bridge, nogometnog kluba koji je nakon više desetljeća i prvi put nakon Drugoga svjetskog rata, postao prvak Premier lige i pobjednik »Charity cupa«, tj. ekipa je pobijedila i nositelja Kupa Engleske federacije, i sada grebe k tituli prvaka Lige šampiona. No, najveći uspjeh mladog tajkuna Abramoviča

je bez dvojbe što je na vrijeme »sprintom« pobjegao van domašaja »cara« Putina, s dolarima u džepu, kad se silno obogatio trgovinom naftom u prvobitnoj akumulaciji kapitala u poslijesovjetskoj Rusiji. E tu, u brzini svoga bijega, oborio je svjetski rekord i sad može »domoljubno« financirati i CSKA, nogometni klub ruske vojske i tko zna sve koga još, i naravno najskupljeg trenera svijeta *Mourinha*. U zdravom tijelu, zdrav duh? ■

Promocija knjige i izložba u Bačkom Monoštoru

Prošlog petka 16. rujna u Centru građanskih aktivnosti u Bačkom Monoštoru otvorena je izložba slika *Martina Šeremešića* i istovremeno održana promocija knjige »Dukat ravnice« čiji su autori *Antonija Čota* i *Marija Šeremešić*. Organizator ovog događaja koji predstavlja uvod u jesenjske i kulturne aktivnosti u selu bila je Literarna skupina iz Bačkog Monoštora.

O radovima Martina Šeremešića posjetiteljima je govorila *Cecilija Miller* koja je posebno istaknula radove na dijelovima starih dasaka »koje su vještom obradom istaknule dramatičnost prikazanih događaja«, kao i umjetničku vrijednost slika obojenih tamno smeđim kontrastima.

Knjigu »Dukat ravnice« predstavile su članice Literarne skupine, a jedna od autorki knjige Marija Šeremešić je u prepunom Centru građanskih aktivnosti govorila o nastanku knjige, komentirala pojedine dijelove koji se odnose na običaje bliske Monoštorcima i čitala svoje stihove. Na preko 50 stranica posvećenih Šokcima nalaze se prilozi o Monoštoru, Bačkom Bregu i Sonti, sve to dokumentirano sa 50 crno-bijelih i 13 fotografija u boji. Prilozi o Monoštoru obuhvataju prikaze šokačke narodne nošnje, tradicionalnih običaja i Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora.

Na kraju predstavljanja Marija i Martin Šeremešić su Centru građanskih aktivnosti i Knjižnici u Bačkom Monoštoru poklonili knjige.

A. Forgić

Izložba povijesnih dokumenata u Somboru

Usrijedu 14. rujna u Mađarskoj narodnoj kasini u Somboru otvorena je izložba povijesnih dokumenata iz vremena kada je Sombor bio sjedište Bač-bodroške županije. Na otvorenju izložbe nazočni su bili predstavnici Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Davor Vidiš* i *Tihomir Šilović*, predsjednik HNV-a *Josip Z. Pekanović*, prvi konzul Republike Mađarske u Subotici *Lajos Tapi* i drugi dužnosnici.

U Bezdanu održani »Podunavski dani plesa, glazbe i rukotvorina«

Organizaciji Mjesne zajednice, nevladine organizacije »Puls« i Asocijacije za razvoj Bezdana, proteklog vikenda održani su 3. po redu »Podunavski dani plesa, glazbe i rukotvorina« na koje su učešće uzela kulturna društva iz SiCG, Mađarske i Hrvatske. U bogatom i raznolikom kulturnom programu predstavljene

su igre i plesovi Hrvata (HKUD »Vladimir Nazor« Sombor), Mađara (KUD »Petőfi Sándor« Bezdan), Srba (GKUD »Sombor«), a nastupila je i pjevačka skupina iz Zmajevca u Hrvatskoj. Domaćini su se predstavili vrlo uspješnim izložbama starih fotografija mjesta i izložbom rukotvorina.

A. Č.

Međunarodni festival reportaže Interfer u Somboru

U Somboru večeras 23. rujna počinje 10. Internacionalni festival reportaže »Interfer« koji će trajati do nedjelje 25. rujna. Program ovogodišnjeg Festivala će u tri dana objediniti gotovo sve kulturne ustanove grada. U Narodnom kazalištu bit će upriličeno svečano otvorenje Festivala, u Gradskom muzeju – Galeriji suvremene umjetnosti održat će se otvorenje izložbe »Interfer kroz plakat i fotografije«, Velika dvorana SO Sombor primit će goste prilikom uručenja nagrada. Projekcije uže selekcije TV reportaža otpočet će u subotu, 24. rujna u 10 sati nakon čega će uslijediti tribina »Reporter Svijeta«. Gosti, međunarodni i domaći, brojni novinari i reporteri posjetit će i Međunarodnu likovnu koloniju čiji je organizator Europski centar za mir i razvoj. Organizirani su i brojne posjeti turističkim lokacijama grada Sombora i okolice, a nagrade za životno djelo te ostale nagrade Festivala bit će uručene na završnoj svečanosti u nedjelju 25. rujna.

Pokrovitelj Festivala je Skupština Općine Sombor.

A. Č.

»Klapim« i »Bubuš« na Festivalu u Dugom selu

U subotu 24. rujna na Međunarodnom festivalu kratkog filma »Dugo selo 2005.« koji se održava u istoimenom mjestu u Hrvatskoj bit će prikazana dva filma *Ivana Ivkovića* *Ivan-dekića*. Kako ističe autor, publika će imati priliku vidjeti njegova ostvarenja »Klapim« i »Bubuš«.

Papina knjiga o Isusu Kristu

Splitaska nakladnička kuća »Verbum« predstavila je prošlog tjedna knjigu »Na putu k Isusu Kristu« autora kardinala *Joseph Ratzingera*, sadašnjeg pape Benedikta XVI. To je četvrti Ratzingerov naslov koji u Hrvatskoj objavljuje »Verbum«, i to kao 23. naslov u knjižnici Fides.

Riječ je o devet teološko-kristoloških rasprava objavljenih u više časopisa početkom trećeg tisućljeća u kojima sadašnji Papa ističe da se Isusov lik iz Evanđelja ne može svesti na blagog čovjekova prijatelja koji nam sve odobrava, već je zahtjevan otкупitelj svijeta.

»Knjiga će čitatelju pomoći pronaći autentičnog Isusa Evanđelja koji odgovara na najdublja pitanja ljudske egzistencije«, kazao je glavni urednik »Verbuma« *mr. Petar Balta*.

U Subotici otvorena izložba slamarke Ivane Dulić

Autentičan likovni izraz u domenu slamarske tehnike

U svom radu Ivana Dulić se opredijelila za sječenu slamu kao osnovni materijal iz praktičnih ali i zbog razloga jer joj kao takva slama djeluje puno »filigranskije i prefinjenije« u konačnom oblikovanju svojih rukotvorina

Prošlog tjedna u četvrtak 15. rujna u suvenirnici pod Gradskom kućom u Subotici okupio se veliki broj ljudi. Povod – prva samostalna izložba njihove sugrađanke, umjetnice u tehnici slame *Ivana Dulić*.

Kako je glavna funkcija suvenirnice da promovira stvaralaštvo onih umjetnika koji svoju djelatnost zadržavaju u okviru tradicionalnih zanata, tehnika i oblika te tradicionalnih i prirodnih materijala ovoga kraja, tako je sasvim logično bilo da baš u ovom galerijskom prostoru Dulićeva upriliči svoju predstavljanje javnosti.

OTKLON OD TRADICIONALNOG SLAMARSTVA: Uz tamburašku glazbu kojom su nas sačekali i ispratili članovi ansambla »Ravnica« izložbu je ispred subotičkog Gradskog muzeja otvorila povjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković*.

Ona je istaknula kako prema svom stvaralaštvu te odnosu prema radu u tehnici slame ova umjetnica spada u skupinu mlađih generacija slamarki jer je načinila jedan mali otklon u odnosu na tradicionalno slamarstvo – kako u domenu tematike tako i u tretiranju slame kao materijala. »U nekim se svojim radovima Ivana zadržava u okviru tradicionalnog slamarstva i to ponajprije u onima gdje inspiraciju nalazi u

narodnom životu i prošlosti ovog naroda. Međutim, može se kazati da ona radi na drugačiji način. Ona nalazi drugačija rješenja – ona slamu reže i takvu je plete te

tentirala« u tehnici slame kao što su dočaravanje čipke, mustre iz ćilima, specifična uskršnja jaja, zlatne jabuke, razne lutke (Parizanke, Bunjevke) kao i zanimljivi

Otvorenje izložbe: Ivana Dulić i Ljubica Vuković

to čini osnovu njezinih radova«, objasnila je povjesničarka umjetnosti.

U prilog takvim konstatacijama publika je mogla vidjeti različite vrste radova ove umjetnice, među njima i posvjedočiti nekoliko stvari koje je ova stvarateljica »pa-

vi rad pod nazivom »Radost života« koji asocira na zemaljsku kuglu i simbolizira radost zajedništva.

STALNI POMACI U STVARALAŠTVU: O svojoj četvrtoj, a prvoj u rodnom gradu, samostalnoj izložbi Dulić je kazala sljedeće: »Ovo su radovi nastali većinom ove a poneki i prošle godine. Na prijedlog Olge Kovačev Ninkov koja me je sve vrijeme 'bodрила' odlučila sam napraviti ovu samostalnu izložbu«. U svom radu opredijelila se za sječenu slamu kao osnovni materijal iz praktičnih ali i zbog razloga jer joj kao takva slama djeluje puno »filigranskije i prefinjenije« u konačnom oblikovanju svojih rukotvorina. Ona je napomenula kako dok radi na realizaciji jedne ima već ideju za naredni pomak u svom stvaralaštvu. »Već imam ideju što ću sljedeće pokušati. Trebala bi to biti skulptura od slame. Ne znam još u potpunosti kako ću to ostvariti, ali nadam se da će mi poći za rukom«, poručila je Dulićeva.

D. B. P.

Zadržati samosvojnost u radu

Ivana Dulić je rođena 1944. godine u Đurđinu. Odrasla je u seoskom domaćinstvu pokraj šestoro djece s roditeljima koji su važili kao stvaraoci u selu (otac samouki majstor, a mati pisac, slikarica, slamarka). Kroz cijelo djetinjstvo izrađivala je ručne radove od krpica, vune, konca, drveta, zove, trske, kukuruzovine, slame...

Godine 2000. učlanila se u likovnu sekciju »Slap« kod *Vlatka Prekajskog*, a krajem iste godine u »Srp« kod *Ane Crnković*, gdje se definitivno opredjeljuje za rad sa isključivo sječenom pletenom slamom.

Sudjelovala je na Internacionalnoj koloniji naive »Viktor Parhon« u Bakau (Moldavija), na kolonijama »Jesen pod Okićem« 2002. i 2003., na koloniji »Tragom svjetlosti i boja« u Krašiću 2004. te na I. sazivu kolonije u Đurđinu »U moru klasova«. Za četiri godine rada sudjelovala je na velikom broju skupnih izložbi u SiCG (Subotica, Beograd, Vrnjačka Banja...), Hrvatskoj (Zagreb i okolica), Mađarskoj (Segedin), Bugarskoj (Sofija) i Rumunjskoj (Bakau) i Rusiji. Prvu samostalnu izložbu imala je 2003. godine u Senti.

Kako sama ističe, u svom radu pokušava zadržati samosvojnost i uraditi nešto što do sada nije urađeno...

Koncert Subotičkog tamburaškog orkestra u Subotici

Nastup sa izraženim zabavnim karakterom

Na koncertu je nastupilo šest vokalnih solista, a pokraj onih koji su već nastupali s orkestrom, prvi put smo u suradnji sa subotičkim tamburašima čuli i Lidiju Horvat, te gošću iz Novog Sada, Sofiju Lemaić

Prošlog četvrtka 15. rujna u velikoj vijećnici Gradske kuće, Subotički je tamburaški orkestar održao koncert koji je nosio naslov »Za srce i dušu«.

Prema riječima *Stipana Jaramazovića*, umjetničkog rukovoditelja orkestra, ovaj je koncert bio po svemu neobičan i drugačiji od onih kakve orkestar obično priređuje. »Sama koncepcija programa je bitno različita i to zbog toga što sam ja osluškivao što moji mladi pjevuše kad se zabavljaju, što sviraju, te sam na bazi toga sastavio jedan drugačiji program.«

ŠEST VOKALNIH SOLISTA: Na programu koncerta našlo se klasičnih evergreena, skladbi iz opusa filmske glazbe, pop pjesama i na kraju pjesama s ovog podneblja, zapravo pjesama sa ili Festivala bunjevačkih pisama ili pjesama koje su nastale u tom duhu.

Na koncertu je nastupilo šest vokalnih solista, a pokraj onih koji su već nastupali s orkestrom, prvi put smo u suradnji sa subotičkim tamburašima čuli i *Lidiju Horvat*, te gošću iz Novog Sada, *Sofiju Lemaić*. Na početku koncerta nastupila je *Antonija Piuković* s pjesmom »Život stati neće« iz repertoara hrvatske moderne pop glazbe, a nakon toga su uslijedile skladbe »Over the rainbow«, »Feelings« i »Memory« *Barbare Streisend*. Sljedeća po redu nastupila je gošća iz Novog Sada, *Sofija Lemaić* koja je otpjevala nekoliko poznatih skladbi kao

što su »Sjedim u jednom pariškom lokalu«, »Kaži zašto me ostavi« te »Sunčane skale«. *Lidija Horvat* koju poznajemo s nekoliko nastupa na Festivalu bunjevačkih pisama, prvi put je nastupila s orkestrom i otpjevala skladbe »Mili moj«, »Johnny«, »La chate mi cantare«. *Josip Francišković* nastupio je s pjesmama kao što su »Spavaj cvijete moj«, »Večeras je naša fešta« i »O Lola«. *Marija Jaramazović* pjevala je »Mito bekrijo« te nekoliko ciganskih

skladbi, dok je *Antun Letić Nune* nastupio je s pjesmama poznatim s Festivala bunjevačkih pisama i hit pjesmom *Zvonka Bogdana*. »Ko te ima taj te nema«.

Valja spomenuti kako su pomoć u sviranju orkestru pružili *Kristina Molnar* na flauti te instrumentalist na udaraljkama.

IZLET U DRUGAČIJE VRSTE GLAZBE: Uz ovaj koncert nije bio priređen tiskani program (stoga i nisu navedene sve pjesme koje su solisti izvodili), a niti prave konferanse već je svaki pjevač, kako se to njemu učinilo najzgodnije, sebe najavljiivao. Ovaj veoma uspješan projekt po riječima *Stipana Jaramazovića*, realiziran je uz pomoć lokalne samouprave.

Oni koji prate koncerte orkestra, već su i na ranijim koncertima imali prilike čuti »izlet« u izvedbu drukčije vrste glazbe – odstupanje od onoga što je orkestar godinama rada pokazivao kao svoj smjer. Tako je ovaj koncert realiziran u vidu otklona od takozvane ozbiljne glazbe, u jednom lakšem duhu, veselijem ozračju, sa izraženim zabavnim karakterom. Naravno, kao ističe njihov umjetnički rukovoditelj, orkestar i dalje radi na svojem osnovnom usmjerenju a to su prava tamburaška glazba te prilagođene obradbe iz svijeta klasične glazbe.

Nela Skenderović

Izložba slika Ivana Manjeska – Charlyja u Subotici

Vlastite stvaralačke zakonitosti

Manjeskove forme i koloriti egzistiraju u dinamičnom odnosu, pokreću promatrača a umjetnikova mašta aktivna je u svakom potezu kreiranja likovne vizije. Samozatajnost i marljivost ovog umjetnika udruženi s petim elementom – ljubavlju pružaju jedan drugačiji pogled na svijet. A obuhvaćeni svim ovim karakteristikama, njegovi radovi nas teško mogu ostaviti ravnodušnim.

Nakon prve samostalne izložbe koju je prošle godine priredio u HKC »Bunjevačko kolo«, subotički slikar Ivan Manjesko se u ponedjeljak 19. rujna odlučio ponovno predstaviti lokalnoj likovnoj publici. Kako njegov likovni izričaj predstavlja odstupanje od određenih standarda, tako je i koncepcija prezentiranja radova ovoga puta podrazumijevala jedan nesvakidašnji tretman.

U dva odvojena galerijska prostora, prvo u galeriji Gradske knjižnice a potom u holu Otvorenog sveučilišta, te pod nazivom »Peti element«, Manjesko se odlučio prikazati svoja likovna ostvarenja koja su, prema njegovim riječima, nastala u periodu od proteklih godinu dana.

SJEĆANJE NA DJETINJSTVO: Izložbu u komornom ambijentu prvopomenute galerije otvorio je Mile Tasić. Ovdje izložene radove Tasić je opisao kao uspješan pokušaj da se sačuva sjećanje na djetinjstvo u, kako je istaknuo, bojama pidžame. Jer, kako ovaj likovni kritičar bilježi u katalogu izložbe, Manjesko »praveći svojevrsnu tortu s raznobojnim šla-

U galeriji Gradske knjižnice: Ivan Manjesko, Mile Tasić i Laura Jurić na violončelu

gom kao da nas poziva i vraća u svoje bajkovito djetinjstvo, u svoju prošlost zaokruženu konceptualnim šarenilom rijetko viđenim na subotičkom prostoru, iznenađujućim i novim.« Takvom oživljavanju

prošlosti poslužili su, originalni ili oni koji podsjećaju na negdašnje, predmeti koji su umjetnika okruživali u mladalačkom dobu »presvućeni« sada u novi kolorit živih i jarkih boja – vaga, tragač, bure, žrvanj, kante, čiviluk, boce, televizor, gramofon, radio aparat – na ovakav način ponovno uspostavljajući odnos prema radostima života smještenih u postupke one prve dječje, ali i nove umjetničke igre.

Manjesko se u radu nakon početnog klasičnog štafelajskog slikarstva vremenom transponirao u prostore slobodnije forme apstraktnog izražavanja, te se, prema Tasićevim riječima, ova kompletna izložba čini kao pravi potez kojim slikar na hrabar način otkriva svoje umjetničko biće.

Prepoznavanje

Manjesko prilikom stvaranja ne razmišlja već se prepušta svome istinskom osjećaju da će nešto stvoriti. Tako svojim djelima ne voli davati naslove već ostavlja vremena da oni sami za sebe to učine. Kako je istaknuo, najviše voli da publika sama prepozna sebe i svoje misli u njegovim slikama.

SERIJE RADOVA: U većem i drugačijem prostoru drugog dijela izložbe »Peti element« Manjesko nastavlja priču svog umjetničkog razvitka. O tome najbolje svjedoče riječi njegovog prvog učitelja crtanja i slikanja *Istvana Tereka*, inače osnivača i člana Grupe Q. »Kada je počeo s likovnim stvaralaštvom Manjesko je u grupi bio najredovitiji član. Prošlo je nekoliko godina i Ivan je uradio veliki broj radova. Vrijeme će pokazati vrijednost njegovih djela, a ako samo pogledamo hrabrost i fantaziju s kojom stvara, onda se možemo nadati da će, ili već jeste, načinio nešto što posjeduje umjetničku vrijednost«, kazao je ovaj slikar prilikom otvorenja drugog dijela izložbe.

Radovi u holu Otvorenog sveučilišta najbolje svjedoče umjetnikovo stilsko i tehničko istraživanje. Ovdje nam se Manjesko otkriva u više različitih serija slika. Izložba tako donosi interesantnu seriju »Od starog novo« u kojoj je ukrštanjem (inverzijom dijelova) postojećih došao do novih slika. Potom nas serijom »Ulov« upoznaje sa zanimljivom igrom kombiniranja pozadine i plastičnih ili gumenih aplikacija. Tu su i geometrijska poigravanja – slike sačinjene od poklopaca za dinamo koji postavljeni u drugačije odnose te kolorite grade zanimljive cjeline (»Dijagonala I i II«, »Centar«, »Duplo golo«, »Pismo«). Pokraj razigranih kolorističkih efekata na ostvarenjima »Plavi cvijet«, »Lava«, »Bašča«, »Šuma«..., upečatljiva je i serija radova manjih formata (»Bez naslova«), koji su zapravo detalji izvučeni iz većih kompozici-

Dosadašnji likovni rad

Ivan Manjesko je rođen 1959. godine u Subotici. U proljeće 2001. godine počinje se baviti crtanjem i slikarstvom u Likovnoj sekciji Q. Sa članovima ove sekcije sudjeluje na jednodnevnim likovnim kolonijama i izlaže na nekoliko skupnih izložbi. Članom Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« postaje u jesen iste godine kada ga započinje podučavati likovni pedagog i slikar Stipan Šabić. Sudjelovao je u radu likovnih kolonija: Oroshaza u Mađarskoj 2001., »Bunarić« u Subotici 2002., 2003., 2004., 2005., »Likar« u Osijeku 2003., »Sava« u Brčkom 2003., »Đetva u Slovačkoj 2004., Ilok, Slatina, Hrvatska 2005., Breške – Tuzla u BiH, 2005. Svojim radovima dao je doprinos za Inicijalni fond za otvaranje Hrvatske čitaonice, zaštitu objekta »Bagolyvár«, obnovu dijela rehabilitacijskog centra subotičke bolnice te obnovu tornja na crkvi sv. Roka.

cija, a u tehničkom domenu plod su mišljanja boje s različitim tečnim i čvrstim dodacima.

MANJESKOVE FORME I KOLORITI: Koliko god nam slobode tumačenja pružala njegova djela, neke su stvari ipak sigurne. Manjeskove forme i koloriti egzistiraju u dinamičnom odnosu, pokreću promatrača a umjetnikova mašta aktivna je u svakom potezu kreiranja likovne vizije. Samozatajnost i marljivost ovog umjetnika udruženi s petim elementom – ljubavlju pružaju jedan drugačiji pogled na svijet. A obuhvaćeni svim ovim karakteristikama, njegovi radovi nas teško mogu ostaviti ravnodušnim.

Manjeskovo predstavljanje potpomogli su i umjetnici koji su nastupili prilikom otvorenja izložbi. Prvo su to učinili učenici muzičke škole *Laura Jurić* na violončelu i članovi tamburaškog ansambla »Neven«, a potom u prostoru drugog dijela izložbe *Ana Jagodić* na harmonici te dvojica jazz glazbenika. Za interpretiranje stihova pjesme »Vojvodina« *Miroslava Antića* pobrinuo se glumac subotičkog Narodnog kazališta *Miloš Stanković*.

D. Bašić Palković

Posjet svečanostima Zrinskog u Sigetu

Siget – simbol obrane hrvatskog identiteta

Slatinjani su ovog mjeseca na čelu s predsjednicom ogranka Matice hrvatske u Slatini Danicom Krehulom posjetili Siget gdje su položili vijenac kod spomenika Nikoli Šubiću Zrinskom

Piše: Đuro Franković

U gradu Sigetu (Szigetvár) svake godine održavaju se razne bogate kulturne manifestacije, spomen-svečanosti povodom bitke kod Sigeta 1566. godine, kada je grad i tvrđu sa svojim neustrašivim hrvatskim i mađarskim vitezovima branio *Nikola Šubić Zrinski*.

Na mjestu nekašnjih sudbonosnih događaja Nikoli Šubiću Zrinskom podignut je spomenik, a prije dvije godine Ogranak Matice hrvatske u Slatini smatrao je važnim postaviti spomen-ploču na hrvatskom i mađarskom jeziku, te od tog vremena, ali već i ranije, brojno društvo iz tog grada svake godine posjećuje Siget gdje na spomen-ploču polažu vijenac. Na spomen-ploči stoji: »Pjesnicima braći Nikoli i Petru Zrinskom koji su opjevali opsadu Sigeta i junačku pogibiju svoga pradjeda Nikole Šubića Zrinskog«.

OVOGODIŠNJI POSJET: Slatinjani su ovog mjeseca na čelu s predsjednicom ogranka Matice hrvatske u Slatini *Danicom Krehulom* posjetili Siget te poslušali predavanje *Lászla Ravasza*, predsjednika »Priatelja tvrđe« u Sigetu koji se pokazao dobrim poznavateljem povijesti ovoga grada i povjesnih događaja iz 1566. godine. Njihovo društvo će uskoro izdati monografiju na oko 900 stranica o gradu za što su već osigurana i sredstva. Najprije su gosti položili vijenac kod spomenika Zrinskog i dvojezične ploče.

Put gostiju je nakon polaganja vijenca vodio u mali muzej koji se nalazi isto u tvrđi, uz koju se nalazi i džamija. Turci su je poslije zauzeća grada za svega tri tjedna izgradili a uz nju i minaret visok 33 metra, do čijeg vrha vode 140 stepenice. U muzeju je izloženo 14 tisuća eksponata, što oružja, grafika, slika, drvoreza i sl. koji se momentalno nalaze na restauriranju u Pečuhu. Privremeno je Povijesni muzej u Budimpešti posudio svoje predmete za izložbu. Gospodin Ravasz je objasnio kako su od turske Vlade zatražili nacрте za minaret i materijalnu pomoć za adaptaciju džamije koja bi uskoro trebala biti obnovljena i predana u svom nekadašnjem sjaju.

DVA SPOMENIKA ZRINSKOM: Valja reći da Nikola Šubić Zrinski u samome

gradu ima dva spomenika, pokraj onoga u tvrđi i drugi koji se nalazi na malom gradskom trgu. Nedavno je pak turska Vlada

Zajednički spomenik Nikoli Šubiću Zrinskom i sultanu Sulejmanu u Sigetu

podigla spomenik sultanu *Sulejmanu* koji je vodio opsadu sigetske tvrđave, te je oronuli 72-godišnji turski vladar, još prije zauzeća grada, 5. rujna ovdje preminuo. Njegov spomenik je podigla turska Vlada, ali nakon par godina podigla je i spomenik Nikoli Šubiću Zrinskom, u istom malom spomen-parku – u zračnoj liniji udaljenoj za svega jedan kilometar od tvrđave, gdje

je za vrijeme obrane navodno bio razapet sultanov šator. Ueuropskoj povijesti jedinstven je ovaj primjer za dva velika borca i neprijatelja, koja kao da su se u smrti »pomirila«.

SURADNJA: Danica Krehula je o suradnji Slatine s ovim mađarskim gradom kazala sljedeće: »Suradnja gradova Slatina i Sigetvara započela je osamdesetih godina prošloga stoljeća, najprije na području sporta, a zatim i na gospodarskoj i kulturnoj razini. Matica hrvatska – ogranak Slatina započinje kontakte 1991. godine. Svaki posjet Sigetvaru za nas je iz Hrvatske uvijek posebno uzbudljiv, jer Siget za Hrvate predstavlja simbol obrane hrvatskog identiteta«. Ona je istaknula i kako je današnji Sigetvar posebno drag grad prijatelj s kojim je Ogranak Matice hrvatske i Grad Slatina postavio zajedničku spomen-ploču. Posebno vrijedno u suradnji je i to što se javio interes za učenje mađarskog jezika u Slatini te učenje hrvatskog jezika u Sigetvaru. »Česti su nastupi Gradskog pjevačkog društva Zrinski iz Slatine, KUD-a 'Slavonac' iz Sladojevaca, izložbe slatinskih slikara, sudjelovanje slikara iz Sigetvara na likovnoj koloniji u Slatini. Zbor iz Sigetvara je također nastupao u Slatini, a razmjenjuju se posjete sportskih ekipa. U svemu što doživljavamo u Sigetvaru sat je povijesti i osjećaj da je ovo prostor na kojemu su uz povijesne činjenice snažne i one duhovne povezanosti u zajedničkoj prošlosti. Osobni kontakti omogućavaju ostvarivanje postojećih osobnih i zajedničkih potencijala potičući novu kreativnu suradnju na zajedničkim temama«, objasnila je Krehula. ■

Pogibija Zrinskog

Poznata je činjenica kako o opsadi grada imamo autentično izvješće dijaka kaptana Zrinskog, *Franje Črnka* koji je preživio bitku i u svojoj »Kronici« opisao događaje. Nakon petotjednih bojeva 7. rujna Nikola Zrinski Sigetski odlučio je s preostalim vitezovima u jurišu izaći iz grada – ne predati se nego probiti. U tom jurišu, zajedno s drugim vitezovima i vojvodama, Zrinski je poginuo. Njegovu glavu, koja je bila nataknuta na kolac, prema Črnkovo »Kronici«, 8. rujna cijeli dan u mimohodu promatrali su Turci. Devetoga rujna *Mehmed-paša Sokolović*, veliki vezir i sultanov zet, glavu Nikole Zrinskog poslao je budimskom paši *Mustafi Sokoloviću*, koji je prekrpio svilom i poslao u cesarov u Đer (Győr), odakle je *Boltižar Bačani* pošalao u Čakov Turen tj. Čakovec, gdje je u mauzoleju u Svetoj Jeleni pokopana.

Međunarodni hrvatski festival »Dobro došli naši mili gosti« u Pečuhu

Postavljen novi Guinnessov rekord

*Na Festivalu je nastupilo 10 društava iz Republike Mađarske, Republike Hrvatske, Srbije i Crne Gore te Bosne i Hercegovine * Ukupno 846 osoba plesalo je u zajedničkom kolu i time postavilo novi Guinnessov rekord*

Protekli vikend 17. i 18. rujna u organizaciji Kulturno-umjetničkog društva »Tanac« iz Pečuha održan je X. Međunarodni hrvatski festival pod nazivom »Dobro došli, naši mili gosti«.

Nakon subotnjeg kratkog mimohoda i nastupa na trgu ispred Katedrale, započeo je gala program na Ljetnoj pozornici, gdje je nastupilo 10 društava iz Republike Mađarske, Republike Hrvatske, Srbije i Crne Gore te Bosne i Hercegovine.

Najmlađi sudionik rekorda:
Zoran Emberović

Na samom otvorenju Festivala, hrvatski konzul u Pečuhu *Milan Bandić*, istaknuo je kako je ovaj festival dobar uvod u nastojanju grada Pečuha da bude proglašen Europskim gradom kulture u 2010. godini.

Drugi nedjeljni dan gostovanja, sudionici su obišli hrvatsko naselje Udvar, na 10 kilometara udaljenosti od Pečuha, gdje su sudjelovali na sv. Misi a potom i na programu koji je upriličen na otvorenoj pozornici Doma kulture.

Festival je ujedno bio i povod u postavljanju novog Guinnessovog rekorda u broju osoba-folklorša uključenih u zajedničko kolo. Posljednji Guinnessov rekord je postavljen 2002. godine u Deski kraj Segedina gdje je 492 osoba bilo u kolu i ple-

salo. U subotu 17. rujna cijeli Szécsényijev trg bio je ispunjen folkloršima, i to s ukupno 846 osoba, koje su plesale u zajedničkom kolu, što je ujedno sada i novi Guinnessov rekord. Ponosni sudionici novog postavljene rekorda bili su i članovi HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, kao zapaženi sudionici proteklih događanja. Najmlađi sudionik rekorda bio je *Zoran Emberović* star 11 mjeseci.

Kako je naglašeno na otvorenju Festivala, Republika Mađarska je uložila 25 milijuna forinti za izgradnju Hrvatsko-mađarskog centra »Miroslav Krleža« u Pečuhu, što je potvrda dobrosusjedske suradnje s Republikom Hrvatskom te pobratimljenosti Pečuha s gradom Osijekom.

L. S.

Okupili se Hrvati iz četiri države

Na Festivalu su sudjelovala sljedeća društva: KUDH »Bodrog« – Bački Monoštor, KUD »Sloga« – Draž, KUD »Ivan Mažuranić« – Karlovac, KUD »Koprivnica« – Koprivnica, KUD »Tanac« – Pečuh, KUD »Sali« – Sali (Hrvatska), FA »Brod« – Slavonski Brod, HKPD »Matija Gubec« – Tavankut, KUD »Izvor Žabljak« Usora, Žabljak (BiH) i KUD »Ivan Goran Kovačić« iz Zagreba.

I bunjevačko plemstvo je obilježavalo knjige u svojem vlasništvu

Lemeški ex-libris

*Nekolicina lemeških plemića posjedovala je i bogate knjižne fondove, a neki i ekslibrise sukladno svjetskim trendovima * Jedini, do sada poznati ekslibris koji predstavlja porodični grb uz koji stoji ime vlasnika i godina sticanja plemstva, 1690., je ekslibris Đure Vidakovića iz Lemeša*

Želimo li uputiti na vlasnika knjige te time ujedno i opomenuti da se knjiga mora vratiti onome od koga je posuđena ili želimo li ukrasiti knjigu, utisnućemo na prednju stranicu svoj znak. Likovnim govorom predstaviti će se vlasnik mnogo više od nečitkog potpisa.

»Iz knjiga« doslovni je prijevod za »ex libris«, a označava umjetnički oblikovanu naljepnicu koja se uljepljuje na unutarnju stranu prednjih korica knjige, a sadrži ime vlasnika knjige. Uz ime, često nalazimo na ekslibrisu i druge grafičke obavijesti: grb, portret, monogram, simbol, uzrečicu ili motto.

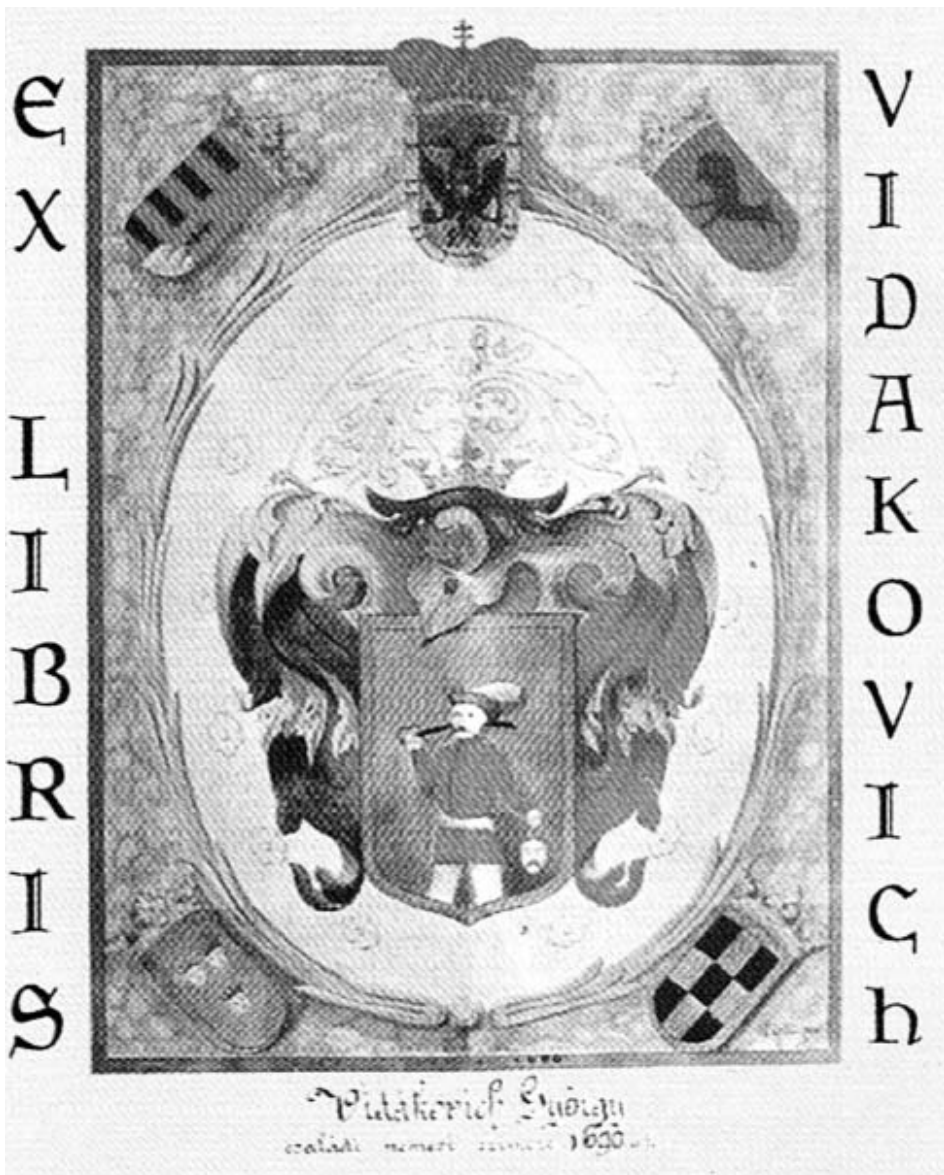
EKSLIBRISI U HRVATA: U Europi su ovakve vrste obilježavanja knjiga poznate od srednjeg vijeka. Hrvatsko-ugarski kralj *Matijaš Korvin* posjedovao je bogatu knjižnicu, a u svakoj knjizi, na prvoj strani bio je njegov grb. Izumom tiska u 15. stoljeću ekslibrisi teži da postane umjetnina, pa izgleda kao mala žanr slika.

Prvi tiskani ekslibrisi u Hrvatskoj pripadaju krugu naših humanista iz Dalmacije. Prvi, do danas poznati potječe iz 15. stoljeća, a pripadao je *Đuri Đurkoviću*. Ekslibrise su posebno, po narudžbi izrađivali grafičari ili slikari, a onaj *Jakova Baničevića*, Korčulanina, diplomata i tajnika cara *Maksimilijana*, izradio je osobno glasoviti njemački slikar *Alfred Dürer*.

Po uzoru na carske i kraljevske dvorove te diplomate, ekslibrise, ali tek od 17. stoljeća počinje izrađivati i visoko hrvatsko plemstvo. Sačuvani su oni, hrvatskoga bana i pjesnika *Nikole Zrinskog* na kojima je uz ugravirani portret stajala i deviza: »Sors bona nihil aliud«. Nikolin sin Adam koji je poginuo u bitci kod Slankamena uz svoj portret i devizu »Arte et Marte« imao je u ekslibrisu i sliku knjižnice s različitim ratnim trofejima.

U 18. stoljeću jača i srednje plemstvo pa se ekslibristika širi i među njima. Uglavnom su sve vrlo ukusni heraldički ekslibrisi.

LEMEŠ U EUROPI: Manje je poznato kako je i naše, bunjevačko plemstvo imalo svoje ekslibrise, napose ono nastanjeno od 1748. u jedinoj oazi plemića – plemićkom posjedu Militiciensis – Lemeš. Ne samo da

su, dakle, bili ratnici (otuda i ime, lat. miles, militaris, vojnik), carski službenici i diplomate, županijski administratori ili ratari, Lemeški plemići bili su i bibliofili. Nekolicina ih je posjedovala i bogate knjižne fondove, a neki i ekslibrise sukladno svjetskim trendovima. Jedini, do sada poznati ekslibris koji predstavlja porodični grb uz koji stoji ime vlasnika, i godina sticanja plemstva, 1690., je ekslibris *Đure Vidakovića* iz Lemeša.

KOLEKCIONARI: S kraja 19. stoljeća u nas počinje, među bibliofilima i saba-

racima jačati zanimanje za ekslibristiku pa se javljaju i prve zbirke. Bogatu zbirku skupio je *Ivan Bojničić Kninski*, ali je ona dospjela u Budimpeštu. Zbirka *Emilija Laszowskoga* nalazi se danas u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci te Gradskoj knjižnici u Zagrebu. U Zagrebu je također, 1929. godine organizirana prva slavenska Ex Libris izložba. Održana je u Muzeju za umjetnost i umjetnički obrt. U posljednje vrijeme povećalo se zanimanje za ekslibristiku te je godine 1993. u Zagrebu osnovano Hrvatsko društvo »Ex libris.«

A. Čota

U tijeku su pripreme za 5. Festival bunjevački pisama

Rade i očekuju najbolje

Branko Ivanković Radaković: »Imamo još desetak dana do Festivala koje ćemo maksimalno iskoristiti kako bi sve u konačnoj verziji zazvučalo besprijekorno« * **Mira Temunović:** »Na audiciji za vokalne soliste izabrali smo 11-ero djece koja će nastupiti, a od zborova će na Smotri sudjelovati sedmeročlani zbor iz Male Bosne«

Festival bunjevački pisama čija je osnovna svrha promocija i popularizacija nove bunjevačke glazbe ove će se godine održati po peti put. Festival je zakazan za 30. rujna a održat će se u HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici. Kao poticaj onim najmlađima da doprinesu očuvanju kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, dan ranije 29. rujna će se na istom mjestu po prvi puta održati i »Smotra dječjih pjevača i zborova«.

UVJEŽBAVANJE PJESAMA: U Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo« prije dva tjedna otpočele su probe Festivalskog orkestra. Predvođeni ravnateljem *Brankom Ivankovićem Radakovićem* orkestar čini 15-ero glazbenika, sakupljenih iz Subotičkog tamburaškog orkestra i Tamburaškog odjela HKC »Bunjevačko kolo«. »Probe teku u najboljem redu. Uvježbali smo aranžmane a odnedavno smo počeli probe i s vokalnim solistima. Prošle sam godine također vodio ovaj orkestar te mi je zbog toga sada lakše raditi. Članovi orkestra su uglavnom isti, dobro se poznajemo i mislim da će ovakva atmosfera u kojoj radimo dati dobre rezultate u što će se i publika moći uvjeriti. Imamo još desetak dana do Festivala koje ćemo maksimalno iskoristiti kako bi sve u konačnoj verziji zazvučalo besprijekorno«, kazao je Branko Ivanković Radaković.

Radna atmosfera: Branko Ivanković Radaković na probi s Festivalskim orkestrom

SMOTRA DJEČJIH PJEVAČA I ZBOROVA: U prostorijama Subotičkog tamburaškog orkestra u novoj Općini teku pripreme za Smotru dječjih pjevača i zborova. Veliki broj, čak 48-ero djece, okupljeno je za prateći orkestar Smotre i sprema se za svoje premijerno izdanje.

Tročlani organizacijski odbor Smotre čine profesorica tambure u Muzičkoj školi u Subotici ujedno i ravnateljica dječjeg orkestra Smotre *Mira Temunović*, učiteljica u OŠ »Matko Vuković« *Ana Čavrgov* i glazbena pedagoginja *Nela Skenderović*.

»S geslom, Tuđe poštujemo, svojim se dičimo« ušli smo u pripremanje dječje smotre u okviru Festivala bunjevački pisama. U

Motivirani za rad: Mira Temunović priprema najmlađe za nastup

ovom dijelu programa sudjelovat će djeca uzrasta od 6 do 14 godina. Dječji orkestar za ovu prigodu činit će učenici odsjeka za tamburu Muzičke škole, članovi Dječjeg orkestra Subotičkog tamburaškog orkestra te članovi tamburaških orkestara kulturno-umjetničkih društava iz Đurđina i Male Bosne. Na audiciji za vokalne soliste izabrali smo 11-ero djece koja će nastupiti, a od zborova će na Smotri sudjelovati sedmeročlani zbor iz Male Bosne«, kazala je ravnateljica Mira Temunović.

Probe za Smotru počele su u kolovozu a prema riječima ravnateljice djeca koja uvježbavaju program su talentirana i redovito se odazivaju na probe, što čini dobre osnove za uspješan nastup. »Veći dio programa činit će narodne bunjevačke pjesme za koje je aranžmane priredio *Vojislav Temunović* a pokraj njih bit će izvedeno i nekoliko pjesama s prethodnih Festivala bunjevačkih pisama«, najavila je ravnateljica.

D. B. P.

Dr. Marko Sente, predsjednik
Organizacijskog odbora Festivala

Novih petnaest pjesama

Ove godine ćemo se potruditi da Festival bude još bolji nego prošli. Predstavit ćemo 15 novih kompozicija što je za tri kompozicije više nego prošlogodišnjem programu. Ove će se godine natjecati kompozicije koje su napisali *dr. Josip Stantić, Nela Skenderović, Vladislav Nađmić, Antuš Gabrić, Josip Francišković, Slobodan Ivković, Stipan Jaramazović, Nikola Jaramazović, Marinko Rudić Vranić, Antun Letić – Nune, Géza Kucsera ml., Ivan Mamužić, Petar Kuntić, Zlatko Nikolić i Zoran Šipoš*. Festival će ove godine biti šireg opsega, pripremamo dvije programske večeri. Smotra dječjih pjevača i zborova koja se ove godine održava prvi puta trebala bi postati stalni dio Festivala i narednih godina.

In memoriam: Branko Mihaljević (1931. -2005.)

Otišao prije lastavica

Lastavice su spakirale kovčeg i sjele na telefonske žice spremajući se otići u neki dalek južni kraj. Potočić, koji se sjeća prošle surove zime, ove je godio čvrsto odlučio krenuti za njima. Tri su hrabra prijatelja, Zeko, Zriko i Janje, prokužila što potok namjerava ove jeseni. Neće on nama, pomislili su, nestajat svake zime. Njihov je otac nestao prije nego su lastavice i krenule

Branko Mihaljević rođen je 1931. godine u Zagrebu. Nakon svršetka školovanja, u zreloj dobio došao je u Osijek. Dugo je godina bio urednik glazbenog i glazbeno-dokumentarnog programa radija Osijek. Istraživačko novinarstvo usmjerio je prema narodnoj umjetnosti, običajima, pjesmama i plesovima Slavonije i Baranje. Ukoričio je svoja istraživanja o povijesti osječke zabavne glazbe. Postavio je na scenu dva mjuzikla. »Slavonska rapsodija« otkriva i čuva bogatstvo slavonske narodne baštine dok »Osječki karusel« pojašnjava građanski mentalitet starog Osijeka.

Branko Mihaljević

Nositelj je niza nagrada, priznanja i odlikovanja. Dodijeljeni su mu, među ostalim, »Pečat grada Osijeka«, »Nagrada grada Osijeka«, orden Danice Hrvatske s likom Marka Marulića, »Nagrada Osječko-baranjske županije« za životno djelo ostvareno u području kulture te ugledna novinarska nagrada »Zlatno pero godine«. Slušatelji jedne radijske postaje proglasili su ga 2000. godine za »Osječanina stoljeća«.

Pjesma po kojoj je Mihaljević najpoznatiji

Za dječje je kazalište napisao dvadesetak glazbeno-scenskih djela. »Zeko, Zriko i Janje« doživjeli su samo u Osijeku približno 600 izvedbi, a ta je predstava izvođena u mnogim dječjim kazalištima u Hrvatskoj te u Slovačkoj, Poljskoj, Njemačkoj, Italiji, Mađarskoj i drugim zemljama. Predstava završava skladbom »Zeko i i potočić«. Preminuo je u ponedjeljak 19. rujna u Osijeku.

Z. Samaržija

Iz knjige »Lira naiva 2005«

Kata Ivanković

Himna Gospi Bunaričkoj

Na ravnici budi pozdravljena
Bunarička Gospa priblažena.
Pričisto ti srce slavimo
Tvoj blagoslov majko molimo.

Majko naše vire i ufanja
I ljubavi kroz žića stradanja
Za naše se spasenje boriš
Majko fala što za nas moliš.

Gospo draga sa bačkih poljana
Naša prošlost Tobom obasjana.
Tvoje srce s našim dušama
Majko Božja ostani s nama.

Kata Ivanković rođena je 1925. godine u Tavankutu u brojnoj seljačkoj obitelji. Ona je danas jedna od najstarijih pjesnikinja i njeguje pisanje »kraljičkih pisama«.

Pjesme su joj objavljivane u kalendaru »Subotička Danica«, »Bačkom klasju« i katoličkom mjesečniku »Zvonik«. Za sedamdeseti rođendan njena joj djeca objavljuju prvu zbirku pjesama »Ruku mira pružam svima« (Subotica, 1995.)

Pjesme su joj čitane u marijanskom sveetištu »Bunarić« i na mnogim prigodnim svečanostima u subotičkim crkvama.

Sudjelovala je na prvom i drugom susretu pjesnika Lira naiva.

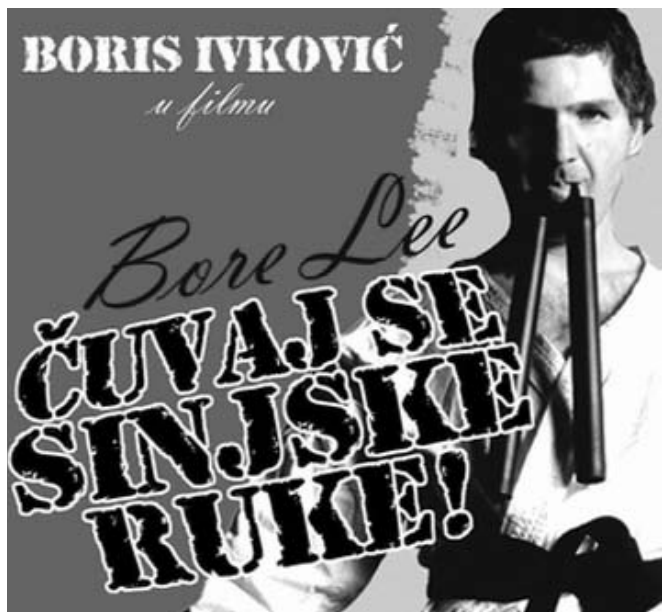
Soundtrack iz filma

»Bore Lee: Čuvaj se sinjske ruke!«

Menart, 2004.

Cijeli serijal filmova nastalih pod okriljem već u nazivu samoironičnog »Genijalni filmovi« productionsa, prilično je vremena egzistirao skriven i konzumiran među publikom iz underground krugova, da bi onda uratkom »U kandžama velegrada« stekao medijsku pozornost te proširio obujam svojih gledatelja. Sve do pomalo začuđujućih rezultata – status najprodavanijeg hrvatskog DVD izdanja i jednog od najgledanijih filmova te godine.

Drugi dio ovog serijala baziran na liku autentičnog junaka iz zaleđa sinjske krajine koji se bori protiv zla i nemoralu u iskvarenom urbanom svijetu naslovljen »Čuvaj se sinjske ruke«, imao je stoga lakši zadatak za skupinu filmskih amatera na čelu s glavnim protagonistom *Borisom Ivkovićem* alias *Bore Leejem*. Ovakav film, koji u među mladima sve popularnijem trash maniru oživljava itekako sumnjiv umjetnički kredibilitet filmova vezanih uz borilačke vještine iz 70-ih i 80-ih godina, uspio je uvući kao statiste ili sporedne likove i poznate hrvatske glumce te estradne zvijezde poput *Ede Maajke*, *Sanje Doležal*, *Nine Violić*, *Zrinke Cvitešić*, *Hrvoja Kečkeša*, *Saše Antića* iz TBF-a i mnoge druge.

Također nakon filma na tržištu se pojavio i prateći soundtrack u izdanju diskografske kuće Menart, čiji solidan ugled ponovno govori o statusu kakvog ga je film uspio zadobiti. Kao najavni singl istoimenog izdanja »Čuvaj se sinjske ruke!« realiziran je i video-spot za zadarski etno hip-hop duet Postolar Tripper u režiji poznate fotografkinje *Mare Milin*. U zbiru različitih glazbenih stilova i izvođača na soundtracku se pojavljuju i Edo Maajka sa skladbom »Super bosanci«, splitski hipoperi TBF s pjesmom »Masovna hipno-

za«, te sklop bučnih songova manje poznatih skupina No Name No Fame, Radical Dub Collective i Very Expensive Porno Movie. Najbolje trenutke soundtracka ipak čine post-rock ambijenti skupine Tena Novak, čiji je član je i jedan od redatelja filma *Mario Kovač*.

Koliko ovakva šarenolika zvučna mikstura korespondira s vizualnim učinkom koji nam priređuje Bore Lee u svojim majstorsko-akcijskim nastupima, može se potpisati u najmanju ruku kao diskutabilan idejni postupak. Kako glazba ne bi »visila u zraku«, autori kompilacije su glazbeni materijal povezali najzanimljivijim isječcima dijaloga iz ovog lo-fi ostvarenja, i tako djelomice spasili konceptijsku nit onoga što u finalnoj verziji dobivamo na nosaču zvuka. Drugo pitanje može glasniti: je li takvu nit uopće potrebno uspostavljati, ili soundtrack zapravo predstavlja samo nusprodukt filma i tako još jedan u nizu načina da se kinematografskom proizvodu osigura više promidžbenog prostora u medijskom svijetu? Bez obzira na odgovor, Bore Lee je pravi borac – već odavno se uspio izboriti za kulturni status.

D. B. P.

Luj Pintarić

(1939.-2005.)

Luj Pintarić, slikar i grafičar, rođen je 1939. u Kaštel Starom a preminuo je 13. rujna ove godine u Zagrebu. Diplomirao je 1966. na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi *prof. Antuna Mezdjica*. te je učio u radionicama profesora *Ljube Ivančića*, *Đure Tiljka*, *Ive Režeka*, *Otona Postružnika* i *Krste Hegedušića*.

Pintarić je prvu samostalnu izložbu priredio 1968., pa je od tada stalno izlagao u zemlji i inozemstvu. Djela mu se nalaze u brojnim domaćim i inozemnim privatnim i javnim zbirkama. Od svršetka akademije aktivan je član Hrvatskog društva likovnih umjetnika. Iz ogromnog broja samostalnih i kolektivnih izložaba valja istaknuti sudjelovanje na »Le Salon de Nations« u Parizu 1985. godine. Nosilac je vrijednih priznanja i plaketa, a kao najvrednija je Povelja za kulturnu i društvenu djelatnost za 1977. godinu. Tijekom svog bogatog i vrijednog likovnog života usavršavao se na studijskim putovanjima u Beču, Rimu, Firenci, Budimpešti, Pragu, Varšavi, Frankfurtu i Kölnu.

U slikarstvu je bio odan figuraciji, a zaokupljale su ga teme intima zagrebačkih kavana, barova i žena sa šuširima. Slikao je također ženske aktove, krajolike, cvijeće i zagrebačke vedute. Više je njegovih ulja i pastela pretočeno u grafike u tehnici sitotiska.

HRCKOVA SVEZNALICA

Uređuje: Ivana Petrekanić Sič

JESTE LI ZNALI?

Na Antarktiku rastu samo dvije biljke koje cvjetaju. Zato 360 vrsta algi i 400 vrsta lišaja raste na stijenama, ispod snijega. Voda na vrhu Antarktičkog poluotoka tako je hladna da, ako u nju tko padne, izgubit će svijest za 90 sekundi.

U stara vremena nisu postojale banke u kojima bi bogataši čuvali novac. Ljudi su obično zakopavali svoje blago i često se događalo da su umrli nikome ne rekavši gdje se nalazi. U bliskistočnim zemljama danas najvjerojatnije postoje goleme količine blaga koje je još uvijek zakopano.

Procjenjuje se da golemi mravojed izbacuje jezik 160 puta u minuti namjeravajući pohvatati mrave. Na dan pojede i do 35.000 mrava i termita, a budući da nema zuba, nesretne kukce guta cijele.

Kad se spomene grizli, najvjerojatnije pomislimo kako se sigurno hrani borovnicama, lososima i da povremeno pojede nekog planinara. Ali drugi glavni izvor hrane za grizlija jesu moljci. Kad se ljeti moljci skupljaju u golemim rojevima, jedna vrsta grizlija može na sat pojesti i do 2500 moljaca, a 40.000 na dan.

Poznato nam je da se leptiri hrane nektarom koji sišu iz cvijeća, ali to nije njihova jedina hrana. Kako bi svojem tijelu osigurali sol i preostale minerale koji su im potrebni, leptiri se hrane strvinama, puževom sluzi, suzama, znojem i drugim životinjskim izlučevinama.

Iako ljudsko tijelo uglavnom prestane rasti kad dostigne zrelost, hrskavica u nosu i ušima nastavlja s rastom sve do čovjekove smrti.

Astronauti su u svemiru duži za 5 centimetara jer tamo nema gravitacije koja bi im pritiskala kralješnicu.

Djetlići obično kucaju po kori da bi došli do kukaca koji se nalaze ispod nje. Ali kad im nedostaje kukaca, djetlići će jesti jaja ili mladunčad drugih ptica. Čak su u stanju probiti rupu kroz cijelo gnijezdo kako bi se dokopali mladunčadi.

NOVI BROJ »HRCKA«

Novi broj podlistka »Hrcko«, deveti po redu, čekat će Vas u sljedećem broju »Hrvatske riječi«, u petak 30. rujna.

Tema ovog broja bit će početak školske godine, tu su i korisne poruke prvašića roditeljima, te redovite rubrike sa zanimljivim sadržajima.

Pobrinite se da se »Hrcko« idućeg petka nađe u Vašim domovima.

I. P. S.

Priredio: Zoltan Sič

Dječje radove odabrali: Ljubica Suturović i Arsen Čosić

Tomislav Vojnić Mijatov, II. a.,
OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

Ivona Peić Tukuljac, III. h.,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Nikola Tumbas, IV. c., OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

MOJ HRVATSKI ODJEL

Moj hrvatski odjel mi se sviđa.

Kada sam bio prvi razred bilo nas je osmero, drugi devetero, a treći šesnaestero. Sada u mom razredu se svima sviđa hrvatski.

Petero je došlo iz srpskog razreda i ovdje im se više sviđa.

Tako da djeco, upišite se u hrvatski razred je ljepše.

Luka Bačić, III. h., OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Dominik Mezei, III. razred, OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

JESEN

Stigla je jesen rana
mirisna i razigrana.
Plodovi rumeni, zreli,
na trpezu su dospjeli.
Vjetar žute listove njiše,
i donosi jesenske kiše.

Dario Dudaš, III. d.,
OŠ »Ivan Milutinović«, M. Bosna

Jesen je u naše selo došla sa svojim raznovrsnim bojama. Drveće presvlači svoje zelene haljine i oblači svoje jesenske šarene kapute. Parkovi su pusti, bez dječjeg smjeha. Gusta magla se ušuškala u naše njive. Nakon jesenskih kiša, djeca željno očekuju snjeg.

Karla Rudić, II. e.,
OŠ »Ivan Milutinović«, M. Bosna

Sanela Stantić, III. a., OŠ »Matija Gubec«, Tavankut

NAJDRAŽI ŠKOLSKI SAT

Najdraži školski sat mi je matematika.

Na matematici: računamo, oduzimamo, dijelimo, množimo. U knjizi ima osam ili devet zadataka za svaku lekciju. Svatko od učenika uradi jedan zadatak. Volim matematiku, jer se nauči sabirati i množiti. Da nema matematike nitko ne bi znao računati.

Meni je matematika nešto najljepše na svijetu.

Nikola Tumbas, III. c.,
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

Divlja biljna pošast

Ambrozija hara

Zbog svojih aerodinamičkih sposobnosti ova biljka je sposobna svoj pelud proširiti u radijusu od nevjerojatnih 300 kilometara

Piše: Dražen Prčić

Iz godine u godinu, iz sezone u sezonu, ponavlja se ista priča u kojoj se znaju sve pojedinosti i problemi, ali se nika-ko ne nazire njezin kraj. Nažalost, upravo zbog nemara odgovornih osoba zaduženih za suzbijanje problema pojave ambrozije, svake godine sve je veći broj osoba zahvaćenih alergijskim tegobama izazvanim njezinim prisustvom u zraku. I što je najgore, ambrozija se i dalje širi...

ŠTO JE AMBROZIJA?: Za one koji to ne znaju, poglavito za najmlađe, ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia*, *Ambrosia elatior*) je jednogodišnja (korijenska) biljka koja može doseći visinu i do 1,5 metra. Ima

uspravno stablo zelene boje, solidno razgranato, dok je na presjeku četvrtastog oblika. Posjeduje cvjetove u obliku grozdastih cvatova koji se nalaze na samom vrhu stabla ove biljke koja cvjeta u dobu kasnog ljeta i jeseni, proizvodeći svoj »problematični« pelud koji izaziva burnu alergijsku reakciju zahvatajući disajne organe kod osjetljivih osoba. Zbog svojeg specifičnog izgleda, nalik kugli sa šiljcima, ali i izvr-snih aerodinamičkih osobina, ova »ubi-tačna« biljna municija nezadrživo se širi zrakom i može prevaliti razdaljine i do 300 kilometara u svome razornom djelokrugu. Najstrašnije od svega je ogromna moć re-

Kako je stigla?

Pretpostavlja se da je ambrozija u naše krajeve stigla u vrijeme Drugog svjetskog rata, »iskrcavši« se iz prekooceanskih brodova koji su donijeli industrijski teret iz Amerike. Zahvaljujući svim svojim štetnim osobinama, u kratkom roku se raširila u velikom radijusu, te je danas ponajviše ima u dijelovima Istočne Europe. Zastrašujuća je i brzina njezinog širenja koja iznosi između 6 do 20 kilometara godišnje, kao i sve veće povećanje njezine koncentracije u zraku, pa je tako u posljednjih 10 godina ona veća barem 5 puta.

zna pojaviti i na obradivim površinama (njive), hvatajući korijenje i šireći se među šećernom repom, kukuruzom, ali i među drugim povrtarskim kulturama.

KAKO JE SUZBITI?: Najdjelotvornije djelovanje protiv širenja ove opasne biljke je obrada zemljišta koje je ona zahvatila, prije svega mehaničkim ili manualnim tretmanom u obliku košenja, posebice većih površina. Ambroziju je najbolje pokositi prije njenog cvata, a ukoliko su u pitanju pojedinačni oblici izrastanja ove biljke najbolje ih je počupati izravno iz korijena. Na

Dr. Bojana Šakić, pulmolog

Gotovo svaki drugi pacijent koji se obrati za liječničku pomoć u bolničkoj ambulanti žali se na tegobe proizročene štetnim djelovanjem ambrozije. U biti ne postoji određena rizična skupina, gledano na starosnu dob i uzrast alergičnih osoba, već su jednostavno ugroženi svi, s obzirom da svi udišemo isti zrak u kojemu se nalazi pelud ove opasne biljke.

produkcije, zahvaljujući kojoj svaka biljka proizvede impozantnu brojku od približno 60.000 sjemenki sposobnih da prežive do 30 godina uz sposobnost preživljavanja izrazito hladnih vremenskih uvjeta.

GDJE RASTE AMBROZIJA?: Ova biljna pošast najčešće niče i razvija se na zapuštenim, neobrađenim parcelama zemljišta, najčešće uz ceste, željezničku trasu, riječna i jezerska korita, ali se često

Zvonimir (41),
diplomirani ekonomist

Prve simptome alergijske reakcije na pelud ambrozije osjetio sam još prije 20 godina i, nažalost, od tada u periodima njezinog najjačeg djelovanja osjećam izrazito jake reakcije i smetnje u disajnom sustavu. Prije svega dolazi do sužavanja disajnih putova, osjećam neugodne žmarce u grlu i nosu, suze mi oči, a uza sve to i glava me jako boli, jer je sve to lančano povezano s nedostatkom kisika. Uslijed svih negativnih djelovanja organizam se znatno brže zamara i dolazi do opće iscrpljenosti i pretjeranog zamora. Od lijekova koristim Letizen, te u krajnjim slučajevima i pumpicu, ali se i preventivno nastojim zaštititi, koliko je to moguće, izbjegavajući izloženost štetnom polenskom djelovanju. Ipak, najdjelotvornija je promjena sredine i boravak na prostorima u kojima nema izloženosti ovoj neprijateljskoj biljci.

Branko Tot, komunalni inspektor

Zbog neregulirane zakonske regulative naše ingerencije su često puta limitirane, jer ambrozija nije specificirana kao pojedinačna štetna biljka, već jednostavno potpada pod ostali korov. Glede njezine rasprostranjenosti na teritoriju Općine Subotica mogu reći da je najviše ima u prigradskim područjima, posebice uz atare i kolske putove, kao i na neobrađenim parcelama. Problem se ogleda u činjenici da se košenje i otkos vrši samo par metara od puta, a ne i dalje, te se često ova štetna biljka širi zbog propuštenog dodatnog tretiranja. U gradskoj sredini ambrozija se najčešće sreće u zapuštenim dvorištima u kojima se skupa s ostalim korovskim biljkama nesmetano širi.

većim, zahvaćenim, parcelama poželjan je i dodatni tretman kemijskim sredstvima (pesticidi) u cilju sprečavanja ponovnog izrastanja.

POSLJEDICE: Zapuštanje i zanemarivanje pojave ove biljke, koja se uslijed svojih navedenih osobina nezaustavljivo širi u velikom radijusu svog djelovanja, dovodi do svojevrsne »epidemije« alergijskih obolje-

nja i tegoba kod osoba osjetljivijih disajnih organa. Kako je pelud ove biljke jedan od najjačih alergena, a svojom pojavom u određenim dijelovima dana (rano jutro i prijepodnevni sati), sve je više ljudi koji u tom periodu osjećaju nezaustavljive napade kihanja, uz neizbježan svrab u nosu i spontano oticanje pojedinih dijelova lica (oči, usta). Prve reakcije kod osjetljivih

osoba javljaju se kada koncentracija peluda u zraku pređu limitiranu i dozvoljenu granicu od 200 zrnaca na 1 m³ zraka. Do 1000 zrnčanih jedinica je kako tako podnošljivo, ali preko ove brojke dolazi do pojačanih tegoba i ispoljavanja svih navedenih simptoma.

LIJEČENJE I TRETMAN: Najbolje bi bilo kada bi se namjesto liječenja od ove neugodne alergijske infekcije u startu vršile metode suzbijanja ove štetne biljke, ali pošto je opći nemar (društveni i pojedinačni) doveo do sve većeg širenja »peludske zaraze« osobama koje pate od alergijskih reakcija preostaje da se dovijaju na razne načine opasnosti koja vrebava iz zraka. Prevencija, kao najlakši (najjeftiniji) oblik zaštite podrazumijeva ne izlaženje na otvo-

Ljubica (43), poljoprivrednica

Sproblemom ambrozije sam se susrela prije nekih 6 godina i prva reakcija je bila izražena u višestrukom kihanju. Detaljno sam se informirala o problemu u kojemu sam se našla i odlučila izboriti se s njime na osobni način. Ponajprije sam odlučila biti istrajna i uporna u želji da se oduprem njezinom štetnom utjecaju, pa sam počela odlaziti na akupunkturu (period prije cvjetanja) i u tom periodu sam počela uzimati brojne vitamine, isključivo na prirodnoj osnovi, a sve u nastojanju da pojačam imunološku snagu (obranu) organizma. Uz osobni angažman sve vrijeme sam bila i pod stručnim liječničkim nadzorom liječnice opće medicine u Đurđinu, s kojom sam se redovito konzultirala.

reni prostor u periodima dana kada je djelovanje ambrozije najjače (jutro i prijepodne), što je praktično neizvodivo kod radnog dijela populacije, te držanje svih prozora i vrata zatvorenih u to vrijeme. Radi prevencije dobro je oprati kosu prije spavanja, da bi se sprala potencijalna zaostala zrnca, ali i suzdržavati se od korištenja štetnih faktora dodatnog zagađenja zraka (razni sprejevi) jer oni doprinose pojačanom iritiranju već iritiranih disajnih putova. Također se osobama koje pate od ovakvog oblika alergije savjetuje da, koliko je to moguće, svedu pušenje na najmanju moguću mjeru. Glede medikamena kojima se mogu ublažiti tegobe izazvane alergijskom reakcijom na ovaj štetni pelud, liječnici preporučuju razne antihistaminike, dok se kod izraženijeg i opasnijeg oblika astme prepuruča i hormonsko liječenje kortikosteroidima (tablete ili pumpice). ■

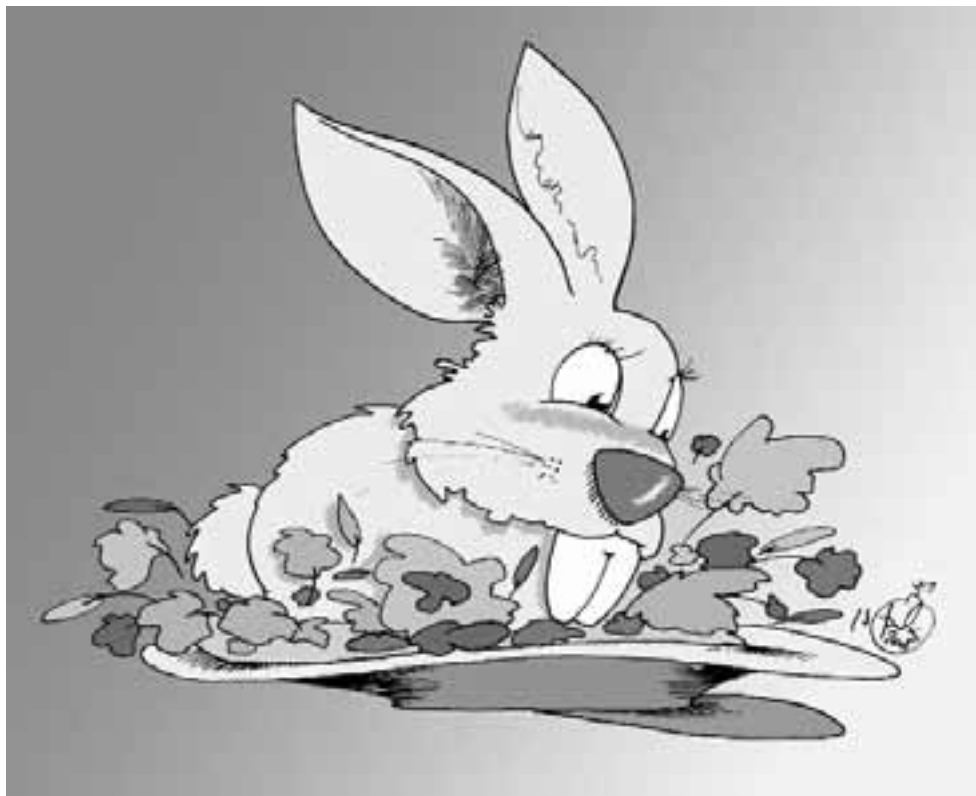

Sandra Iršević, urednica ekološkog programa na RTV »Yu Eco«

Problem ambrozije na našim prostorima bit će još u većem razmjeru ukoliko se on ne počne rješavati u strogim zakonskim okvirima. Tu se prije svega misli o uvođenju zasebne klauzule unutar Zakona o zaštiti životne sredine, a koja bi se odnosila na obvezno uništavanje određenih vrsta štetnih korova, ponajprije same ambrozije. U svezi s tim je nedavno u Vrbasu pokrenuta svojevrsna inicijativa za donošenje zakonske regulative o ovom pitanju, a upućena je izravno Ministarstvu poljoprivrede. Glede medijskog djelovanja i nastojanja da se edukacijom što više ljudi upozna s ovim problemom, osobno mislim da je u protekle 3 godine, otkada postoji i akcija »Subotica – grad bez ambrozije« ipak postignut svojevrsan napredak na pojašnjavanju opasnosti koje vrebaju širenjem ove biljke.

Zec s kiselim zeljem i žgancima

Specijalitet moslavačke kuhinje

Sastojci:

1 kg divljeg zeca
0,5 kg crvenog luka
1 glavica češnjaka
0,5 l ulja za marinadu
1 dl crnog vina
sol i papar po želji
kiselo zelje
kukuruzno brašno za žgance

Opis:

Dan ranije zeca narezati, posoliti, popapriti i potopiti u ulje zajedno s lukom i češnjakom. Drugi dan sitno nasjeckati više luka i u ulju kojem je prethodno naglo popržen zec popirjati luk. Doliti 1 dl crnog vina, soli i papra po ukusu. Kada zakuha podliti vodom i staviti zeca unutra da se kuha dok ne omekša. Povezati la-ganom zaprškom i poslužiti s pirjanim kiselim zeljem i žgancima.

Zapečeni grah

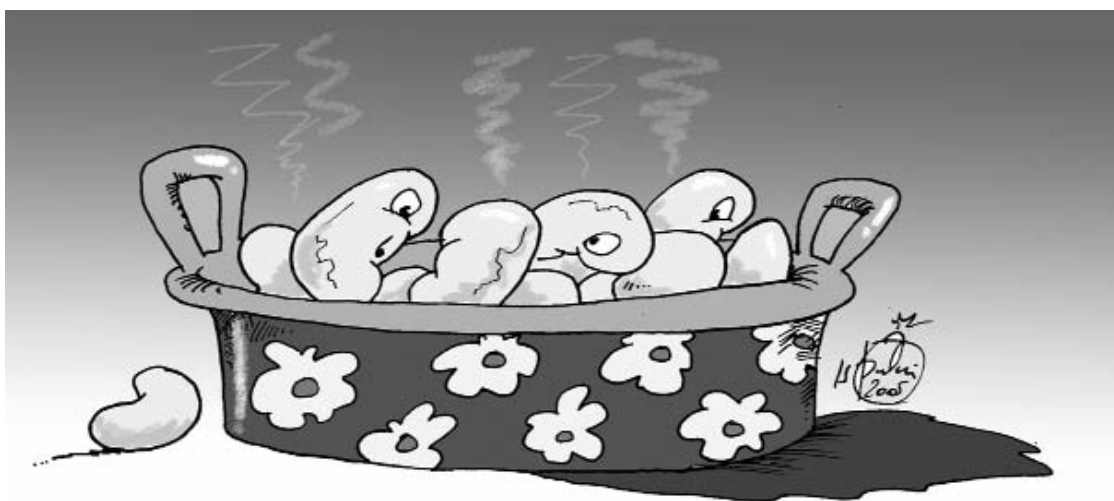
Specijalitet moslavačke kuhinje

Sastojci:

korijenasto povrće
grah
špek
prstohvat brašna
prstohvat slatke crvene
paprike
sol, papar
feferona

Opis:

Na propasirano korije-nasto povrće sa špekom dodaje se prstohvat brašna, slatke crvene paprike, sol, papar, feferona i na pola skuhani grah sa vodom u kojoj je kuhan. Sve zajedno se promiješa i stavlja u pećnicu. Zapeći dok voda ne ispari.

V I J E S T I

Nogomet

Hajduk otkazao Blaževiću

Od nedjelje 18. rujna *Miroslav Ćiro Blažević* više nije trener momčadi Hajduka iz Splita, aktualnog prvaka Hrvatske. »Kap koja je prelila čašu« uslijedila je subotnjim porazom od Rijeke na Poljudu (0:1), a trenutačno 6. mjesto na prvenstvenoj tablici s mizernih 11 osvojenih bodova iz 8 odigranih susreta natjeralo je upravu »bilih« da povuče drastične rezove o otkaze daljnju suradnju s glasovitim hrvatskim trenerom. Za novog šefa struke izabran je Ivan Gudelj, trener kadetske reprezentacije Hrvatske.

HNL

kolo, 17. rujna

Hajduk – Rijeka 0:1
Zagreb – Dinamo 0:4
Međimurje – Pula 2:0
Slaven B. – Inter 3:0
Kamen I. – Cibalia 2:0
Osijek – Varteks 2:0

Tablica: Dinamo 19, Rijeka 17, Varteks 15, Kamen I. 14, Osijek 12, Hajduk 11, Međimurje 11, Zagreb 11, Cibalia 8, Inter 7, Slaven B. 5, Pula 5

Odbojka

Hrvatska – SiCG 3:1

Na europskom odbojkaškom prvenstvu za žene reprezentacija Hrvatske, ujedno i domaćin ovog summita najboljih selekcija starog kontinenta, uvjerljivo je svladala reprezentacija SiCG (3:1) i zabilježila svoju prvu pobjedu na šampionatu. S ovom pobjedom Hrvatice su se ponovno vratile u krug repre-

zentacija koje bi mogle izboriti plasman u nastavak natjecanja i borbu za medalje.

Nogomet

1.000 gol Dinama

Uvjerljivu pobjedu (0:4) na gostovanju kod gradskog rivala Zagreba, momčad Dinama je začinila i svojim tisućitim golom na susretima 1. HNL. Ime brazilskog nogometaša *Etto-a*, inače pridolice u *Kužeovu* ovogodišnju momčad, ostat će zauvijek upisano u povijesti »modrih« kao strijelca ovog vrijednog jubilarnog prvenstvenog zgoditka.

Jedrenje

Kljaković Gašpić svjetski juniorski prvak

Mladi hrvatski jedriličar *Ivan Kljaković Gašpić* okitio se titulom svjetskog juniorskog prvaka u klasi Finn na SP koje je proteklog tjedna održano u Moskvi. U seniorskoj konkurenciji novi prvak svijeta zauzeo je solidno 18. mjesto, nagovijestivši da je pred njime lijepa jedriličarska budućnost.

Košarka

Fantastična serija 32:0

Hrvatska košarkaška reprezentacija je u pobjedi protiv Turske (80:67) napravila nezapamćenu koš seriju od 32 uzastopna pogotka i uspješne obrane vlastitog koša u trajanju od punih 11 minuta, što odavno nije viđeno na velikim košarkaškim smotrama. Najzaslužniji za ovaj svojevrsni »rekord«, prije svih, bili su *Giriček, Popović, Planinić i Vujčić*.

Europsko prvenstvo u košarci

Euro basket

Poslije prvih susreta po skupinama EP ulazi u drugi dio natjecanja

Priredio: Dražen Prčić

O d prošlog petka (16. rujna) na četiri borilišta u četiri košarkaška središta SiCG (Beograd, Novi Sad, Vršac i Podgorica) snage su odmeravale trenutačno najbolje europske košarkaške reprezentacije igrajući preliminarne utakmice po skupinama.

Nakon tri natjecateljska dana (petak, subota i nedjelja) poznati su prvaci po skupinama, koji izravno ulaze u četvrtfinale, drugoplasirane i trećeplasirane momčadi koje će kroz dodatni baraž tražiti svoje mjesto u četvrtfinalu, dok su se posljednje plasirane reprezentacije već oprostile od prvenstva.

SKUPINA A (Vršac)

Njemačka – Italija 82:84, Rusija – Ukrajina 86:74

Rusija – Italija 87:61, Njemačka – Ukrajina 84:58

Italija – Ukrajina 99:62, Rusija – Njemačka 50:51

Tablica: Rusija 5, Njemačka 5, Italija 5, Ukrajina 3

SKUPINA B (Podgorica)

Hrvatska – Bugarska 88:84, Turska – Litva 75:87

Hrvatska – Litva 67:85, Bugarska – Turska 89:94

Hrvatska – Turska 80:67, Litva – Bugarska 92:79

Tablica: Litva 6, Hrvatska 5, Turska 4, Bugarska 3

SKUPINA C (Beograd)

Slovenija – BiH 74:65, Francuska – Grčka 50:64

BiH – Francuska 62:79, Grčka – Slovenija 56:68

Slovenija – Francuska 68:58, Grčka – BiH 67:50

Tablica: Slovenija 6, Grčka 5, Francuska 4, BiH 3

SKUPINA D (Novi Sad)

SiCG – Španjolska 70:89, Letonija – Izrael 64:74

SiCG – Izrael 93:77, Španjolska – Letonija 114:109

SiCG – Letonija 82:67, Španjolska – Izrael 76:85

Tablica: Španjolska 5, SiCG 5, Izrael 5, Letonija 3

RAZIGRAVANJE ZA PLASMAN U ČETVRTFINALE:

Hrvatska – Italija 74:66

SiCG – Francuska 71:74
Njemačka – Turska 66:57
Grčka – Izrael 67:61

PAROVI ČETVRTFINALA:

Rusija – Grčka
Litva – Francuska
Slovenija – Njemačka
Španjolska – Hrvatska

NK »Bačka« iz Subotice po četvrti puta je organizirala nogometni turnir najmlađih uzrasta

Čika Vargin memorijal

Uspješan nastup gostiju iz NK »Osijeka« obilježio je ovo lijepo sportsko natjecanje nogometaša do 8 i 9 godina

Piše: Dražen Prčić

SVake godine najstariji nogometni klub na ovim prostorima, NK »Bačka« iz Subotice, tradicionalno organizira memorijalni turnir nogometnih nada (igrači do 8 i 9 godina starosti), u spomen na velikog sportskog pedagoga i učitelja *Ladislava Vargu*, nezaboravnog trenera brojnih selekcija u klubu kraj Somborske kapije. Pokraj selekcija domaćina pozivu na sudjelovanje, osim vojvođanskih momčadi iz Sombora, Temerina, Zrenjanina, ove godine su se odazvali i njihovi vršnjaci iz NK »Osijeka«, koji su i trijumfalno završili dvodnevni posjet (17-18. rujna) najvećem gradu na sjeveru Bačke. U mnoštvu odigranih susreta (25 minuta), prvo po skupinama svatko sa svakim, a potom po kup sustavu (na ispadanje) prikazan je lijep i dopadljiv nogomet uz mnoštvo atraktivnih poteza budućih nogometnih asova. Svoje dojmove o prikazanoj igri i samom natjecanju ukratko su izložili treneri NK »Bačka« i NK »Osijek«, te direktor nogometne škole NK »Osijek« *Miroslav Žitnjak*

Marko Romić, trener NK »Bačka« (uzrast U-8 i U-9):

Kao i svake godine »Bačka« je organizirala, ovaj put četvrti po redu, memorijalni nogometni turnir u spomen na svog velikog trenera čika Vargu, na kojemu je sudjelovalo nekoliko vojvođanskih momčadi uz nastup gostiju iz Osijeka. Na ovom natjecanju igralo se prema službe-

nim pravilima natjecanja za najmlađe nogometaše – šest igrača plus golman, na polovici nogometnog terena u trajanju susreta od 25 minuta. Prvo se igralo po skupinama, a po dvije najbolje plasirane momčadi su nastavile dalje kroz eliminacijski sustav prema kojemu pobjednik ide dalje. Glavni zgoditak ovog turnira nogometnih nada je susret dobrih nogometnih škola iz nekoliko različitih gradova, a rezultati i pobjede pripali su trenutačno najboljima i najspremnijima.

Miroslav Žitnjak, ravnatelj nogometne škole NK »Osijek«:

Naši dojmovi glede gostovanja u Subotici i sudjelovanja na memorijalnom nogometnom turniru su prekrasni, a pogotovo kada se radi o jednom ovakvom lijepom natjecanju najmlađih uzrasta. Domaćin je učinio sve da se maksimalno dobro osjećamo, a i vrijeme u subotu, u nedjelju nešto manje, nas je zbilja odlično poslužilo. Ovo je naše drugo gostovanje u Vojvodini, igrali smo i na turniru u Veterniku kraj Novog Sada, a za nastup u Subotici najviše zasluga ima subotički dogradonačelnik *Petar Kuntić*, koji je u suradnji s našim dogradonačelnikom *Matkovićem* i dogovorio naše gostovanje. Što se tiče snage ovog natjecanja u cijelosti mogu istaći da je u pitanju jedan dobar turnir, jer u ovom uzrastu ne postoje još imena i zvijezde, svi su oni još na određen način podjednaki, a vrijeme će pokazati tko će izrasti u pravog nogometaša.

Također znakovit je i kvalitetan rad koji se vidi u prikazanoj igri najmlađih klupskih selekcija. Uz nogomet, s obzirom na to da smo proveli dva dana u Subotici, uspjeli smo odvesti djecu u obilazak grada, ali nismo stigli otići, uslijed gustog rasporeda susreta, u posjet Paliću. Ukoliko budemo opet pozvani, rado ćemo se odazvati i doći u Suboticu

Ivica Kulešević, trener NK »Osijek« li-mači '97 (U-8):

Mi smo u subotu osvojili turnir u natjecanjima našeg uzrasta, i to je već drugi turnir u nizu na kojemu smo stigli do pobjedničkog pokala. Kao trener ove generacije mogu biti izuzetno zadovoljan prikazanom igrom svojih malih pulena i nastupom na ovom memorijalu. Imamo jednu odličnu generaciju mališana i nastojimo raditi što bolje, a glede samog posla i rada s najmlađim uzrastima najvažnije je voljeti i uživati u tom angažmanu. Svakodnevno radeći s njima, nastojim im što više preneti osobnih iskustava i nogometnog znanja, ali i potencirati jedan zdrav odnos prema sportu kroz druženje i boravak na svježem zraku. Takav spoj predstavlja, prije svega, jedno veliko bogatstvo za djecu, a vrijeme će zasigurno pokazati – tko će od tih mališana jednog dana postati i vrhunski nogometaš. Na koncu, savjet svim roditeljima – pustite svoju djecu da uživaju u radostima druženja i igranja nogometa.

Najmlađi nogometaši u akciji

Zemlja je, ipak, okrugla

Priredio: Zdenko Samaržija

20. rujna 1519. *Fernando Magellan* je krenuo prema Indiji. Početkom 16. stoljeća, naime, zapadni put za Indiju i dalje je bio nepoznanica. Stoga su Španjolci 1519. godine opremili pet lađa koje su povjerene Magellanu. Doplovio je do istočne obale Južne Amerike i slijedeći ju otkrio morski prolaz koji je po njemu nazvan Magellano - vim prolazom. Prolazak kroz njega bio je vrlo težak – pet tjedana bjesnile su oluje. No na-

kon toga Magellan je uplovio u novi ocean, koji je zbog njegove mirnoće tijekom višemjesečne plovidbe nazvao Tihim oceanom. Ploveći Tihim oceanom, Magellan i njegovi mornari tri mjeseca nisu vidjeli kopno i iscrpili su sve zalihe, no tada su stigli na otočje koje su prema *Filipu*, sinu španjolskoga kralja *Karla V.*, nazvali Filipinima. U sukobu s domorocima Magellan je na Filipinima poginuo. Nastavivši putovanje prema zapadu, njegova je posada ploveći Indijskim oceanom stigla u Afriku. Oplovivši je, samo se osamnaest preživjelih mornara 1522. godine vratilo u Portugal.

Magellanova je ekspedicija dokazala da je Zemlja okrugla, pa je ubrajamo među najvažnija putovanja u povijesti čovječanstva.

20. rujna 1934. godine rođena je *Sophia Loren*, čuvena talijanska filmska glumica.

21. rujna 19. godine prije Krista umro je rimski pjesnik *Publius Vergilius Maro* – *Vergil*, autor »Eneide«.

21. rujna 1832. godine umro je *Walter Scott*, škotski pjesnik i pripovjedač, utemeljitelj povijesnoga romana. Najpoznatiji mu je roman »Ivanhoe«.

21. rujna 1947. godine rođen je *Stephen Edwin King*, američki književnik, autor mnogih bestselera.

21. rujna 1980. godine počeo je rat između Iraka i Irana.

22. rujna 1499. godine proglašena je neovisnost Švicarske od Svetoga Rimskog Carstva

Njemačke Narodnosti. Godine 1291. tri su alpska kantona sklopila savez, jezgru buduće Švicarske. Nakon što su udruženi kantoni 1315. godine porazili francusku vojsku, pridružili su im se i ostali kantoni. Nastala je nova europska država – Švicarska. U Švicarskoj je svaki stanovnik imao pravo glasa, a izabrani predstavnici morali su izvještavati narod o svom radu. Švicarska je tako postala prvom državom utemeljenom na jednakosti i ravnopravnosti.

22. rujna 1791. godine rođen je *Michael Faraday*, engleski kemičar i fizičar. Otkrio je elektromagnetsku indukciju te temeljne zakonitosti elektrolize. Umro je u Londonu 25. kolovoza 1867. godine.

22. rujna 1862. godine američki je predsjednik *Abraham Lincoln* izdao proglas o ukidanju ropstva što se smatra povodom američkoga građanskoga rata.

23. rujna 1669. godine izdao je bečki car *Leopold* svečanu povelju kojom su zagrebačkoj bogoslovnoj-filozofskoj Akademiji podijeljena sva prava tadašnjih europskih sveučilišta.

21. rujna 1922. rođen je u Zagrebu *Vladimir Ružđak*, operni i koncertni pjevač, skladatelj i glazbeni pedagog, operni redatelj i prevoditelj. Umro je u Zagrebu 9. listopada 1987. godine. Nastupao je najvećim opernim pozornicama svijeta, a radni elan (prosječno je imao stotinu nastupa na godinu, sedamdesetak opernih i tridesetak koncertnih, to znači svaki treći dan na pozornicama Hamburga, Berlina, Moskve, Londona, Tokija, New Yorka, San Francisca ili Zagreba) te kvaliteta izvedbi uvrstili su ga među najznačajnije baritone svijeta.

21. rujna 1938. umrla je u Zagrebu hrvatska književnica *Ivana Brlić-Mažuranić*. Rođena je 18. travnja 1874. godine u Ogulinu. Stvorila je niz nezaboravnih likova i postala još za života antologijskim dječjim piscem. Malik Tintilinić, Regoč, šegrt Hlapić, ribar Palunko samo su neki likovi iz opusa najprevođenije hrvatske književnice za djecu.

23. rujna 1913. godine francuski je zrakoplovac *Roland Garros* preletio Sredozemno more. Sudjelovao je kao zrakoplovac u prvom svjetskom ratu, a poginuo je u zračnoj borbi na Zapadnoj fronti 1918., šest tjedana prije kraja rata. Godine 1928. održan je teniski meč stoljeća, dvoboj reprezentacija Francuske i Sjedinjenih Američkih Država, za koju su prigodu izgrađena teniska igrališta. Budući je Roland Garros bio član kluba Stade Francais, njegovim su imenom nazvali taj novi sportski park.

NIJEMAČKI KOŠARKAŠ NA SLIKU, NAJVEĆA VRIJEDNOST U LIGI BASKETA 2005	SUM/RUK OMORIKE	STRUČAK CVIJEĆA	PRONE VJERA	OTROVNI GLJIVICI TROPSKI KRAJEVI, GEKONI	ČISTI TOST, MORAL- NIŠTI	VELIKA PTIČA HAKAČICA	OTISAK NA NEKOJ KOVANICI
SLUŽBENI SPIS							
OSTATNA TILJ							
VRTNJA							
ZVJER GLAZBENIK MICA (NEKAJ U "MM")						"GRAM" NAVSJAJ NUA ZVIJEZDA U "SKOK- PROML"	
SASTAVNI VIJENIK			TRISTO BILJEŽICA JAKI, DOKI- NISKANAC, GIROLAMO				VRIJEME HAKAJANJA JAMISTVA ZA NEKI PROIZVOD
ČILIK NE PRA- VILNIH NOGU				ITALIJANSKI OTOK VJEČESLAV ČIJI MIŠICA			
"WEST"		OZNAKA NA MUJENI CAMA (PO VIDENJU)					
		IZDAJE NAREDBE					
DETALJAN OPIS KOVANICE							
OSOBE UZETE U ZALOG					"RADU" COLET, KID		
SITAN PREDMET OKUČICA ČIJI JE				REŽISER 1952-1991 BILJEŽICA 5 PJEŠMAMA			
NOVOZE LANDSKA PAPICA				STAV LJANJE 1915-1921 KID RASTAVNI VEŽNIK			
BUJNOST ŽIVE U SLOVENIJI						ONO ŠTO UTVRĐUJE NOSIVU RASTE NA VRSKU PRSTA	
SASTAVIO: MICA SUSAI	NIJEDNA OSOBNA MICA KRAJU NEČEGA					DRUGI DOKI TRAVE DOSLOVNO PRENJEI	
ANTIČKI GRAD DRŽAVA					1915 RUKAMA UZDIKNU TIM NA MOLITVU NAROD		
PJESMA UZVIŠENA SALJICA				MEKI EGIPATSKI PAMUK "MUSE" DOKI NETWORK		ŽENSKO MICA, ANA PACIFIK ILI ALI ANTIK	"KIDIK" PRODUKT RAZMIŠ LIJANJA
"TANTAL"		HRVATSKI STRIP CRTAČ, DUBRAVKO KORALJINI OTOK					"MISIŠI" DIO BILJEKE
GEOMET- RIJSKI LIK						TAL- SKA MICA BARTOLI "KONTO"	
NEKAJ					1915 NA VREĆICA OSOBNA ZAMJENICA		OTOK BLIZU /ALIJA 4.1.1. VITKAI
ALEKSAN- DAR UO MILJA				1915 DUBROV- NIKA "EAST"			MAGARAC TOVAR "ZAPAD"
"JEDIN"	1915 MICA MASSARI				1915 /ALIJA ZAMJENICA		

RJEŠENJA:

GUNDULIĆ, OPSESIJA, RASTANAK, DS, ENO, U, ATAK, NIL, NIŠTA, NE, G, KOBAC, ITERATIV, RUR, KADA, IRCI, LETAK, CRTA, ČS, STANE, AMATER, EKIPA, TRK, ELITA, KOVARE, PUNTA, KK, CAD, PROPALICA, DAN, ISELITI SE, K, ARSEN-
OVODIK, LAL, TSUNAMI, OKAMINA, OTPOR, JANA, IBIS, SVEN, PAR, ČITATI, TOKATA, TRENUTAK

PETAK 23. 9. 2005.

HRT 1

06.45 – TV raspored
 06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.00 – Promet danas
 09.05 – Čarolija 7., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Inspektor Rex 6., serija

11.00 – Popularnoznanstvena serija
 11.55 – Burzovno izvješće
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Kruške i jabuke – kuharski dvboj
 13.55 – TV raspored
 14.00 – Vijesti
 14.10 – James Bond: U službi njezinog veličanstva, britanski film
 16.00 – Hrvatska danas
 16.30 – Alpe-Dunav-Jadran
 17.00 – Strani dokumentarni film
 17.50 – TV raspored
 17.55 – Dietpharmova nagradna pitalica
 18.00 – Gospođica Marple, serija
 18.50 – Promet danas
 18.55 – Bitange i princeze, serija
 19.25 – Večeras...
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Čarolija 7., serija
 21.00 – Kletka, američki film
 22.55 – Bioproгноza
 22.56 – Burzovno izvješće
 23.00 – Dnevnik
 23.10 – Vijesti iz kulture
 23.20 – Sudac, mini-serija
 00.50 – Kruh i mlijeko, slovenski film
 01.55 – Gospođica Marple, serija
 02.50 – Nitko nije savršen, humoristična serija
 03.15 – Reprizni program
 05.45 – Kruške i jabuke – kuharski dvboj
 06.20 – Alpe-Dunav-Jadran
 06.50 – Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.30 – TV vodič, turistička središta Hrvatske
 07.45 – TV raspored
 07.50 – TV kalendar
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – Žutokljunac
 09.20 – Pleme 5., serija
 10.10 – Sportske igre mladih
 10.25 – TV raspored
 10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.00 – Split: Tenis Davis Cup: Hrvatska – Rusija, polufinale, prijenos
 18.20 – Život s Bonnie, humoristična serija
 18.40 – Vijesti iz kulture
 18.50 – Nitko nije savršen, humoristična serija
 19.15 – Zemlja 2., serija
 20.00 – Večeras...
 20.05 – Wyatt Earp, američki film
 23.10 – Promet danas
 23.15 – CIA, serija
 00.00 – Cirkus, serija
 00.55 – U uredu 2., humoristična serija
 01.25 – Pregled programa za subotu

06.05 – Glazba
 06.20 – Futurama, serija
 06.55 – Šaljivi kućni video
 07.20 – Drugo lice – Petar Vlahov show
 08.30 – Jelena, serija
 09.20 – Ciganke, serija
 10.10 – TV prodaja
 10.20 – Nasljednica, serija
 11.10 – Izlog strasti, serija
 11.40 – TV prodaja
 11.50 – Putovi ljubavi, serija
 12.45 – Njena obrana, igrani film
 14.25 – Šaljivi kućni video
 14.55 – TV prodaja
 15.05 – Lude 70-e, serija
 15.35 – Svi vole Raymonda, serija
 16.00 – TV prodaja
 16.05 – Ciganke, serija
 17.00 – Vijesti
 17.05 – Nasljednica, serija
 18.00 – Jelena, serija
 19.00 – 24 sata
 19.25 – Sport
 19.35 – Taxi free
 20.00 – Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 – Bar – reality show
 21.00 – Istraga

22.00 – U paklu nasilja, igrani film
 23.45 – JAG, serija
 00.40 – Bar – reality show
 01.20 – Djeca raja, igrani film
 02.45 – Ljubav u New Yorku, igrani film
 04.15 – Buffy, ubojica vampira, serija
 05.00 – Angel, serija
 05.45 – Čarobnice, serija

05.55 – Dr. Stefan Frank, dramska serija (R)
 06.30 – Luna– sirena s Kariba, telenovela (R)
 07.15 – Ljubav jednog oca, telenovela (R)
 08.05 – Simpsoni, humoristična animirana serija (R)
 08.30 – Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 08.55 – Roseanne, humoristična serija (R)
 09.20 – Bračne vode, humoristična serija (R)
 09.45 – Dadilja, humoristična serija (R)
 10.10 – Sanja, talk show (R)
 11.00 – Eksploziv, magazin (R)
 11.40 – Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.05 – Big Brother (R)
 13.05 – Ljubav jednog oca, telenovela
 13.55 – Luna– sirena s Kariba, telenovela
 14.45 – Dr. Stefan Frank, dramska serija
 15.40 – Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.05 – Pod istim krovom, humoristična serija
 16.35 – Roseanne, humoristična serija
 17.00 – Bračne vode, humoristična serija
 17.25 – Dadilja, humoristična serija
 17.55 – Sanja: Seks na prvom spoju?, talk show
 18.45 – Vijesti, informativna emisija
 19.05 – Eksploziv, magazin
 19.45 – Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 – Big Brother
 22.10 – Ukleti lijenčina, igrani film, horor komedija
 23.45 – Vijesti, informativna emisija
 23.55 – Big Brother uživo iz kuće
 00.10 – Grabežljivci, igrani film, horor/ western
 01.50 – Operacija Pandora, igrani film, akcijski triler (R)
 03.20 – Cobra 11, kriminalistička serija (R)
 04.10 – Big Brother uživo iz kuće

SUBOTA

HRT 1

07.35 – TV raspored
 07.40 – TV kalendar
 07.50 – Vijesti
 08.00 – Kinoteka: Love in the Afternoon, američki film
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Promet danas
 10.15 – Inspektor Rex, serija
 11.00 – Vožnja po planetu Zemlji, dokumentarni film
 11.50 – TV raspored
 11.55 – Burzovno izvješće
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.15 – Prizma – multinacionalni magazin
 14.00 – Vrtlarjenje 2., dokumentarna serija
 14.30 – Život sa stilom
 15.00 – Vijesti
 15.10 – Neron, mini-serija
 16.45 – Promet danas
 16.50 – Oprah Show
 17.35 – Prirodni svijet: Divlja šuma
 18.30 – TV Bingo Show
 19.20 – Večeras...
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Vodeni svijet, američki film
 22.15 – Bioproгноza
 22.16 – Burzovno izvješće
 22.20 – Dnevnik
 22.30 – Vijesti iz kulture
 22.40 – Vrana, američki film
 00.30 – Sweet Dreams, američki film
 02.00 – Witchblade, američki
 03.30 – Neron, mini-serija
 05.05 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.20 – Hit ljeta
 06.05 – Oprah Show
 06.50 – Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

06.45 – TV raspored
 06.50 – Teletubbies, lutkarska serija
 07.15 – Briljanteen
 08.05 – Julija, serija (repriza dvije tjedne epizode)
 09.40 – Kućni ljubimci
 10.10 – Duhovni izazovi
 10.25 – Na rubu znanosti: Duhovi
 11.25 – Hit ljeta 40'
 12.05 – Automagazin
 12.40 – Granica i rat, dokumentarni film

24. 9. 2005.

- 13.40 – Krugovi – sigurnost u cestovnom prometu
 14.00 – Split: Tenis Davis Cup – polufinale: Hrvatska – Rusija, prijenos
 17.55 – Sao Paolo: Kvalifikacijski trening F1 za Veliku nagradu Brazila, prijenos
 19.00 – Simpsoni 14., humoristična serija
 19.30 – Zemlja 2., serija
 20.15 – Večeras...
 20.20 – HNL – emisija
 21.15 – Nina Badrić, snimka koncerta (1. dio)
 22.50 – Promet danas
 22.55 – Sport danas
 23.05 – Naše najbolje godine, serija
 00.45 – Granica i rat, dokumentarni film
 01.45 – National Geographic: U srcu tornada
 02.40 – Prirodni svijet: Divlja šuma
 03.30 – Pregled programa za nedjelju

- 06.30 Glazba
 06.45 TV prodaja
 07.00 Dječji program
 07.00 Sonic X, crtana serija
 08.25 Yu-gi-oh, crtana serija

- 09.10 Hlapićeva priča, emisija za djecu
 09.25 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
 09.50 Hlapićeva nagradna igra
 10.10 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 10.40 Tri sestre, serija
 11.05 Rodney, serija
 11.35 Kralj Queensa, serija
 12.05 VIP DJ, glazbena emisija
 13.10 TV prodaja
 13.20 Čarobnice, serija
 14.10 Seks, škola I odrastanje, serija
 15.00 David Copperfield – Vatrana oluja
 16.00 Vijesti

- 16.10 Bumerang, serija
 17.05 Pljačka, igrani film
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.30 Taxi free
 20.00 Bar – reality show – uživo
 21.15 Kolekcionar, igrani film
 23.25 Čelične ralje, igrani film
 01.00 Buffy – ubojica vampira, serija
 01.45 Angel, serija
 02.30 Tv prodaja
 02.45 Kraj programa

- 07.00 Eksploziv, magazin
 07.35 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
 08.20 Dexterov laboratorij, crtana serija
 08.45 Johnny Bravo, crtana serija
 09.05 Sabrina, mala vještica, humoristična serija

- 09.30 Kako su me oženili, humoristična serija
 09.55 Zabranjena ljubav, sapunica (5 epizoda)
 12.10 Ovdje na zemlji, igrani film, drama
 13.45 Everwood, dramska serija
 14.30 Cijena savjesti, dramska serija
 15.20 Dodir s neba, fantastična/dramska serija
 16.10 Big Brother– reality show
 17.50 Zvijezde Extra: Holivudska vjenčanja, zabavna emisija
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Neobični ljudi, dokumentarna serija
 20.10 Runjićeve večeri, snimka koncerta
 22.00 Big Brother– reality show
 23.00 Playboy: Stranica osobnih oglasa, igrani film, erotski
 00.40 Big Brother– reality show
 00.55 Ukleti lijencina, igrani film, horor komedija
 02.25 Big Brother– reality show

NEDJELJA 25. 9. 2005.

- 07.40 – TV kalendar
 07.50 – Vijesti
 08.00 – Getting There, američki film za djecu
 Disneyjevi crtići:
 09.30 – Aladdin, crtana serija
 09.50 – Timon i Pumbaa, crtana serija
 10.15 – Promet danas
 10.20 – Ciklus Columbo: Kriza identiteta, američki TV film
 11.55 – Burzovno izvješće
 11.57 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – TV kalendar
 12.25 – Mali savjeti za uređenje doma
 12.30 – Plodovi zemlje
 13.25 – Rijeka: More
 14.00 – Nedjeljom u dva
 15.00 – Kulturni info
 15.05 – Vijesti
 15.15 – Promet danas
 15.20 – Michelangelo, dokumentarna serija
 16.10 – TV raspored
 16.15 – Milošević pad, dokumentarna serija

- 17.10 – Dietpharmova nagradna pitalica
 17.20 – James Bond: Dijamanti su vječni, britanski film
 19.30 – Dnevnik
 20.05 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.00 – Ne dao Bog većeg zla, dramska serija
 21.40 – Vijesti dana
 21.50 – Vijesti iz kulture
 22.00 – Ciklus Vesterni Clint Eastwooda: Nepomirljivi, američki film
 00.05 – Boja purpura, američki film
 02.35 – Nedjeljom u dva
 03.35 – Las Vegas, serija
 04.20 – Siska 4., serija
 05.20 – Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.30 – Oprah Show
 06.15 – Rijeka: More

- 07.30 – TV vodič + turistička središta Hrvatske
 08.10 – Gospođica Marple, serija (repriza tri tjedne epizode)
 10.40 – Biblija
 10.50 – Portret crkve i mjesta
 11.00 – Kutjevo: Sveta misa, prijenos
 12.00 – Opera Box: Čarobna frula
 12.30 – Mir i dobro
 13.00 – Split: Tenis Davis Cup – polufinale: Hrvatska – Rusija, prijenos
 18.15 – Vijesti iz kulture
 18.20 – Inside Grand Prix
 18.50 – Sao Paolo: Formula 1 za Veliku nagradu Brazila
 20.50 – Košarka, EP – finale
 22.40 – Košarka, EP – emisija
 23.00 – Promet danas
 23.05 – Las Vegas, serija
 23.50 – Siska 4., serija
 00.50 – Sport danas
 01.00 – Zvezdane staze: Enterprise 4., serija
 01.45 – Pregled programa za ponedjeljak

- 06.45 TV prodaja
 07.00 Dječji program
 07.00 Sonic X, crtana serija
 08.05 Yu-gi-oh, crtana serija
 08.50 TV prodaja
 09.00 Hlapićeva priča, emisija za djecu
 09.15 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
 09.35 Hlapićeva nagradna igra
 09.45 Bionicle: Maska svjetlosti, igrani film
 11.05 Lude 70-e, serija
 11.35 TV prodaja
 11.45 VIP DJ, glazbena emisija
 12.50 Automotiv, auto-moto magazin
 13.20 U sedmom nebu, serija
 14.30 Bar, reality show
 15.40 Vijesti
 15.50 Oficir i Gentleman, igrani film

- 18.00 Red carpet, zabavna emisija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport

NEDJELJA

19.30 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.00 Klub prvih supruga, igrani film
 21.50 Ona ili on, kviz
 22.45 Valovi sudbine, igrani film
 00.15 Zona smrti, serija
 01.00 Automotiv, auto-moto magazin
 01.25 TV prodaja
 01.35 Kraj programa
 06.55 Neobični ljudi, dokumentar na serija

07.55 Ovdje na zemlji, igrani film, drama
 09.30 Sabrina mala vještica, humoristična serija
 09.50 Kako su me oženili, humoristična serija
 10.15 Krava i Pilič, crtana serija
 11.00 Dexterov laboratorij, crtana serija
 11.25 Johnny Bravo, crtana serija
 11.50 Everwood, dramska serija
 12.35 Cijena savjesti, dramska serija
 13.25 Dodir s neba, fantastična/dramska serija
 14.10 Školske tajne, dramska serija
 14.55 Podrhtavanje: Potres u New Yorku, igrani film, akcijski triler

17.45 Salto, zabavna emisija
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Auto motor i sport tv, magazin
 19.40 Ekkluziv, magazin
 20.15 Big Brother– reality show
 21.15 Kinsey, igrani film, biografska drama
 23.10 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.05 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
 01.00 Autopsija, dokumentarno-kriminalistička serija
 01.35 Big Brother– reality show
 01.50 Playboy: Stranica osobnih oglasa, igrani film, erotski
 03.20 Big Brother– reality show

PONEDJELJAK 26. 9. 2005.

06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Promet danas
 09.10 – Čarolija 7., serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Zameteni pustinjским vjetrom na Air planini
 10.58 – Vrijeme danas
 11.00 – Vijesti iz kulture
 11.05 – Riječ i život, religijski program
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioprogrnoza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – W. I. T. C. H., crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Alpe-Dunav-Jadran
 16.35 – Život u živo
 17.35 – Vijesti
 17.45 – Dietpharmova nagradna pitalica
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Dokumentarni film
 18.50 – Promet danas
 18.55 – Bitange i princeze, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Latinica: Likvidacija
 21.50 – Na posebnom zadatku: Anatomija katastrofe
 22.20 – Vijesti iz kulture
 22.30 – Otvoreno
 23.25 – Na rubu znanosti
 00.15 – Bioprogrnoza
 00.20 – Vijesti dana
 00.35 – Vrijeme je za jazz
 01.35 – Cura na zadatku, američki film
 03.20 – Reprizni program
 06.00 – Ljubav nema cijene, serija

07.15 – TEST
 07.30 – TV raspored
 07.35 – Ružno pače, crtani film
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.25 – Učilica
 09.35 – NULTI SAT
 10.30 – Connan, crtani film
 10.50 – Zemlja 2, serija
 12.20 – Holidays in the Danger Zone – Places That Don't

Exist: Somalia
 12.50 – Glazbena TV
 13.20 – NULTI SAT
 14.15 – James Bond: Diamonds are Forever, britanski film
 16.10 – Vijesti na drugom
 16.20 – Vrijeme sutra
 16.25 – Svijet slavnih, serija
 17.15 – Gilmoreice 4., serija
 18.00 – Regionalni program
 18.50 – Štrumpfovi, crtana serija
 19.15 – Nitko nije savršen, humoristična serija
 19.35 – Glazbena TV
 20.10 – Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.45 – Cura na zadatku, američki film
 22.35 – Vijesti na drugom
 22.45 – Promet danas
 22.50 – Petica, sportski program
 23.40 – Walker – teksaški rendžer, serija
 00.25 – Film

06.50 TV prodaja
 07.05 Šaljivi kućni video
 07.30 Red Carpet, zabavna emisija
 08.25 Jelena, serija
 09.10 Ciganke, serija
 10.00 TV prodaja
 10.10 Nasljednica, serija
 11.00 Izlog strasti, serija
 11.30 TV prodaja
 11.40 Putovi ljubavi, serija
 12.35 Ludi za ljubavlju, igrani film
 14.30 Šaljivi kućni video
 14.55 TV prodaja
 15.05 Lude 70-e, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.00 TV prodaja
 16.05 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Nasljednica, serija
 18.00 Jelena, serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.35 Taxi free
 20.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 Bar – reality show
 21.00 Prvi u tjednu: Nemoguća misija 2, igrani film
 23.10 Drugo lice – Petar Vlahov show
 00.10 JAG, serija
 01.05 Bar – reality show
 01.45 Helenina kutija, igrani film
 03.35 Ubijajući gđu Tingle, igrani film
 05.10 Angel, serija
 05.55 Čarobnice, serija
 05.25 Dr. Stefan Frank, dramska serija
 06.15 Pod istim krovom,

humoristična serija
 06.40 Simpsoni, humoristična animirana serija
 07.05 Ljubav jednog oca,

telenovela
 07.55 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 08.45 Roseanne, humoristična serija
 09.10 Bračne vode, humoristična serija
 09.35 Dadilja, humoristična serija
 10.00 Sanja, talk show
 11.00 Ekkluziv, magazin
 11.30 Dr. Stefan Frank, dramska serija
 12.20 Big Brother– reality show
 13.20 Zabranjena ljubav, sapunica
 13.45 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.05 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.50 Sanja, Kad odmor postane noćna mora..., talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Exploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Big Brother– reality show
 21.15 CSI: New York, kriminalistička serija
 22.00 Savršen plan, igrani film
 23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.50 Big Brother– reality show
 00.05 Kinsey, igrani film,

biografska drama
 02.00 FBI: Istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 02.55 Novi forenzičari, dokumentarno-kriminalistička serija
 03.50 Big Brother– reality show

UTORAK 27. 9. 2005.

HRT 1

06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Promet danas
 09.07 – Mali savjeti za poljoprivrednike
 09.10 – Svijet slavnih, serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Zameteni pustinjskim vjetrom na Air planini
 11.00 – Vijesti iz kulture
 11.05 – Meta, emisija za branitelje
 11.55 – Burzovno izvješće
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – W. I. T. C. H., crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Euromagazin
 16.35 – Život u živo
 17.35 – Vijesti
 17.45 – Dietpharmova nagradna pitalica
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Dokumentarni film
 18.50 – Promet danas
 18.55 – Bitange i princeze, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Globalno sijelo
 20.45 – Ništa osobno
 21.30 – Škrinja: Dunja
 22.10 – Vijesti iz kulture
 22.20 – Otvoreno
 23.15 – Emisija iz kulture
 00.05 – Bioproгноza
 00.10 – Vijesti dana
 00.25 – Ponoćna antologija: The Limey, američki film

HRT 2

06.00 – Ljubav nema cijene, serija
 07.40 – Štrumpfovi, crtana serija
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.25 – Učilica
 09.35 – NULTI SAT
 10.30 – W. I. T. C. H., crtana serija
 10.55 – Parlaonica
 11.50 – Zemlja 2, serija
 12.35 – Couples et duos: Ernst Lubitsch et Pola Negri
 13.05 – Glazbena TV

13.35 – NULTI SAT
 14.30 – Vijesti za gluhe
 14.40 – Život piše priče: And Then There Was One, američki film
 16.10 – Vijesti na drugom
 16.20 – Vrijeme sutra
 16.25 – Svijet slavnih, serija
 17.15 – Gilmoreice 4., serija
 18.00 – Regionalni program
 18.50 – Štrumpfovi, crtana serija
 19.15 – Nitko nije savršen, humoristična serija
 19.35 – Glazbena TV
 20.10 – Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.40 – Nogometna liga prvaka: Bayern – Club Brugge, 1. poluvrijeme
 21.30 – Vijesti na drugom
 21.45 – Nogometna liga prvaka: Bayern – Club Brugge, 2. poluvrijeme
 22.35 – Promet danas
 22.40 – Bez traga 2., serija
 23.25 – Stažist 2., humoristična serija
 23.50 – Walker – teksaški rendžer, serija
 00.35 – Sažeci nogometne Lige prvaka
 01.05 – Pregled programa za srijedu

nova

06.45 TV prodaja
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.25 Ona ili on, kviz
 08.20 Jelena, serija
 09.10 Ciganke, serija
 10.00 TV prodaja
 10.10 Nasljednica, serija
 11.00 Izlog strasti, serija
 11.30 TV prodaja
 11.40 Putovi ljubavi, serija
 12.35 Robinson Crusoe, igrani film
 14.25 Šaljivi kućni video
 14.55 TV prodaja
 15.05 Lude 70-e, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.00 TV prodaja
 16.05 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Nasljednica, serija
 18.00 Jelena, serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.35 Taxi free
 20.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 Bar – reality show
 21.00 Naša mala klinika, serija
 22.00 Tanka plava linija, serija
 22.30 Medij, serija
 23.30 Will i Grace, serija
 23.55 JAG, serija
 00.50 Bar – reality show
 01.30 Tama, igrani film

03.05 Zakon zatvora, igrani film
 04.30 Buffy, ubojica vampira, serija
 05.15 Angel, serija
 06.00 Čarobnice, serija

05.20 Dr. Stefan Frank, dramska serija
 06.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 06.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 07.00 Ljubav jednog oca telenovela
 07.50 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 08.40 Roseanne, humoristična serija
 09.05 Bračne vode, humoristična serija
 09.30 Dadilja, humoristična serija
 09.55 Sanja, talk show
 10.55 Eksploziv, magazin
 11.30 Dr. Stefan Frank, dramska serija

12.20 Big Brother– reality show
 12.20 Zabranjena ljubav, sapunica
 13.45 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.05 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.50 Sanja: Roditeljstvo prijateljstvo?, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Big Brother– reality show
 21.30 Paklena noć u Amsteramu
 23.10 Cobra 11, kriminalistička serija
 00.05 Vijesti, informativna emisija
 00.35 Cobra 11, kriminalistička serija
 00.20 Auto motor i sport tv, magazin
 01.20 Sudnji dan, igrani film
 02.55 Big Brother– reality show

SRIJEDA

HRT 1

06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska (Vijesti u 7.05, 7.35, 8.05)
 09.05 – Promet danas
 09.07 – Mali savjeti za poljoprivrednike
 09.10 – Svijet slavnih, serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Slike predaka vraćaju se u Tanzaniju
 11.00 – Vijesti iz kulture
 11.05 – Treća dob, emisija za umirovljenike
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Maja, talk-show
 14.00 – Vijesti
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – W. I. T. C. H., crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Znanstvena petica
 16.35 – Život u živo
 17.40 – Vijesti
 17.50 – Zepterov savjetnik, Dietpharmova nagradna pitalica
 17.55 – Najslabija karika, kviz
 18.35 – Fotografija u Hrvatskoj
 18.40 – Promet danas
 18.45 – Bitange i princeze, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Piramida, zabavni program
 21.15 – Luda kuća, serija
 21.50 – Poslovni klub
 22.20 – Vijesti iz kulture
 22.30 – Otvoreno
 23.25 – Kako je umjetnost stvarala svijet, dokumentarna serija
 00.15 – Bioproгноza
 00.20 – Vijesti dana
 00.30 – Kulturni info
 00.35 – Film
 06.00 – Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.40 – Štrumpfovi, crtana serija
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 08.25 – ŽUTOKLJUNAC
 09.25 – Učilica
 09.35 – NULTI SAT
 10.30 – Sjednica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 – NULTI SAT
 14.25 – Vijesti za gluhe
 14.35 – Život piše priče:

SRIJEDA 28. 9. 2005.

All She Ever Wanted, američki film
 16.10 – Vijesti na drugom
 16.20 – Vrijeme sutra
 16.25 – Svijet slavnih, serija
 17.15 – Gilmoreice 4., serija
 18.00 – Regionalni program
 18.50 – Štrumpfovi, crtana serija
 19.15 – Nitko nije savršen, humoristična serija
 19.35 – Glazbena TV
 20.10 – Emisija
 20.40 – Liverpool – Chelsea, 1. poluvrijeme
 21.30 – Vijesti na drugom
 21.45 – Liverpool – Chelsea, 2. poluvrijeme
 22.35 – Emisija
 22.45 – Promet danas
 22.50 – Serija
 23.35 – Sažeci nogometne Lige prvaka
 00.05 – Walker – teksaški rendžer, serija

06.45 TV prodaja
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.30 Naša mala klinika, serija
 08.20 Jelena, serija
 09.10 Ciganke, serija
 10.00 TV prodaja
 10.15 Nasljednica, serija
 11.05 Izlog strasti, serija
 11.35 TV prodaja
 11.45 Putovi ljubavi, serija
 12.40 Santa Fe, igrani film
 14.25 Šaljivi kućni video
 14.55 TV prodaja
 15.05 Lude 70-e, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.00 TV prodaja
 16.05 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Nasljednica, serija
 18.00 Jelena, serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.35 Taxi free
 20.00 Laku noć, Hrvatska, crtana serija
 20.10 Bar – reality show
 21.00 U sridu, talk show
 22.00 Smrtonosna privlačnost, 05.05 Dr. Stefan Frank, dramska serija
 05.55 Pod istim krovom, humoristična serija

06.20 Simpsoni, humoristična animirana

serija
 06.45 Ljubav jednog oca, telenovela
 07.35 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 08.25 Roseanne, humoristična serija
 08.50 Bračne vode, humoristična serija
 09.15 Dadilja, humoristična serija
 09.40 Sanja, talk show
 10.40 Eksploziv, magazin
 11.15 Dr. Stefan Frank, dramska serija
 12.10 Big Brother– reality show
 13.20 Zabranjena ljubav, sapunica
 13.45 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.05 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.50 Sanja: Roditeljstvo = prijateljstvo?, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Big Brother– reality show
 21.15 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 22.05 Klaun, kriminalistička serija
 22.55 Cobra 11, kriminalistička serija
 23.50 Vijesti, informativna emisija
 00.05 Big Brother– reality show
 00.20 Auto motor i sport tv, magazin
 00.50 Paklena noć u Amsterdamu, igrani film, akcijski triler
 02.35 Cobra 11, kriminalistička serija
 03.20 Big Brother– reality show, igrani film
 23.40 JAG, serija
 00.35 Bar – reality show
 01.15 Glavni kolodvor, igrani film
 03.10 Pinero, igrani film

04.50 Buffy, ubojica vampira, serija
 05.35 Angel, serija
 06.20 Čarobnice, serija

ČETVRTAK

06.50 – TV kalendar
 07.00 – Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 – Promet danas
 09.07 – Zeptorov savjetnik
 09.10 – Svijet slavnih, serija
 10.00 – Vijesti
 10.10 – Zemlje-ljudi-pustolovine: Hadzabe znači: Mi ljudi posljednji lovci i sakupljači u Tanzaniji
 10.58 – Vrijeme danas
 11.00 – Vijesti iz kulture
 11.05 – Trenutak spoznaje, znanstveno-obrazovni program
 12.00 – Dnevnik
 12.15 – Bioproгноza
 12.16 – TV kalendar
 12.26 – Dietpharmova nagradna pitalica
 12.30 – Ljubav nema cijene, serija
 13.20 – Govorimo o zdravlju
 14.00 – Vijesti
 14.10 – TV raspored
 14.13 – Vrijeme danas
 14.15 – Sestre, serija
 15.05 – W. I. T. C. H., crtana serija
 15.30 – Nora Fora, igra za djecu
 16.00 – Potrošački kod
 16.35 – Život u živo
 17.35 – Vijesti
 17.45 – Dietpharmova nagradna pitalica
 17.50 – Najslabija karika, kviz
 18.30 – Dokumentarni film
 18.50 – Promet danas
 18.55 – Bitange i princeze, serija
 19.30 – Dnevnik
 20.10 – Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 – Brisani prostor
 21.50 – Pola ure kulture
 22.30 – Otvoreno
 23.20 – Vijesti iz kulture
 23.30 – Direkt
 00.00 – Bioproгноza
 00.05 – Vijesti dana
 00.20 – Film

06.00 – Ljubav nema cijene, serija
 07.40 – Štrumpfovi, crtana serija
 08.00 – Teletubbies, lutkarska serija
 09.25 – Učilica
 10.30 – Sjedinica Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 – NULTI SAT
 14.25 – Vijesti za gluhe
 14.35 – Život piše priče: Bond of Love,

američki film
 16.10 – Vijesti na drugom
 16.20 – Vrijeme sutra
 16.25 – Svijet slavnih, serija
 17.15 – Gilmoreice 4., serija
 18.00 – Regionalni program
 18.50 – Štrumpfovi, crtana serija
 19.15 – Nitko nije savršen, humoristična serija
 19.35 – Glazbena TV
 20.10 – Reporteri: Osovina zla
 21.10 – Vijesti na drugom
 21.25 – Ciklus »Policajci« Do kraja, američki film
 23.05 – Promet danas
 23.10 – Las Vegas, serija
 23.55 – Absolute Power, humoristična serija
 00.25 – Pregled programa za petak

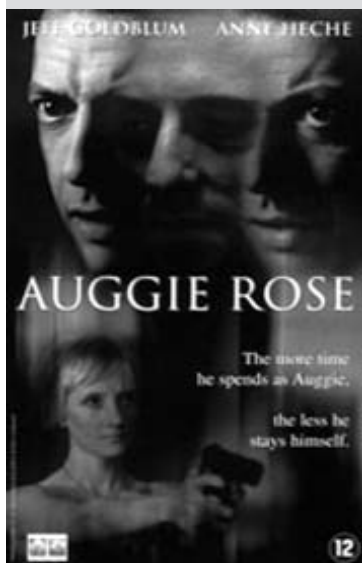
05.20 Dr. Stefan Frank, dramska serija
 06.10 Pod istim krovom, humoristična serija
 06.35 Simpsoni, humoristična animirana serija
 07.00 Ljubav jednog oca, telenovela
 07.50 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 08.40 Roseanne, humoristična serija
 09.05 Bračne vode, humoristična serija
 09.30 Dadilja, humoristična serija
 09.55 Sanja, talk show
 10.55 Eksploziv, magazin
 11.30 Dr. Stefan Frank, dramska serija
 12.20 Big Brother– reality show
 13.20 Zabranjena ljubav, sapunica
 13.45 Ljubav jednog oca, telenovela
 14.50 Luna– sirena s Kariba, telenovela
 15.40 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.05 Simpsoni, humoristična animirana serija
 16.35 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.25 Dadilja, humoristična serija
 17.50 Sanja: Moje pjesme, moji snovi, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.05 Eksploziv, magazin
 19.45 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.15 Big Brother– reality show
 21.15 Protuudar, igrani film, akcijski triler
 22.45 Cobra 11, kriminalistička serija

29. 9. 2005.

23.40 Vijesti, informativna emisija
 23.55 Big Brother– reality show
 00.10 Zaboravljeni slučaj,
 kriminalistička serija
 01.00 Klaun, kriminalistička serija
 01.50 Cobra 11, kriminalistička serija
 02.40 Big Brother– reality show

07.05 TV prodaja
 07.20 U sridu, talk show
 08.20 Jelena, serija
 09.10 Ciganke, serija
 10.05 Tv prodaja
 10.15 Nasljednica, serija
 11.05 Izlog strasti, serija
 11.35 TV prodaja
 11.45 Putovi ljubavi, serija
 12.40 Moj dosadašnji život, igrani film
 14.25 Šaljivi kućni video
 14.55 TV prodaja
 15.05 Lude 70-e, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.00 TV prodaja
 16.05 Ciganke, serija
 17.00 Vijesti
 17.05 Nasljednica, serija
 18.00 Jelena, serija
 19.00 24 sata
 19.25 Sport
 19.35 Taxi free
 20.00 Laku noć, Hrvatska,
 crtana serija
 20.10 Bar – reality show
 21.00 Bumerang, serija
 21.55 Navy CIS, serija
 22.45 Medicinska istraga, serija
 23.35 JAG, serija
 00.30 Bar – reality show
 01.10 Buđenja, igrani film
 03.15 Auggie Rose, igrani film

05.00 Angel, serija
 05.45 Čarobnice, serija

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se 23. rujna u uobičajenom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. Repriza ove emisije je u subotu 24. rujna u 15 sati.

FILM TJEDNA

HRT 1, subota 20.05.

VODENI SVIJET

(WATERWORLD, 1995.)

Znanstveno-fantastično-pustolovni film. U budućnosti je globalno zatopljenje dovelo do otapanja polarnih kapa. Zemlja je gotovo u potpunosti prekrivena vodom, postoji tek jedno mitsko kopneno područje koje još nitko nije vidio vlastitim očima. Većina preživjelih rasporedila se po improviziranim plutajućim kolonijalnim nastambama, a drugi, među kojima i samotni Pomorac (K. Costner), lutaju beskrajinim morima u potrazi za hranom i pićem. Jednoga dana Pomorac stigne u koloniju kako bi obnovio zalihe. No kad tamošnji stanovnici otkriju da je on ustvari mutant – čovjek sa škrigama, osude ga na smrt. Igrom slučaja, u isto vrijeme koloniju napadnu gusari na čelu s Deaconom (D. Hopper), koji namjeravaju oteti djevojčicu Enolu (T. Majorino) na čijim je leđima navodno tetovirana karta koja vodi do kopna. Kako bi je spasila, njezina skrbnica Helen (J. Tripplehorn) oslobodi Pomorca, a zauzvrat od njega zatraži da im pomogne pobjeći te da ih odvede do mitskog kopna...

Prije nego što mu je Cameronov »Titanik« (1997) oduzeo titulu, »Vodeni svijet« je, sa 175 (prema nekim izvorima, više od 200) milijuna američkih dolara utrošenih u produkciju, bio uvjerljivo najskuplji film. Ipak, s ukupnom zaradom u svjetskoj distribuciji od iznenađujuće skromnih 255 milijuna i velikim brojem negativnih kritika, film se i dan-danas smatra jednim od najvećih hollywoodskih financijskih promašaja. Riječ je o dotad najambicioznijem projektu filmske povijesti koji je, potaknut svojim prijašnjim uspjesima, inicirao slavni Kevin Costner (Nedodirljivi, Ples s vukovima), dodijelivši pritom sebi glavnu ulogu te prepustivši redateljski stolac svojem dugogodišnjem prijatelju i kolegi Kevinu Reynoldsu. Scenarij je, djelo Petera Radera i dokazanog filmskog kreativca Davida Twohya (Planet tame, Riddickove kronike), doživio brojna prekranja, a pred kraj snimanja čak je angažiran i treći scenarist, Joss Whedon (serija Buffy, ubojica vampira, film Alien: Uskrsnuće), kako bi unio red u kaotičan stvaralački proces. S godinama je kritička oštrica otupjela, a naklonost publike znatno se povećala. Naime, kad se oslobodi okova svoje problematične geneze, »Vodeni svijet« se pokazuje u pravom svjetlu – onome koje ga ocrtava kao efektanu ZF pustolovnu ekstravaganciju, osjetno inspiriranu ostavštinom slavnog serijala »Pobje - snjeli Max«, ali i originalnu u impresivnoj depikciji futurističkog potopljenog svijeta, s izvršnim scenografskim rješenjima i spektakularnim akcijskim prizorima. Uz Costnera u filmu nastupaju i slavni negativac Dennis Hopper (Plavi baršun), atraktivna Jeanne Tripplehorn (Sirove strasti, Tvrtka) te nadarena mlada glumica Tina Majorino (Corrina, Corrina). Film je bio nominiran za Oscara u kategoriji najboljeg zvuka te za BAFTA-u u kategoriji specijalnih efekata. Osvojio je njemačku nagradu Golden Screen te nagradu publike na dodjeli češkog Lava.

Uloge: Kevin Costner, Dennis Hopper, Jeanne Tripplehorn, Tina Majorino, Michael Jeter, Gerard Murphy, R. D. Call, Kim Coates, John Fleck, Robert Joy, Jack Black

Scenaristi: Peter Rader i David Twohy

Redatelj: Kevin Reynolds

Zapostavljeni Slankamenci

Možete me smatrati kritičarem, kritičerom, drznikom ili već kako hoćete, ali ovo što ću Vam napisati su točne činjenice.

Kako je moguće da Vaš novinar-dopisnik (stalni ili privremeni) gospodin *Igor Kušeta* piše u »Hrvatskoj riječi« br. 134 od 2. rujna 2005. godine na str. 34 članak »Postavljen novi župnik« u Šidu, a da nije znao gdje bivši-stari župnik gospodin *Berislav Petrović* odlazi. Ne mislim uvrijediti gospodina Kušetu, ili možda on nije zadužen pisati o događajima u donjem dijelu Srijema. Znam da je prije u ime HNV-a gospodin *Vladimir Bošnjak* bio zadužen izvijestavati i pisati o zbivanjima u ovom dijelu Srijema—sada ne znam. Bez obzira tko je zadužen od novinara ili dopisnika-volontera, ali »Hrvatska riječ« je odgovorna jer ne prati zbivanja u ovom dijelu Srijema, tj. u Novom Slankamenu.

Šidani su vjerojatno bili radosni što su dobili novog župnika kojega je predstavio dekan Srijemskomitrovačkog dekanata vlč. *Eduard Španović*, pa su bili još sretniji što je to objavila i »Hrvatska riječ« s fotografijom.

Što mi Slankamenci možemo reći osim da tugujemo i ne znam koga optužujemo. Na koga da se ljutimo zbog ovakvih propusta. Mogu napisati da su od strane »Hrvatske riječi« napravljene dvije velike greške, propusti koji su povrijedili nas Slankamence.

Evo prve. U čemu je stvar, nije se nitko od Vas sjetio napisati članak s prigodnom

fotografijom o odlasku i ispraćaju, te održavanju oproštajne mise 21. kolovoza vlč. *Dinka Kalmara*, župnika župe sv. Mihovila Arkandela u Novom Slankamenu. Ovo je još žalosnije od Vas jer je gospodin župnik Dinko bio dopisnik »Hrvatske riječi«. Nije moguće da za to niste znali?

Drugi propust. U Novi Slankamen je iz Šida 22. kolovoza došao župnik vlč. *Berislav Petrović*, kojemu je priređen skromni doček. Vlč. *Berislav Petrović* je 28. kolovoza kao novi župnik župe sv. Mihovila Arkandela održao svoju prvu nedjeljnu misu, uz prigodne pozdravne govore i skromne darove. To nitko nije zabilježio i objavio.

Šidski su katolici također bili presretni što je tom prigodom nazočio i njihov dekan, a mi Slankamenci, zaboravljeni smo od »Hrvatske riječi«, a još je tužnije (ne znam, možda griješim) ili možda naš Zemunski dekan nije znao da u Novi Slankamen dolazi novi župnik i da bi svojim prisustvom mogao uveličati svečanost službenog postavljanja novog župnika.

Što o ovome možemo misliti mi Slankamenci, već da smo zaboravljeni i nitko ne misli na nas, tj. nitko od onih koji pričaju kako vode brigu o svojem narodu.

Hvala Vam ako ovo pročitate prije nego što bacite u koš za otpatke.

Franjo Bistricki, Novi Slankamen

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,

telefon (danonoćno):

(024) 792-202

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.743 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.450 din., a u jednom pravcu 1.375 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

